

BIBLIOTEKA

Z. N. im. Ossolińskich

XVI.Q.U. 3242

MF

001	
002	
003	
004	
005	
006	
007	
008	
009	
010	
011	
012	
013	
014	
015	
016	
017	
018	
019	
020	
021	
022	
023	
024	
025	
026	
027	
028	
029	
030	
031	
032	
033	
034	
035	
036	
037	
038	
039	
040	
041	
042	
043	
044	
045	
046	
047	
048	
049	
050	
051	
052	
053	
054	
055	
056	
057	
058	
059	
060	
061	
062	
063	
064	
065	
066	
067	
068	
069	
070	
071	
072	
073	
074	
075	
076	
077	
078	
079	
080	
081	
082	
083	
084	
085	
086	
087	
088	
089	
090	
091	
092	
093	
094	
095	
096	
097	
098	
099	
100	

A

1529

XVI Qm. 3242

P

De Nomine.

Corporale quid est? Quod corpus significat. vt homo animal.
Incorporale quid est? Quod nō corpus significat. vt aia virtus
Omonymum quid est? Quod non significatione sed voce con-
iit: vt nepos/quod filius filij/vel luxuriosus dicitur.

Synonymū quid est? Qd nō voce sed scatione puenit/vt enlis
Adaliqd dictū qd est? Qd sine intellectu eius. In uero gladi?
quod dicitur pferri non pōt: vt pater fili? dñs seruus. ff: sozoz.
Quasi ad aliqd dicitur? Est quod quāvis aliquid habeat cō-
uiriū/et quasi semper adherens/etamen neq; ipso nomine significat
id/neq; secum interimit/vt nox/dies: dexter/sinister.

Bētile? Est qd gentē significat: vt Grecus: Italus: Polon? et.
Patrium. Est quod a patria sumitur/vt Romanus/Eracouita.
Adiectiuū quid est? Qd adhicet pprijs noibus/vel appellatiuis
scat laudē vl vituperationē/vel mōdū/yl accñs/vt fortis: turp?
agnus/albus hoc est. Nomē adiectiū. Est quod adiectū substāti
scat in eo aliquid accñs/vt hō bonus: Plenus autē magis
rē describitur hic adiectiū q̄ prius. Hō em̄ ideo est nomē adie-
ctiuū: q̄ ei tres articuli pponātur: sed qz adiectiuū est: ideo tres ar-
ticulū exigit. Est em̄ adiectiuū: quia substantiuo adhicet pprieta-
tē: aut accñs quia vero adhicetur: ideo cōformari debet substantiuo

Et sciendū etiā est: q̄ adiectiuoz: spēs sunt diuerse: Hā quodā
est quātitatiū. Quod quātitatē scat: vt magnus: lōgus: paruus.

Qualitatiū. Quod qualitatem significat: vt bonus malus.

Participiū sonās. Qd participio simile videt: vt sapiēs: clemēs

Verbū sonās. Qd vbo si le videt: vt cōedo: gluro: epulo: palpo.

Diminutiū sonans. Quod significatione cōparatiuum/intelle-
ctu vero diminutiū est: vt grandiusculus.

Epithetum. Quod quibusdam personis vel rebus adhicetur: lau-
dandi vel vituperandi grātia vt fortis/sapiens.

Epitheta autē septē modis sumuntur. Primo a qualitate aie: vt
sapiēs: demēs. Secūdo a q̄litate corporis: vt formosus: deformis
Tertio a q̄litate facti vt lassus dormitor: equozū. Quarto a q̄litate
extrinseca vt purpuratus. Quinto a q̄ntitate/vt sublimis/bumilis
lōgus breuis. Sexto ab accñte/vt diues: pauper: ceruleus. Postre-
mo a qualitate nature: vt ignis edat: aqua corumpens.

Interrogatiū. Qd cū interrogatione pferitur: vt quis: qualis.

Infinitiū. Est quod incertum quid significat: vt quisq;.

Redditiū. Qd aliquid tacite reddi intelligit: vt talis: tantus.

Relatiuum. Est quod refert aliquid/vt quis: quod.

Diuidiū. Est quod ā duobus vel pluribus ad singulos vel plu-
res relationem habet: vt alter: singulus: vterq; binū/triū.

Distributiū. Est qd distributionē scat: vt ois nullus: q̄libet.

Tractatus Primus.

Partitiuū. Est quod parte trahit a g^o cū quo partitur: vt feri proxi aliquis est breuis: aliquis pfusus. Et sunt hec: quilibet: alius: aliquis/ quicung/ quis/ quidam: ⁊ similia partitiue posita.

Generale. Est qd in diuersas spēs diuidi pōt: vt animal: arbor.

Spetiale. Est quod a genere diuidit: vt hō: equus: azinus.

Fictū. Est qd a pprietate sonozū p imitationē fit vt gr^o: tar: taro.

Ordinale. Est qd ordinē hcat: vt primus: secundus. ⁊c. Clara.

Numerale. Est quod numerū hcat: vt vnus: duo: tres: quatuor.

Absolutum. Est quod p se plenum est: ens deus.

Temporale. Est quod tempus ostendit: vt mensis: annus.

Locale. Est qd locū v^l spaciū indicat: vt ppinus: longinquus.

Quasi diminutiū. Est cui^o dingo. nō cernit: vt nebula: macula.

Heculū. Est qd totū ē gr̄ce declionis: vt pā panos: calipso: ps^o.

Latini. Qd totū in latinā regulā uersum ē: vt pollux pollucis.

Collectiuum. Est quod in singulari multitudinē significat: vt populus/ turba/ cohors/ gens:

Contentiuum. Est quod ab his quę continentur nomē trahit: vt spinetūm/ rubetum/ pinetum/ aluetum/ quercetum.

Sono masculinum: intellectu femininum: vt pirus.

Anomalum. Est quod aliorum nominum regulā nō seruat.

Et notandū est. Quod vnū ⁊ idem nomē est vel dici pōt alterius ⁊ alterius spēs scōm diuersas rationes: vt homo est eo qd est corpus

est nomē corporale. Et eo vērō qd cōtinetur sub gñe est nomē speci-

ale. Sic animal qd est corpus est nomē corporale. Sed et eo qd pre-

dicatur de pluribus spē differentibus est nomen generale: nec hoc

est inconueniens et diuersa ratione ⁊ respectu.

Deriuatiuorum nominum species quot sunt: Nouē: Patrono-

mycum/ possessiuū/ cōparatiuum/ suplatiuum/ diminutiuum/ deno-

minatiuum/ verbale/ participiale/ ⁊ aduerbiale.

Patronymicu nomē quid est. Qd vt plurimū a nōibus pprijs

patrū deriuatur: sōm formā gr̄cat hcat cū genitiuo primitiui cō-

ter filium vel nepotem: vt Heacides: filius vel nepos Heaci.

Possessiuū nomē qd est. Qd cū gr̄o pmitiui hcat aliqd ex his q

possident: vt regi^o ensis. i. regis ensis: cesare^o ensis. i. cesaris ensis.

Cōparatiū qd ē. Qd hcat mag^o cū positi^o: vt fortior. i. mag^o fort^o.

Quę noīa cōpantur: Appellatiua dūtarat qlitatē aut qñtitatē

hcatia: qlitatē: vt bon^o: mal^o: qñtitatē: vt magnus parius.

Cōparatiua quō formant: in nō. bus adiectiuis scōe declinatio-

nis: A g^o terminato in i: addita or: vt niger nigri nigrioz. In nōi

b^o vērō tertie declinationis. A d^o addita or: vt fortis fortioz. Plu-

ra excipiunt quę has fugiunt regulas. A nōibus aut habentibus

vocalē ante is vel ys cōparatiua nō formatur: sed supplēt et hoc

inter species committitur

in specie ff
reputatio a g^o
p^o: d^o: s^o: p^o:
ab^o: s^o: p^o:
com^o: d^o: s^o:
et s^o: p^o:
genere

non quidam
vocat fibrim
fava Nautic
et: non sicut
in Cui^o p^o
gram sicut
molo moti
et s^o: p^o:
laxa rotati
negat ut p^o:
a a t^o:
p^o: m^o:
uocet h^o: g^o:

Deriuati
uorum no
minū spe
cies.

Sicut prima
significati a
b^o: s^o:
q^o: uocatur

De Nomine.

aduerbio magis ⁊ positiuo: vt tenuis magis tenuis: plus magis plus.

¶ Suplatiuū nomē. Est qđ p se platū intellectū h̄t positiuū cū val de aduerbio: vel ad plures sui gñis cōpatū supponit oībus: vt rex fortissim⁹. i. ualde fortis: fortissim⁹ hōz. i. fortis sup omnes homines.

¶ Suplata yñ formāt. Ab eiusdē nōib⁹ adiectis yñ formāt ypatia

¶ Suplatiua quō formantur: in omnibus adiectiuis in er desinen-
tibus: Addita rimus: vt tener tenerrimus: paup pauperrim⁹. Alias
vero aut positia sunt secundē declinationis/aut tercię. Si secundē
declinationis/suplatiua formantur a gto terminato in i: addita
s ⁊ simus vt albus albi albissimus. Si tercię: formantur addita si-
mus tantum vt fortis fortissimus.

¶ Patiuntur ne iste regulę exceptionē: Nimirum patitur. Quo-
nā ⁊ a verbis ⁊ ab aduerbijs ⁊ apzē positionibus aliquando formā-
tur/sed ⁊ a nominibus nō legitime formantur.

¶ Diminutiuum nomen quid est? Quod diminutionem sui primiti-
ui absolute demonstrat: vt regulus: id est paruus rex: securicula. i.
parua securis: munusculū id est paruū munus.

¶ Denominatiuum quid est? Illud generaliter omne: quod a pri-
mitiuo nomine deriuatur: vt safosus: a safum/lectus a lectitia/a se-
gnis segnitia/ab amicus amicitia/a malus malitia.

¶ Verdale nomē quid est? Quod a verbo deriuatur/vt cubile a
cubo/a tonno tonitru/a saturo saf: ab amo amabilis/scriba a scribo

¶ Participiale qđ est? Qđ a participio nascit: vt a lectus lector:
ab amatus amator ⁊ amatio. Vel qđ participio simile ē: vt amās vi-
ni: amādus. i. dignus amari: vñ amādus. i. necesse ē vñ oportet ama-
re. Itā amādus. i. qđ amabit: pticipiū ē: de qđ infra clarius videbitis.

¶ Aduerbiale nomē quod est? Quod ab aduerbio nascitur: vt a cito
citus/hodiernus crastinus.

Genus Nominum.

¶ Quid est genus nominis? Illud quo masculinū a feminino di-
stinguitur: ⁊ neutrum ab utroq.

¶ Genera nominū quot sunt? Septē: Que? Masculinū/femini-
num/neutrum/cōmune/omne/epicenum/⁊ dubiū.

¶ Masculinū quid ē? Cui pponit in declinatione hic: vt hic dñs

¶ Femininū gen⁹ qđ ē? Cui pponit in declinatione hęc: vt hęc musa

¶ Neutrum genus quod ē? Cui pponitur in declinatione hoc: vt
hoc scamnum/lignum animal.

¶ Aduertendū quoq; est/ qđ nō ideo nomē est aut masculinū/ qđ de-
clinat cū hic articulo/aut femininum/ qđ declinat cū hęc aut neu-
trū/ qđ declinat cū hoc. Sed qz est vel masculinū: vel femininū/ vel
neutrum/ideo declinatur cum hic hęc: aut cum hoc.

Tractatus Primus.

Cœde genus qđ est? Cui pponunt in declinatōe hic & hęc: vt hic & hęc hō. Vel genus cœ. Est qđ masculino & feminino cōicat.

Omne genus quod est? Cui pponuntur in declinatione hic & hęc & hoc/vt hic & hęc & hoc felix.

Epicēnū gen^o qđ ē? Qđ sub vna voce & articulo vno denotat aī alia vtriusq; sexus: vt hic passer/hęc aquila. Et hui^o gñis sunt noīa volucrū: paucis exceptis. vt colūbus gal:lus: capo: que masculina sūt: quorū femina colūba: gallina. Halcionis vero cōis est gñis: si militē grus/turt/secundū quosdā. Si quis aī scire velit: quis articulozū nomini epicēni generis pponendus sit/illius noīs finalē terminationē intueatur: & iuxta eā secundū regulas spēales decernat. Vñ cignus: misus: coruus: miluus: oloz: passer/accipiter/vult & huiusmodi terminationē masculinā habentia suscipiunt articulū hic: & sunt qñi gñis masculini. Aquila vero: similiter cōturnix auca quiscula/perdix & reliqua huiusmodi/finalem terminationē femininā habētia/assumunt articulū hęc/& sunt quasi generis femini.

Dubium gñis qđ est? Cui pponunt in declinatione hic aut hęc: vt hic aut hęc dies in singulari: hic & hęc finis. Et hui^o gñis nouē & viginti inueniunt. s. aluus: adeps: anguis: bubo: cardo/cortex: clunis: crux: calx p parte pedis dama: dies: finis funis: foriceps ibex linx margo oberx pampinus: penus: pinus: pumex: pbyton: sardonix specus: filex serpens: talpa: scops. Addit quidā puluis cupidō stirps scrobs/latex. In his que nullius sex^o discriminē patiūt: cū duos articulos suscipiāt vsu autorū incerti appellatione nōiant. Verū in his frequētiori autorū vsui adherendū est. Hā latex in masculin^o & feminino gñe legit: nūc aut masculini tm. Ambre^o incerti gñis: sed potius eo in femi^o vtendū est. Sic quoq; oberx dubij gñis: sed melius masculin^o usigit. Perdix itē & puer masculi. & femi: apud veteres fuere

Articuli.	Ntis Geni.	Dati.	Accu.	Ablati	Nomi Geni	Dati	Accu	Abla
Masculi.)	(hic.)	(hunc.)	(hoc.)	(hi. horū)	(hos.)			
Femini.)	Singu. (hęc.)	huius. huic	(hęc.)	ab (hęc.)	Plu. (hęc. harū.)	his. (has.)	ab his.	
Neutri.)	(hoc)	(hoc)	(hoc)	(hoc.)	(hęc. horū)	(hęc.)		

Q & heus aduerbia sunt/ & pponunt vocatiuis. Licet in seriē orationis: nūq; latini articulos admittāt: qbus relique omīs lingue pter slauonicā & ei anexas: vtūtur. In declinatōe tm nōi pponi possunt articuli vt ipsi pueri tāq; rudes: & qui nōdū p regulas possunt genus & casus distinguere/ habeāt quasi generis & casus indicē illius nominis qđ declinat. Et vt similiter adiectiua sciant in simili genere: & casu substantiuis nominibus apponere in sermone.

Genus quot modis cognosci pōt sex modis.

Primo per terminationē finalem/vt Nomina terminata in us

De Nomine.

frequenter sunt gñis masculini in a feminini: in um neutri.

C Secundo: per articuli prepositionē: vt cui pponitur hic: est generis masculini: cui hęc: feminini: cui hoc neutri. rē.

C Tertio: per regulam: vt patet in regulis grammaticorū de generibus spetialiter traditis.

C Quarto per relationē vt homo currit: qui mouetur: hic homo est generis masculini: hic vero: hō currit que mouet: feminini.

C Quinto p secū: vt pater est gñis masculini: m̄r est gñis feminini

C Sexto p adiectiuū/vt cui nomini subitātiuo adiungitur adiectiuū masculini gñis: hoc nomē est gñis masculini: cui femininū . rē. vt bonus homo: bona hō: bonū animal. Versus. Terminus articulis: canon: relatio/seruus. Adiectiua solent certificare genus.

¶ A priori autē quomō cognoscitur genus? Cognoscitur penes proprietates: quarum.

C Prima est actiua: a qua sumit masculinū gñis: vt lapis: quasi ledēs pedē. Uñ r ppria nomina viroz: deoz: angeloz: demonū: r quozū scatio viris tñi cōgruit: masculina sunt/vt episcopus/papa/patriarcha: sic vētoz: mēsiū: r suuioz: regulariter masculini sūt gñis

C Secūda pprietas est passiuā. A q̄ sumit femininū genus: vt pētra q̄si pedibus trita. Dein. r ppria nōia mulierū: r quozū scatio ad eas pertinet: feminina sunt: vt nutrix soroz: vfoz: socrus: saga. Sic arborum r ciuitatum: regulariter feminini sunt generis.

C Tertia pprietas est indifferēs q̄si p̄uans masculinū r femininū indifferenter: A qua sumitur neutrū gñis /vt scamnū: damnum aīal. Sic r nomina materialit̄ sumpta: vt amo est verbū: ac literarū r syllabarum: vt a b c: alpha gāma: aleph: beth. Nomina quoq; fructuū ex arboribus: vt p̄rū: pomū: cōiter neutra sunt.

C Quarta pprietas actiua r passiuā simul. A q̄ sumit cōe genus Uñ nomina quozū scatiū r viris r mulieribus puenit: nisi de voce in vocē moueant: cōia existit: vt hō dup: aduena: egul: incola: cōuiua: martyr: virgo: celicola: ethiops adolescēs: r huiusmōi. Dixi nisi de voce in vocē moueant: vt hic dñs: hęc dñā: hic grec: hęc gręca

C Quinta pprietas actiua: passiuā r indifferēs simul: a q̄ sumitur omne genus. Unde nomina quozū scatio vtriusq; sc̄ui cōgruit/ r simul neutris cōiungi possunt: sunt generis omnis: vt felix sapiens: audax: cōtumaq; r cetera adiectiua vnius vocis.

C Adiectiui autē quod tres h̄t voces: prima est masculina/vt bonus: secūda fēminea/vt bona: tertia neutralis: vt bonū. Quod duas: prima est cōis gñis: reliqua neutralis/vt hic r hęc dulcis: r hoc dulce. Nō vñā vt dictū est: oīs est gñis: vt hic r hęc r h̄ prudens.

C Epicenū autē genus siue pmiscuum/ r dubiū siue incertum: non habet alias pprietates in rebus q̄ masculinū r femininum.

Genus in
noīne sex
modis co-
gnosatur.

De adie-
ctiuorum
genere.

Tractatus. Primus. Numerus.

¶ Quid est numerus? Dictionis forma/que discretionem quantitatis facere potest.

¶ Numeri nomini quot sunt? Duo: Qui? Singularis et Pluralis.

¶ Singularis. Est qui sub modo unius significat: vt homo.

¶ Pluralis. Est qui sub modo plurium significat/vt homines.

Figura.

¶ Quid est figura? Illud quo nomē simplex cognoscitur a cōposito vel decomposito.

¶ Figure nomē q̄t sūt: Tres: Que? Simplex: cōposita: et decomposita.

¶ Simplex que est? Que nō potest diuidi in partes significatiuas eius qd̄ integrū sc̄abat: vt animus. Dicit̄ vero in ptes sc̄atiuas eius qd̄ integrū sc̄abat. Ideo qz sūt quedā dictiones que possunt diuidi in ptes sc̄atiuas: vt parens in par et in ens. Sed nō sc̄atiuas eius quod integrū sc̄at. Hanc parens est pater vel mater.

¶ Cōposita que est? Que potest diuidi in partes significatiuas eius quod integrum significabat/vt magnanimitas.

¶ Decomposita que est? Que de cōposita deducitur: vt magnanimitas. Hanc quidā sub figura cōposita comprehendunt.

Casus.

¶ Quid est casus? Quidā gradus declinationis: per quē pleraq̄ nomina a primēua sui positione inflectu variātur et cadunt.

¶ Casus quot sunt? Sex. Qui? Nominatiuus/Genitiuus/Datiuus/Accusatiuus/Vocatiuus/Ablatiuus.

¶ Nōm̄ qd̄ est? Qui rē nomiat: et a nullo cadit/vt Ioānes. Ian.

¶ Gēti qd̄ est? Qui possessionē/vl vt ipsius est aliquid/ōndit/vt Ioānis. Ianowo. Dicimus etiā in eodē casu Ianow: vl Ianona/vl Ianowego: vl Iana sc̄dm̄ negotia int̄ loquētes se offerētia.

¶ Dāt̄ qd̄ est? Qui dationem vel commendationē/vel vt ipsi aliquid attribuitur: demonstrat/vt Ioanni/Ianowi.

¶ Act̄ qd̄ est? Qui aliquid causari/et in causa rem fieri: ōndit/vt Ioānem. Iana. Dicimus etiā ad Ioannē. ku Ianowi.

¶ Vocatiuus qd̄ est? Qui vocationē vel salutationē insinuat et significat/vt o/vt o Ioannes. O Ianie.

¶ Ablatiuus casus qd̄ est? Qui aliquid auferri: aut aliquid eo fieri ōndit: vt a Ioāne. Od Iana. Item Ioanne Ianem.

¶ Et his casibus q̄t sūt recti? Unus Nōm̄. Quot sūt obliqui. Quatuor. Gēti. Dāt̄. Act̄. et Ablatiuus. Act̄ aut̄ est p se vocandi casus/qui tantūmō sc̄d̄ iungitur p̄sonę/ad q̄ sermo dirigitur/qui tamē sc̄d̄ quosdā etiā rectus nominatur.

De Nomine.

Quæ sunt nomina: quæ vctō casu carēt? Interrogatiua: vt q̄s q̄
lis: quātus. Relatiua: vt q̄. Infinita: vt q̄dā: aliq̄s/q̄sq̄. Distribu
tiua vt q̄lzt quæcūq̄: vtterq̄. bini/ binq̄: bina: terni.e.a. Et alia huius
modi Omnis: tñ vocatiuū: h̄c testat̄ Vergi i. Geoz. Dñq̄ deq̄q̄
oēs. Et trenom. Q vos oēs attēdite. Negatiua: vt nullus: nemo.

Questiua casuū quot sunt? Quinq̄.

Quis.) Luus.) Lui.) Quē.) Quo.))))))	(Itō) (Stō.) (Dtō.) (Actō.) (Ablō))))))	(Quis est.) (Lu' ē tūica) (Lui dedisti.) (Quē vidisti) (A q̄ vadis))))))	(Joānes) (Joānis.) (Joanni.) (Joannē) (A Joāe)
--	-----------------------	--	-----------------------	---	-----------------------	--

Insertio nom̄ seu forma casual̄ q̄tuplex ē? Septuplex. Aptota
monaptota: diptota: triptota: tetraptota: p̄taptota: ⁊ exaptota.

Aptote nomē quid est? Quod ntūū tantū habet: vt satias vel sa
ties: quod est satietas vel fastidiū rerū. Pleriq̄ vocatiuū etiā ha
bere inuenit: eo q̄ sit ntō similis: vt hic Iupiter: o iupiter. Itra
vero aptota: tres possunt habere casus: vt: has nephas ir: puszar
doz: nil. ⁊ nihil: ⁊ hoc p̄pter similitudinem nominatiuē accusatiuē ⁊
vocatiuē vocis: quæ generaliter est in omnibus neutris.

Monaptote nomē quid est? Quod vnā vocē habet p̄ omnes ca
sus: vt sinapi: gummi: cepe: q̄tuor: quinq̄: sex. ⁊c. ⁊ huiusmodi.

Diptote nomen quid est? Quod duas terminationes casuales
habet: vt veru: verubus.

Triptote quid est? Quod tres terminationes casuales habet: vt
templum templi templo.

Tetraptote. Quod quatuor: vt vir viri viro virum.

Pentaptote. Quod quinq̄ vt doct' docti docto doctum doctē.

Exaptote. Quod sex: vt vnus vnus vni vnum vne vno.

Declinatio.

Quid est nominis declinatio? Est in casualibus dictionibus
vocis variatio: quæ in fine tantū attenditur.

Declinaciones nominum quot sunt? Quinq̄. Prima secunda
tertia: quarta/ ⁊ quinta.

Prima quæ est? Quæ facit genitiuum singularem in e/ vel in es
vt tunica tunicę pentecoste pentecostes. (Cri.

Secūda q̄ ē? Quæ facit genitiuum singularem in i: vt oñs oñi petr' pe

Tertia q̄ est? Quæ facit genitiuum singularem in is: vt fr̄ fr̄is mare maris.

Quarta quæ est? Quæ facit genitiuum singularem in us vel in v: vt
ntō hic fructus: gtō huius fructus: hoc cornu: huius cornu.

Quinta quæ est? Quæ facit genitiuum singularem in ei diuisas syl
labas: vt hęc species: huius species: dies diei

Tractatus primus.

Circa declinatōes q̄t reglę ḡnales sūt cōsiderāde: Quatuor

Declinacō
onū quatu
or regule
generales.

¶ Prima regula quę est.

C Dictiones neutrius ḡnis cuiuscūq; fuerint declinationis: tres similes h̄nt casus in vtroq; numero. s̄ntiū: accusatiū: vctiū.

¶ Secunda regula quę est.

C Dictiōes neutrius ḡnis p̄dictos tres casus faciūt in plurali in a vt Itō hęc scāna: aetō hęc scamna: vctō o scamna.

¶ Tercia regula quę est.

Cles.

C Dtūs ⁊ abltūs plūales cuiuscūq; declinatōis: sūt similes ⁊ eq̄.

¶ Quarta regula quę est.

C Agtō singulari formant: datiuus: actūs: ⁊ ablatiuus.

De prima declinatione.

D Prima declinatio quot terminationes.

habet in ntō casu singulari? Quinq; a: as/e/es/am. In a terminata: tā gręca q̄ latina/ tā masculina q̄ feminina q̄ cōia sunt: vt hic planeta/ hęc forma/ hic et hęc aduena In as ⁊ in es/ gręca sunt tantū: ⁊ masculina/ vt hic Eneas/ hic Anchises. In e etiam gręca sunt: sed feminina/ vt libye/ pentecoste. In am barbara sunt ⁊ propria/ vt Adam/ Abraam.

C Prima declinatio quot regulas ḡnales habet? Septem.

¶ Prima regula quę est.

Regule
generales
primę de
clinationis

C Nominatiuus singularis primę declinationis/ vna p̄dictarū q̄nq; terminationū terminat/ scz: a as e es am.

¶ Secunda quę est.

C Stūs ⁊ otūs singulares/ ⁊ ntūs ⁊ vctūs plurales: terminant in e diphtōgon. i. in e longū/ vt buē mus; huic mus; hęc mus; o mus;.

¶ Tercia quę est.

C Accusatiuus singularis primę declinationis terminat in am: vt hanc musam: nisi sit gręcus. vt Enchises Enchisen.

¶ Quarta regula quę est.

C Vocatiuus ⁊ ablatiuus singulares terminant in a: vt hęc musa: o musa: ab hac musa: hic Andreas: o Andrea: ab hoc Andrea.

¶ Quinta quę est.

C Stūs pluralis terminat in arū: vt hęc musarū: nisi in um p̄ syncope cōpositorū ⁊ deriuatiuorū noim p̄ferat/ vt Brauienū ⁊ narū.

¶ Sexta regula quę est.

C Dtūs ⁊ abltūs plurales terminant is: vt his musis mitris.

¶ Septima regula quę est

C Actūs pluralis primę declinatōis terminatur as. vt has musas/ hos poetas.

De Nomine.

Quomō declinātur noīa prime declinationis.

C Sic singulariter. **M**ō hęc musa. **B**ō huius muse. **D**ō huic muſe. **A**ctō hanc musam. **U**ctō o musa. **A**latō ab hac musa. **P**luralit̄ **M**. hęc muse. **B**. harū musarū. **D**. his musis. **A**. o muse. **A** bas musas **A**bltō ab his musis. Sic hic planeta: hic cometa: hęc pascha pasche In tertia tñ declinatione est neutrius gñis: r̄ declinat̄ vt poema: vt **M**ō hoc pascha pascharis: tñ rē. Sic schema: dōgma/diademia **P**m antiquos: hęc cauea mitra pellicea. Sic cetera noīa maxime latina inſlectūt: nisi vt dictū est: gñis plis nominū cōpositoꝝ r̄ deriuatiuorū aliqñ in um p̄ syncope pferat̄: vt graiugenū r̄ graiugenay: syluicolū r̄ syluicolarū: ruricolū r̄ ruricolarū: francigenū r̄ narū.

C Itē dñs r̄ ablt̄s eiusdē nūri: aliqñ noīm in bus terminant̄: Et sunt hęc: filia filiabus: qđ r̄ filijs habet: nata natabus: vel nat: *que in bus terminat datiuū & ablatiuū* **A**ſina abſinabus r̄ aſinis: serua seruabus r̄ seruis: dea deabus tñ **S**ic equa: mula: liberta: duca: ambica. Hęc tñ decē noīa apud solidos autores talit̄ variari inueniūt. **E**clia tñ aiabus canit: vulgus dñabus dicit: sed docti animis r̄ dñis. Sociabus vero apud **F**lorū legimus. *uum.*

C Antiqui quoq; more gr̄corū: noīa in a t̄minatoꝝ: etiā singulārē gñi in as terminabant/ vt hęc familia: huius familię r̄ familias. **U**n̄ paterfamilias ex parte recti tertię declinatiōis nomen.

C In quibus noībus hic gñis etiā in as inuenitur apud antiquos **I**n hīs solū: que in a purū desinunt: vt hęc via/ huius vias r̄ vię. Et in ra/ vt hęc terra: huius t̄ras r̄ terre. Et in da/ r̄ in t̄ba/ vt leda martha/ vt inquit **A**ldus. **N**onnūq; talis gñis in ai terminatur: vt aula huius anlai r̄ anlę. Sina sinai pro sine. In reliquis declina vt musa.

In a gr̄ca r̄ in as quomodo declinantur?

C Sic singulariter. **M**ō hęc medea. **B**ō huius medee. **D**ō huic medee. **A**ctō hęc medeā r̄ medean. **U**ctō o medea. **A**bltō ab hac medea **S**ingulr̄. **M**ō hic Eneas. **B**ō huius Enee. **D**ō huic Enee **A**ctō hęc Eneam r̄ Enean. **U**ctō o Enea. **A**bltō ab hoc Enea.

In es quō. declinantur.

C Sic Singulr̄. **M**. hic Priamides. **B** huius Priamidę. **D**. huic priamidę. **A**. hęc priamiden r̄ priamidam: sed a ntō priamida: q̄ vsi inueniūt antiqui. **A**. o priamidę r̄ priamida. **A**. ab hoc priamidę r̄ priamida. **P**lura. **M**. hi priamidę. **B**. horū priamidarū: r̄ p̄ syncope priamidū. **D**. his priamidis. **A**. hos priamidas. **A**. o priamidę. **A**. ab his priamidis. Sic Eneades: Scipiades: Atrides/ Peliades.

C Sic r̄ Anchises vt **S**. **M**ō hic Anchises: huius anchisę/ huic anchisę: hęc anchisen r̄ anchisam/ a vetusto ntō anchisa o anchisę r̄ anchisa/ ab hoc anchisę r̄ anchisa.

In e quomodo declinatur?

Tractatus Primus.

Si. Ntō hęc penelope: huius penelopes/huic penelope: hanc penelopen: o penelope/ ab hac penelope. Antiqui: penelopa penepe/ vt musa declinabant. Similimodo declinant penthecoste: adra stinetrachissione/ libye/ euterpe/ erine. Sic grāmaticę/ musicę/ rethoricę/ bucolicę/ geozgicę/ nisi numero plurali: more neutraliū noim secundę declinatiōis inflectunt: vt hęc grāmaticę: huius grāmatices, huic grāmaticę/ hęc cen. o ce. ab hac ce. **P**. hęc grāmatica: horū corū. his cis. hęc ca. o ca: ab his cis: sed latine declinant vt musa.

In am quomodo?

Am.

Barbara ppria in am terminata nō variant nisi in gtō r otō: vt hic Adam: huius adę. huic adę: reliqui casus ntō similes sunt. Sic Abrahā: quę latino more etiā declinari possunt: vt Aldus his ver sibus docet. Aut Abrahā inclines abrahę magis: aut abrahamus. Hęc tibi romane flectere quando placet.

Propria nomina habēt pluralem numerum.

Homina ppria hominū possunt ne declinari in plurali numero? Optime possunt, legimus em̄ Latones: Fabios: Lētulos rē. Cū r ecclesia canit: Jacobiq; pariles. Cū em̄ apud grecos habēt pluralem numerū: r quare apud nos nō habeāt: vñ Aldus ita ppria nomina hominū declinat sicut appellatiua in vtroq; nūero idę in sua declinatione: si quidem sint primę declinatiōis: declinat ea in pli numero/ vt musa/ si secundę sub secunda rē.

De Secunda declinatione.

Secunda declinatio quot terminatiōes hzt in ntō casu singulari? Sep/ er/ ir/ ur/ um/ us/ eus: vt caper/ vir: satur: scā um/ dominus/ thydeus.

Scōda declinatio q̄t reglās gñales hzt? Nouem.

Prima regula quę est?

Mtūs singularis scōde declinatiōis: vna istarū sep t̄minationū terminant er/ ir/ ur/ um/ us/ eus/ vt cap: vir: sat: scamnū/ dñs: tydeus.

Secunda regula quę est?

Btūs singularis r ntūs r vtūs ples t̄minant i. vt huius viri/ hī viri o viri: nisi sint neutra: q̄ vt dictū ē: ntm̄ vtm̄ tactm̄ ples t̄minat a

Tertia regula quę est?

Dtūs r ablatiuus singulares secundę declinatiōis terminant o i genitiui versō in o: vt huic viro: ab hoc viro.

Quarta regula quę est?

Accusatiuus singularis secundę declinatiōis terminatur um/ vt hunc virum: hoc scamnum/ hanc sagum.

Quinta regula quę est?

Actūs singularis nominū in er: ir: ur: vel in um: similis est ntō: vt hic sacer: o sacer: hic vir o vir: sat: o sat/ hoc donū: o donum.

Regule generales secundę declinatiōis.

De Nomine.

¶ Sexta regula que est:

¶ Noia in us terminata mutāt us in e in vctō: vt dñs domine: nisi propria in ius abiecta us syllaba facit vctm: vt Laurētius laurēti.

¶ Septima regula que est:

¶ Genitiuus pluralis secunde declinationis terminat orum: nisi in um p sincopen pferat: vt virozum: deorum vel deum.

¶ Octava regula que est:

¶ Dtūs ⁊ abltūs ples fmināt in is: vt aleū his aleis: viris: stallis

¶ Nonna regula que est:

¶ Accusatiuus pluralis secunde declinationis terminatur in os: vt hos magistros: cancos.

Nomina secunde declinationis in er quomodo declinantur.

Sic. ¶ Singulariter: Itō hic magister. gto huius magistri. Dtō huic magistro. Actō hūc magistrū. Vctō o mgi. Abltō ab hoc mgiro
Pluraliter, Itō hi mgi. Stō horū mgiroꝝ. Dto his mgis/Actō hos mgiros. Vctō o mgi. Ablatiuo ab his magistris. Er. Magister.

¶ Sic auster austris: cancer cancri: liber libri p codice: nam in alia ficatione liberi facit: faber fabri: ⁊ reliqua noia habentia mutā añ er: que fatiunt genitiuū equalem suo nominatiuo mutando er in ir.

¶ Ab hac regula excipiunt ꝑposita ex gero ⁊ fero: q̄ assument i faciēdo gtm vna syllaba ⁊ crescētē supra suū ntm/ vt armiger armigeri/ pestifer pestiferi. Silf adult/ asp: dexter dexteri ⁊ dextri habet: la cer: liger/ plviter/ piper: mulciber: socer/ ⁊ reliqua oia in er assunt i: vt puer pueri: tener teneri: miser miserī: ⁊ cū simili forma declinā t: vt Singulariter: Itō hic puer. Stō huius pueri. Dtō huic puero: Actō hūc puerū. Vctō o puer. Quod si puere inueniat: scias illū vctm nō a ntō in er: sed in us terminato venire: antiqui essī puerus similiter Euandrus: teucrus: tymbus: menandrus ⁊ cetera huius modi dicebāt. Ablatiuo ab hoc puero. Pluraliter. Itō hi pueri. Stō horum puerorū. Dtō his pueris. Accusatiuo hos pueros. Vctō o pueri. Ablatiuo ab his pueris. Per.

¶ Simili mō declinant noia in ir/ ⁊ in ur terminata: vt vir viri: sat saturi nisi quēdā eorū um p syncopē in gto plurali habēt: quēdā si ⁊ orū. De quibus accipe hāc regulā. Vasculina simplicia in ir vel us terminata neutro carentia hūc: um ⁊ orū in gto plurali: vt vir virū ⁊ viroz: Deus deū ⁊ deozū/ nūmus nūmum ⁊ nummoz/ seruū seruū ⁊ seruoꝝ. Lōposita vero ex his dūtaxat um hūc vt triūm triūm/ semideus semideū/ millenūm⁹ hoz millenūmū/ milledenarū hoz milledenarū ⁊ nō oz. Silf ludoz ⁊ festoz noia semp pluralia tā in si q̄ in oz gto emittūt. D, aut ⁊ abltōs in ibus/ vt hoz In ur.

Tractatus Primus.

saturnalī vel saturnalioꝝ: his ⁊ ab his saturnalibus: sic vulcanalia
bachanalīa/ ⁊ huiusmodī.

Vm.

CIn um sic eūt. Singula. Itō hoc scamnū. Stō huius scāni. Dtō
huic scāno. Actō hoc scānū. U. o scānū. Abtō ab hoc scāno. Plu.
Itō hęc scāna. Stō hoz scānoꝝ. D. his scānis. A. hęc scāna. U.
o scāna. A. ab his scānis. Sic templū/dānū/ientaculū/pomū/piz
⁊ reliqua huiusmodī. Sic hęc glicerū: hęc chusū/hęc pbilozcū/hęc
dozcū/sophronū/abzotonū ⁊ similia/ quę articulos habent femi-
ninos ⁊ formam neutroꝝ/ vt Priscianus docet.

Vs.

CIn vs. Itō hic dominus Stō huius dñi. D. huic dño. A. hunc
dominū. U. o domine. A. ab hoc dño. plura. It. hi dñi. B. hozū do-
minoꝝ. D. his dñis. A. hos dños. U. o dñi. A. ab his dominis.

CS. hęc fagus huius fagi: huic fago: hanc fagi: o fage: ab hac
fago. P. hęc fagi: harū fagoꝝ: his fagis/ has fagos/ o fagi: ab his
fagis. Sic pirus: pomus: prunus ⁊ alia huiusmodī.

CS. hoc vulgus: huius vulgi: huic vulgo: hoc vulgus: o vulgus
ab hoc vulgo sine plurali. Dicimus ⁊ hic vulgus: huius vulgi: huic
vulgo/ hunc vulgum: o vulge: ab hoc vulgo.

CS. hic deus/ huius dei: huic deo: hūc desi: o deus: ab hoc deo.
Plura. hi dei vel dñ: hozum deoꝝ vel deum/ his deis. vel dñs: hos
deos: o dei vel dñ/ ab his deis vel dñs.

C Circa formationē vocatiui nominū in us quę est regula.

C Nomina in us terminata: mutāt us in e faciendo vocatiuum: vt
dominus/ o domine. Iacobus Iacobe.

C Ab hac regula quę excipiuntur nomina? Propria in ius termi-
nata: quę faciūt vctm̄ a ntō: abh̄ciendo us: vt Vergilius Vergili:
Antonius antoni. Sic Bonifacius: Seruatius. Habētia autē cōso-
nātem añ tius habēt vctm̄ in ti: ⁊ nō in ci: vt Terētī? tiz: ⁊ nō terēci
Liburtius liburri. P̄dictis addit̄ filius: qđ similit̄ abh̄cit us: vt
o fili. Scđo excipiūt a regula deus: ⁊ lucus: quę sūt ntō similia in
vctō: vt o deus: o lucus. Tertio excipiūt: agn?: chorus: fluvius: pe-
lag?: popul?: vulgus: quę hñt us: ⁊ e in vctō. Q̄rto excipiunt̄ grę-
ca in us lōgā: quę in vctō s. deponūt: vt alt? altu: panthus panthu.
C Itē Sciendū est qđ gręca in us t̄minata actm̄ etiā in ō faciūt: vt
hęc diphtogus: hęc diphtogū ⁊ diphtogō: arctus arctū ⁊ arcton.
P̄riam? pāmū ⁊ pāmō. Dardanus num ⁊ on ⁊ reliqua huiusmodī.

Em.

C In eus. Sin. hic Orpheus: huius orpei vel orpeos: huic or-
ptheo v? orpei ⁊ orphi: hūc orphei vel orphei: ⁊ orphea: o orpheu
ab h? orptheo. Sic Perseus: thideus: theseus: sic cetera huiusmodī.

De tertia declinatione.

De Nomine.

Tertia declinatio quot finitiones lite

Duales in ntō singulari hzt: Undecim: a. e. o. c. d. l. n. r. s. t. f. q̄s: quolibet vocalis vel cōsona afficere pōt: tñ r u p esse d solū inuenimus: vt Dauid. Bogud.

Tertia declinatio quot regulas gñales hzt: Nouē.

¶ Prima regula quē est?

Actūs singularis tertię declinationis: aliq̄ pdictarū lfarū terminatur: vt pneuma: mare: puatio: lac: dauid: aiak: canō: pf: mars: caput:

¶ Secunda regula quē est?

Actūs singularis tertię declinationis terminat̄ is: cuius tñ for-
matio variat̄: vt sol solis: nisi sint gręca quę habēt etiā os in gto: vt
heros: huius herois et heroes: poema: huius poematis et poematos:
syren reliqua syrenis et syrenos: dorcas: huius dorcadis et dorca-
dos: huius huiusmodi. Dido tñ: o in us: hō didus: facit et dido-
nis et didos: calisco caliscos et caliscos: et alia femia po-
pria in o terminata. Quędā etiā gręca hñt: vt chremes huius chre-
mi: chremis vel chremetis vel chremetos: hęc tñ magis in spetialibus
regulis videri debent.

¶ Tertia regula quē est?

Datiuus singularis terminatur in i fitq; a genitiuo abiecta s.
litera: vt huius ordinis: huic ordini.

¶ Quarta regula quē est?

Actūs singularis tertię declinationis terminat̄ em: vel im plez
q; et in a: vt aer aera: eth er ethera pallas palla et pallan:

¶ Quinta regula quē est?

Actūs singularis tertię declinationis est ntō similis: vt hic sol/
o sol. At gręca pleraq; variant: vt hic paris: o paris et pari/o pallas

¶ Sexta regula quē est?

Ablatiuus singularis tertię declinationis: cōiter terminat̄ e/in-
terdum i/vel e et i simul: soli: mari: felice vel felici.

¶ Septima regula quē est?

Actūs actūs et vctūs plurales tertię declinationis terminat̄ es: m̄
si sint nominū gñis neutrius: quoniā: tunc terminant̄ a.

¶ Octaua regula quē est?

Actūs pluralis tertię declinationis terminat̄ um: vel ium: vel um
et ium simul: vt horū panū: lis litium/apes apum et apū

¶ Nonā regula quē est?

Da. et abla. plēs tertię declinationis fminat̄ ibus: pter bos bob?

Tertia declinationis noia quomodo declinant̄

Masculina sic. Singu. Actō hic frater. gto huius fratris. Dto huic
fratri. Actō hęc fratrem. Actō o frater. Ablatiuo ab hoc fratre. Plu. Actō hi

Regule
Generales
tertię des-
clinationis

Masculina

Tractatus Primus.

Pres. Stō horū fratrū. Dto his ffibus. Actō hos frātres. Actō s
ffes. Ablatio ab his fratribus.

Feminina.

Feminina C Sin. *ſ*. hęc soror. *S*. huius sororis. *D*. huic sorori. *A*. hęc soror
re. *ſ*. o soror. *A*. ab hac sorore. *P*. *ſ*. hęc sorores. *S*. harū sororum.
: *D*. his sororibus. *A*. has sorores. *ſ*. o sorores. *A*. ab his sororibus

Neutra.

Neutra. C *S*. *ſ*. hęc tēpus. *S*. huius tēporis. *D*. huic tēpori. *A*. hęc tē
pus. *ſ*. o tēpus. *A*. ab hoc tpe. *P*. *ſ*. hęc tpa. *S*. horū tporū. *D*. his
tpibus. *A*. hęc tpa. *ſ*. o tpa. Ablō ab his temporibus.

Communia.

Communia. C *S*. *ſ*. hęc r hęc sacerdos. *S*. huius sacerdotis. *D*. huic sacerdo
ti. *A*. hęc r hęc sacerdotē. *ſ*. o sacerdos. *A*. ab h r ab hac sacerdo
te. *P*. *ſ*. *ſ*. hī r he sacerdotes. *S*. horū r harū sacerdotū. *D*. his sa
dotibus. *A*. hos r has sacerdotes. *ſ*. o sacerdotes: *A*. ab his sacer
dotibus.

Omnis generis.

Omnis generis. C *S*. *ſ*. hęc r hęc r hoc felix. *S*. huius felicitis. *D*. huic felici. *A*.
hęc r hęc felicē: r hoc felix. *ſ*. o felix. *A*. ab hoc r ab hac r ab
hoc felice vel felici. *P*. *ſ*. *ſ*. hī r he felices: r hęc felicia. *S*. horū r ha
rū r horū feliciū. *D*. his felicitibus. *A*. hos r has felices: r hęc feli
cia. Actō o felices: r o felicia. Ablō ab his felicitibus.

Græca.

Græca. C *S*. *ſ*. hęc heros. *S*. huius herois r heroos. *D*. huic heroi. *A*.
hęc heroe: r heros. *ſ*. o heros. *A*. ab hoc heroe. *P*. *ſ*. *ſ*. hī heroes. *S*.
horū heroi. *D*. his heroi: *A*. hos heroes: r heroas. *ſ*. o heroes.
A. ab his heroi. Sic pluria græca declinant. Sic r patronymica
i as: nisi in v. singulari hñt etiā a: vt opelias: r lia: instar alioꝝ græcoꝝ
Sic r in is patronymica: nisi in v. tñ i hñt: vt hęc pami: o pami.

C *ſ*. hęc Thetis mater Achillis. Stō huius thetidis: vel dis.
Dto huic thetidi. *A*. hęc thetin: vel thetim. *ſ*. o theti. *A*. thetide.

C *ſ*. hęc thetys: vtor Oceani. *S*. huius thetyos. *D*. huic thety
Actō hanc thetym vel thetyn. Actō o thety. Ablō ab hac thety.

C *ſ*. hęc Paris. Stō huius paridis: r paridos: r paris. Dto hu
ic paridi r pari. Actō hęc paridē: r parida/parim r parin. Actō o pa
ris: vel o pari. Ablō a paride/vel pari.

C *ſ*. hęc Daphnis. *S*. huius daphnidis: vel daphnidos. *D*. huic
daphnidi. *A*. hęc daphnim: r daphnin. *ſ*. o daphni: vñ daphnide. Sic
Alexis: thyrſys: busiris: anubj. r c. Hęc gñalia de tertia declinatioe
satis esse diximus: his qui discūt Rudimenta grāmatices.

De Quarta declinacione.

De Nomine.

Quarta declinatio quot terminationes h̄t in ntō casu singulari: vs ⁊ u: vt fructus: cornu.

Quarta declinatio quot regulas habet: Nouem.

Prima regula quę est?

Atūs singularis q̄rte declinatiōis t̄minat vs: vel u: vt man⁹: cor⁹.

Secunda regula quę est?

An u noīa finitū t̄ om̄s casus singulares in u: casus vero plurales

Tertia regula quę est?

Atūs ⁊ vctūs singlares/ ⁊ Itūs ⁊ actūs ⁊ vctūs p̄les: sunt similes ntō singulari

Quarta regula quę est?

Atūs singularis terminat̄ in ui syllabas diuisas: ⁊ fit a ntō vertendo s in i.

Quinta regula quę est?

Actūs singularis fit a ntō vertēdo s in m: vt habitus habitum.

Sexta regula quę est?

Abltūs singularis fit a ntō remota s litera: vt senatus senatu.

Septima regula quę est?

Noīa in u in ntō actō ⁊ vctō pluralibus assumūt a: vt cornua.

Octava regula quę est?

Atūs pluralis formatur ab ablatiua singulari assumēdo um: vt fructu horum fructūs: cornu horum cornuum.

Nona regula quę est?

Atūs ⁊ abltūs plurales terminant̄ ibus: vt visibus: exceptis vn̄ decim habentibus ubus: vt arcus arcubus: artus artub⁹: partus partubus: lacus lacubus. Sic tribus: ficus: portus: acus: querc⁹: specus: quod ⁊ specibus h̄t. Similiter veru verubus habet.

Noīa Quarte declinationis quomō declinant̄

Sic singularit̄: Itō hic fructus. B huius fructus. D. huic fructui
A hūc fructū. U. o fructus. A. ab hoc fructu. Plu. It. hi fructus. B. horum fructuum. D. his fructibus. A. hos fructus. U. o fructus.
Ablatiuo ab his fructibus.

Fructus.

Cornu hoc cornu. B. huius cornu. D. huic cornu. A. hoc cornu. U. o cornu. A. ab hoc cornu. Plu. It. hęc cornua. B. horū cornuū. Dtō his cornibus. A. hęc cornua. U. o cornua. A. ab his cornibus.

Cornu.

Domus quod partim est secūde partim q̄rte declinatiōis: declinat̄ sic. Itō hęc domus. B. huius dom⁹: ⁊ domi. D. huic domu. A. hęc domu. U. o dom⁹. A. ab hac domo. Pl. It. hęc domus. B. harū domoy ⁊ domū. D. his domib⁹. A. has domos. U. o dom⁹. A. ab his b⁹

Domus.

Iesus sic declinat̄. Itō hic Iesus. B. huius Iesu. D. huic Iesu.
Actō hūc iesum. U. o iesu. A. ab hoc iesu.

Iesus.

Tractatus primus.

De quinta declinatione.

Quinta declinatio quot terminationes habet in nō casū singulari? *Anam/es vt dies/speties.*

Quinta declinatio quot regulas hz? *Septem.*

Regulae
generales
quintae de
declinationis

Quinta et vctus singulares: et nctus et actus et vctus plurales quin-
tę declinationis terminantur es: vt dies/speties.

Quinta et otus singulares terminantur ei: et fiunt a nō vertendo
s in i/vt fides fidei/plebes plebei.

Quinta et otus singulares terminantur ei: et fiunt a nō vertendo
s in i/vt fides fidei/plebes plebei.

Quinta et otus singulares terminantur ei: et fiunt a nō vertendo
s in i/vt fides fidei/plebes plebei.

Quinta et otus singulares terminantur ei: et fiunt a nō vertendo
s in i/vt fides fidei/plebes plebei.

Quinta et otus singulares terminantur ei: et fiunt a nō vertendo
s in i/vt fides fidei/plebes plebei.

Quinta et otus singulares terminantur ei: et fiunt a nō vertendo
s in i/vt fides fidei/plebes plebei.

Quinta et otus singulares terminantur ei: et fiunt a nō vertendo
s in i/vt fides fidei/plebes plebei.

Quinta et otus singulares terminantur ei: et fiunt a nō vertendo
s in i/vt fides fidei/plebes plebei.

Quinta et otus singulares terminantur ei: et fiunt a nō vertendo
s in i/vt fides fidei/plebes plebei.

Quinta et otus singulares terminantur ei: et fiunt a nō vertendo
s in i/vt fides fidei/plebes plebei.

Quinta et otus singulares terminantur ei: et fiunt a nō vertendo
s in i/vt fides fidei/plebes plebei.

Quinta et otus singulares terminantur ei: et fiunt a nō vertendo
s in i/vt fides fidei/plebes plebei.

Quinta et otus singulares terminantur ei: et fiunt a nō vertendo
s in i/vt fides fidei/plebes plebei.

Quinta et otus singulares terminantur ei: et fiunt a nō vertendo
s in i/vt fides fidei/plebes plebei.

Quinta et otus singulares terminantur ei: et fiunt a nō vertendo
s in i/vt fides fidei/plebes plebei.

Quinta et otus singulares terminantur ei: et fiunt a nō vertendo
s in i/vt fides fidei/plebes plebei.

Quinta et otus singulares terminantur ei: et fiunt a nō vertendo
s in i/vt fides fidei/plebes plebei.

Quinta et otus singulares terminantur ei: et fiunt a nō vertendo
s in i/vt fides fidei/plebes plebei.

Quinta et otus singulares terminantur ei: et fiunt a nō vertendo
s in i/vt fides fidei/plebes plebei.

Quinta et otus singulares terminantur ei: et fiunt a nō vertendo
s in i/vt fides fidei/plebes plebei.

Quinta et otus singulares terminantur ei: et fiunt a nō vertendo
s in i/vt fides fidei/plebes plebei.

Quinta et otus singulares terminantur ei: et fiunt a nō vertendo
s in i/vt fides fidei/plebes plebei.

Quinta et otus singulares terminantur ei: et fiunt a nō vertendo
s in i/vt fides fidei/plebes plebei.

Quinta et otus singulares terminantur ei: et fiunt a nō vertendo
s in i/vt fides fidei/plebes plebei.

Quinta et otus singulares terminantur ei: et fiunt a nō vertendo
s in i/vt fides fidei/plebes plebei.

Quinta et otus singulares terminantur ei: et fiunt a nō vertendo
s in i/vt fides fidei/plebes plebei.

Quinta et otus singulares terminantur ei: et fiunt a nō vertendo
s in i/vt fides fidei/plebes plebei.

Quinta et otus singulares terminantur ei: et fiunt a nō vertendo
s in i/vt fides fidei/plebes plebei.

Noia quinte declinationis quomō declinant

Es.
spcies.

Sic. Singu. *Itō hęc spē. B. huius spēi. D. huic spēi. A. hanc spēm. U. o spē. A. ab hac spē. Plu. Itō hęc spē. Stō harū spetierū. Dō his spēbus. Actō has spē. Uctō o spē. A. ab his speciebus.*

Dies.

Singu. *Itō hic aut hęc dies. B. huius diei. D. huic diei. A. hūc aut hanc diē. U. o dies. A. ab hoc aut ab hac die. Plu. Itō hi dies. B. horū diez. D. his dieb. A. hos dies. U. o dies. A. ab his diebus.*

De nominibus compositis.

Cōposita
nomina.

Quot modis noia cōponunt? *Tribus: Et duobus rectis: vt res pub.: rosmarinus: et vterq; rectus si sit in corruptus inflectit: vt rosmarin: huius rosmarini. et. pter alteruter: qd dūtat extremū rectū variat: vt alteruter traxitū. B. hui' alterutrus. D. huic al- utri. et. Sic variat holusatū: huius holusatū. Sic et leopardus: huius leopardi: sic hoc rosmarinū: huius ni. Duodecim' aut qtuordecim': vndecim' et similia: ideo nō p ābos rctōs declināt: nā nū pme dictionis sunt diuersoz numeroz: scdē dictionis alter nctus non de- clinatur: vltimi vocabuli primus rectus est corruptus.*

T Secūdo modo nomina cōponunt et recto et obliquo: vt p̄famili-
as: et rectus t̄m̄ declinat: vt p̄familias: huius p̄familias: huic p̄-
familias: et c. Sic iuriscōsult: tribunus plebis: p̄socratōis: plebis scitū
T Tertio et duobus obliquis: vt huiusmodi: eiusdemodi: istiusmodi
et neuter declinatur: vt hic et hęc et hoc huiusmodi. Genitiuo huius-
modi. Datiuo huic huiusmodi. et c.

De adiectiuorum triū vocū inflexione.

T S. H. hic siluester: hęc siluestris: hoc siluestre. S. huius siluestris
D. huic siluestri. A. hūc et hęc siluestrē: et h siluestre. U. siluestre: o
siluestris: o siluestre. Ablō ab hoc et ab hac et ab hoc siluestri. Plu.
H. hi et hę siluestres et hęc siluestria. S. horū et harū et horū siluestri-
ū. D. his siluestribus. A. hos et has siluestres: et siluestris: et hęc
siluestria. U. o siluestres: et siluestria. A. ab his siluestribus.

Adiectiuū
trium uocū
cum.

Quę sunt p̄tim p̄imę: partim secundę declinationis.

Sic inflectitur. S. H. hic bonus hęc bona h bonū. S. huius boni bo-
nę boni. D. huic bono bonę bono. A. hūc bonū: hęc bonā: hoc bo-
nū. U. o bone: o bona o bonū. A. ab hoc bono: ab hac bona: ab h
bono. Pl. H. hi boni: hę bonę: hęc bona. S. horū bonorū: harū bona-
rū: horū bonorū. D. his bonis. Sic etiā veteres declinabāt infra scri-
pta noia: s. vnus: totus: et cetera huiusmodi: Ideo et hodie neuter du-
plicem declinationē habet: potest enim declinari sub secunda pro-
nominis: vt neuter neutrius neutri: vt infra.

De adiectiuorū duarū uocum declinatione.

T S. H. hic et hęc ois et hoc omne. S. huius ois. D. huic omni. A.
hūc et hęc omnē: et hoc omne. U. o ois: et o omne. A. ab hoc et ab hac
et ab hoc omni. Pl. H. hi et he omnes: et hęc omnia. S. horū et harū et
horū omnū. D. his oibus. A. hos et has omnes: et omnis: et hęc om-
nia. U. o omnes: et o oia. A. ab his omnibus. Sic abilis: nobilis: do-
tilis: fortis: et humilis: et reliqua huiusmodi.

Adiectiuū
duarū uocū
cum.

Sic fere declinant et cōparatiua, vt hō hęc et hęc pulcrior: et hoc
pulcrus. Et hō huius pulcrioris. D. huic pulcriori. Actō hūc et hęc
pulcriorē: et hoc pulcrius. U. o pulcrior. et pulcrius. A. ab h et ab hac
et ab hoc pulcriore vel pulcriori. Plu. H. hi et hę pulcriores: et hęc
pulcriora. S. horū et harū et horū pulcriorū. D. his pulcrioribus. A.
hos et has pulcriores: et hęc pulcriora. A. ab his pulcrioribus.

Comparā-
tiua.

T Adiectiua aut vnus uocis declinātur sicut felix: de quo sub ter-
tia declinatione: hęc de adiectiuis sufficiāt/ quę sic: vt dictū est: per
se declinari debent: nā hęc spēs differt a dyasintetica ybi cū substā-
tiuis construuntur.

De octo nominibus: que imitantur pronomi-
num declinationē.

Rectatus Primus.

¶ Quot sunt noia que cū cōpositis more pnoſi ſecūde declinatōnis variant? Octo/Unus/totus/solus/alius/vllus/nullus/uter/neuter/alter/quis vel qui: Et his vnus/totus/et solus/habent vocatiuū: vt ntō vnus: vna: vnū: Stō vnus. Dctō vni. Actō vnū vnam vnū. A. o vne vna vnū. A. vno vna vno. Plr H. vni vne vna. S. vnoꝝ vnarū vnoꝝ. D. vnīs. A. vnos vnas vna. A. o vni vne vna. A. vnīs.

Quis uel
qui.

¶ Quis interrogatiuū et qui relatiuū sic declinant: vt ntō quis vlt qui que/qō vel quid. B. cuius. D. cui. A. quem/quā: qō vel quid. A. q vel qui: q vel qui/quo vel qui. Plr H. qui: que/que. S. quoꝝ/quatū/quoꝝ. D. quis vel quibus. A. quos quas que. A. quis vel quib? Sic Aldus et Sulpicius Terulianus declinat. Pariformit eorū cōposita variant ppositis vel postpositis vocibus: nisi q̄ femina voce nti singularis et in neutra nti et acti pluralis dicimus si qua/neq̄ aliq̄a/ecqua/nunqua/tri in a/nō in e/reliqua cōposita declinant vt simplex/nisi quisquis triū habet ntri actri et abtri.

¶ Aduertendū quoq; est: q; qñ post aliquē casum vna vox in adiectiuū ponit talis vox omni gñi simplici masculino vctz femino et neutro associat: et ē ois gñis: vt vni? vni vnīs: pulcrioris pulcriori.

De nominum numeraliū inflexiōe.

Numerali.
nomina.

¶ Pluraliter. H. hi duo hē dūz hęc duo/horū duorū vel duū/harum duarum/horum duorū vel duū/his duobus duabus duobus. hos duos: has duas: hęc duo: o duo o dūz: o duo: ab his duobus duabus duobus: sic ambo declinatur.

¶ Pluraliter. H. hi et he tres et hęc tria/horū et harum et horum/his tribus/bos et has tres vel trīs: hęc tria: o tres et o tria ab his tribus.

¶ Plura. hi et hē et hęc quatuor/horū et harū et horū quatuor: his quatuor hos et has et hęc quatuor: o quatuor/ab his quatuor. Sic reliqua numeralia vsq; ad centū inclusiue declinantur. Sic et a centū cōposita: vt tercentū/biscentū/quatercentū: quinq;scētū. 2c. declinant: pter triū vocū numeralia: vt ducenti ducente ducenta: tricenti/tricente tricenta: et reliqua: que more adiectiuorū pluralis numeri triū vocū declinant: vt. H. hi ducenti/hē ducentē/hęc ducenta: horū ducentorū/harū ducentarū/horū ducētōꝝ: his ducentis: bos ducentos: has ducentas/hęc ducenta: o ducenti ducentē ducēta ab his ducētis. Hoc modo trecenti. 2c. ta. quadringenti/quinq;scēti/secenti/et reliqua huiusmodi.

Millē.

¶ Hoc mille: in singulari nō declinatur: in plurali hęc milia/horū milliū: his millibus/hęc millia: o millia: a millibus: sic est substantiuū. Sed quū est adiectiuū plurale triū gñerū indeclinabile existit.

De Nomine.

**Forma facilis lucida & clara depingitur: quæ
paruuli ante oculos simul videbunt casus et declinationes.**

SINGVLARES.

PLVRALES.

	Nti	Gti	Dti	Acti	Vcti	Ablti	Nti	Gti	Dti	Acti	Vcti	Ablti
Prime.	A.	æ.	æ.	am.	a.	a.	æ.	arū.	is.	as.	æ.	is.
	as.							nisp				
	æ.	es.		en.	c.	c.		sincope				
	es.			en.	c.	c.		pauca				
	Cam.				am.		proferatur	bus.	a	a.	bus.	

Secunda.	Cer.	i.	o.	um.	r & o	i.	rum.	is.	os.	i.	is.
	ir.				msis		nisp				
	ur.				lis		sincoz				
	um.				ntō		pē pro				
	us.				us i c, sed ius, ab		feratur				
	Ceus.				iecta us.	a.					Neu.

Tertia termina tiones.	Vari	is.	i.	em		es.	um.	ibus.	es	es	ibus.
	æ &			nif. si	sitis æ ut		uel um	præ			præ.
	mltæ			ut ne	ntō i, uel		uel um	ter			ter.
	sūt			utra.	i &		ium	bo.			bo.
					(e sl' a.		neutra	bus.	a.	a.	bus.

Quarta.	Cus.	us.	ui.	um.	us.	u.	us.	uum.	ibus.	us.	us.	ibus.
	u.	u.	u.	u.	u.	u.	a.			a,	a'	
							Pauca		ubus.			ubus

Quin.	es?	ci.	ei.	em.	es.	e.	es.	erum	ebus	es.	es.	ebus
-------	-----	-----	-----	-----	-----	----	-----	------	------	-----	-----	------

¶ Per hanc autem formam omnium declinationum nomina: pueros primū absoluantur/nō fatigando ipsos diuersis gramaticorum regulis quoniam prolixitas earum puerile obnubilat tenelle ingenium.

De examine nominis.

Quæta que parsoratoris est. Nomen
Quare? Quia est parsoratoris cum casu corpus/aut re-
pprie/vel communiter significans.
¶ Quare dicitur corpus? ppter res visibiles/que vide-
ri vel palpari possunt/vt lapis/lignum.
¶ Quare dicitur rem? ppter res inuisibiles/que nec videri: nec pal-
pari possunt: vt anima: angelus: scientia.

Tractatus Primus.

**Quare queritur: Quæ pars? At sciatur cui parti inter octo pteso-
rationis talis dictio de qua queritur subordinatur.**

**Poeta: est ne pars declinabilis vel indeclinabilis? declinabilis
Quare? quia declinatur per casus.**

**Substantiū: Quare? Quia ei preponit̃ in declinati-
one vnus articulus: vt hic poeta: vel duo ad summū: vt
Quale est hic ⁊ hec hō. Vel quia pōt p se stare in locutione ⁊ esse
nomen. suppositū verbo psonali: vt poeta currit.**

**Adiectiū. Quia ei pponitur in declinatione tres
articuli cōiuncti: vel diuisi. Vel quia variatur p tres diuersas voces
vt bonus bona bonū. Vel quia adiacet suo substantiuo: ⁊ sine eo nō
pōt stare in locutione ⁊ esse suppositū verbo psonali: vt felix albus
niger: nō em̃ dicimus albus currit: sed albus equus currit.**

**Quot queruntur in nomine? Sex. Qualitas: species/ genus: nu-
merus/ figura ⁊ casus/ cum declinatione.**

Qualitas.

**Appellatiue: Quare? Quia significat naturā multis
Eius q̃li- cōicabilem: vt animal/ hō/ poeta.
litatis. Proprie: Quare? Quia propriam ⁊ circumscriptā rē
specialiter designat: vt Stanislaus Ioannes.**

Species.

**Primitiue: Quare? Quia primariū significatū dicti-
onis ostendit: vt poesis: mons.
Cuius spe- Deriuatiue: Quare? Quia secundariū significatum
ciei dictionis ostendit: vt poeta: mōranus.**

**Cuius speciei tam primitiuorū q̃ deriuatiuorum nominū/ poeta?
Corporalis: Quare? Quia corpus significat.**

**Quot sunt species tam p̃mitiuorū q̃ deriuatiuorū nominū cōes-
sulte ⁊ varie sunt. scz. Corporales: incorporales: omonimū. ⁊c. vt s̃**

**Cuius speciei deriuatiuorum: poeta? Denominatiue. Quare?
Quia a nomine deriuatur quod est poesis.**

**Quot sunt species nominū deriuatiuorum? Nouē. scz. Patro-
nymicum: possessiū: comparatiū: superlat. nū. ⁊c. vt supra.**

**Cōparatur: Quare? Quia est adiectiū: cuius for-
male significatū pōt augeri vel minui in comparando/
tur ne. vt albus/ albius/ albiſſimus.**

**Formale p̃catū possit augeri ṽl minui in cōpādo vt vn?
Cōparatiue: Quare? Quia nō ē adiectiū: cui?**

**Cōparationis gradus quot sunt? Tres. Positiuus vt doctus/
Cōparatiuus/ vt doctior. Suplatiuus vt doctissimus.**

In masculino g̃lie: ntō hic doctus: doctior: doctissi?

De Nomine.

- Compara-
tina.** **C**In femino gñe: ntō hęc docta: doctior: doctissima.
CIn neutro gñe: ntō hoc doctū: doctius: doctissimū.
CRegulariter: Quare? Quia cōparatiuus ⁊ suplati-
uus regulariter formant a positiuo: vt albus: or/mus.
CIrregularit: Quare? Quia pparatiuus ⁊ suplatiuus
Curregularit formantur a positiuo: vt bonus melior optim⁹
CDonetur: Quare? Quia cadit de gñe in gñis: ⁊ de
vna tminatōe in aliā tminatōez: vt hic dñs: hęc dña.
CHō mouet: Quare? Quia non cadit de gñe in gñis:
Nec de vna tminatōe in aliā tminatōez: vt hō: animal.
CPer tria genera: ⁊ p tres terminationes/vt hic ni-
ger/hęc nigra: hoc nigrum.
**Quō mo-
uetur.** **C**Per tria genera ⁊ p duas terminatiōes: vt hic ⁊ hęc
fortis/ ⁊ hoc forte.
CPer tria gñia ⁊ p vnā termina: vt hic ⁊ hęc ⁊ h̄ felix.
CPer duo gñia: ⁊ p duas terminati. vt hic dñs hęc dña.

Genus.

- C**Masculi. Q. q̄a pponit in declinatio. hic: vt hic poeta.
femi. Q. q̄z ei pponit: in declinatio. hęc: vt hęc musa.
CNeutri. Q. q̄z ei pponit in decli. hoc: vt hoc scamnū.
CComunis. Q. quia ei pponitur in declinatione/ hic
⁊ hęc: vt hic ⁊ hęc homo.
COmnis. Q. quia ei preponuntur in declinatione: hic
⁊ hęc ⁊ hoc: vt hic ⁊ hęc ⁊ hoc felix.
CEpitenti. Quia sub vna voce ⁊ vno articulo denotat
animalia vtriusq; sexus: vt hic passer: hęc aquila.
CDubij. Q. Quia ei preponuntur in declinatione: hic
aut hęc: vt hic aut hęc finis: hic aut hęc dies.

Numerus.

- C**Singularis. Quare? Quia sub mō vnus significat:
vt poeta/hō. Vel quia singulariter profertur.
CPluralis. Quare? Quia sub mō pluriū significat: vt
poete: homines. Vel qz pluraliter profertur.

Figura.

- C**Simplicis. Q. Quia nō pōt diuidi in partes signifi-
catiuas eius quod integrum significabat/vt magnus.
Vel quia simpliciter profertur.
CCōposite. Quia pōt diuidi in ptes scatiuas eius qd
integz scabat: vt magnanīm⁹. Vel qz pponitur ex ma-
gnus ⁊ animus.
CDecōpōsite. Quia de pposito deducit: vt magnimitas

Tractatus Primus.

Casus.

- C** Acti. Quia rē noiat: r significat: vt quis: vt qs currit
| **S**tr: qz scat possessiōez: r vt ipi est aliqd. Cū dē equ?
| **T**el qz scat vt cur: vt cū qritur: cui est tunica: R: petri.
| **D**atiui: Quia scat dationē r cōmendationē: vel
| vt ipi aliquid attribuit demonstrat/ r significat vt cui:
Cuius casus
| vt regi me cōmendes: des **P**etro.
| **E**cti/ Quia aliquid causari: r in causa rē fieri ostēdit:
| r scat vt quē: vt regē: rogauī. Quē vidisti? **P**etrum.
| **E**cti: Quia vocationē r salutationē insinuat: r signi
| ficat: vt o: vt o dñe: vel viue rex.
| **A**blti: Quia quid auferri aut aliquid eo fieri osten
| dit: r significat vt quo: vt a rege missus: lapide percussus.
Cū vero querit absolute: Poeta cuius casus: Acti vcti r ablti
Quare? Quia in talibus casibus declinando reperitur. In hoc lo
co/ poeta currit: cuius casus. Acti. Quare? Quia significat vt quis
Tel quia rem nominat r a nullo cadit.
Poete cuius casus: Bti r vti singularis: r nti r vcti pluralis.
Quare? qz in talibus casibus declinādo reperit. In hoc loco: liber
poete. Poete cuius casus Bti. Quare? qz scat vt cuius. Tel qz pos
sessiōez: r vt ipius ē aliqd demonstrat: r sic de alijs casib⁹ examinandū
Poeta cuius forme casualis. Triptote quia per tres terminatiō
nes casuales tm̄ variat: vt poeta poetę poetam.

Declinatio.

- C** Primę: Quare? Quia facit gtm̄ singularē in e vel
| in es: vt musa musę: penthecoste pentbecostes.
Cuius de
| **S**ecundę: Quia facit gtm̄ singularē in i/ vt dñs dñi.
clinatio:
| **T**ertię Quia facit gtm̄ singu. in is vt frat fratris.
nis.
| **Q**uartę: qz facit gtm̄ singu. in vs vl' in v: huius fruct?
| **Q**uintę. Quia facit gtm̄ singu. in ei diuisas syllabas
Notandū quoz est: qz hic primę/ scdę/ tertię/ quartę/ quintę/ nō de
norat ordinē: sed p ea circūloquimur distincta membra declinatio
nū. Bñ ergo querit: p cuius: r nō p qte declinatiōis: vt qdā voluit
Quō declinat poeta? Actō hic poeta. B. huius poetę. Dñō huius
poetę. A. hunc poetā rē: vt supra p̄t in figura gñali declinatiōnū
vel figura illius dictionis musa: mutando femininū articulū in ma
sculinū. r sic de alijs nōibus examinandū est: nō fatigando pueros
per diuersas grāmaticoz regulas.
Quot sunt presoratiōis que loco nōis ponūtur. Quinqz.
Primo vnū nomē p alio nomine: vt Dardanus: p dardanius.
Secundo p nomen p nomine pprio: vt ego p Stanislaus.

De nomine.

¶ Tertio verbum: vt amare/pro amor/viuere pro vita.

¶ Quarto participiū/vt sapiens/diligens.

¶ Quinto aduerbium/vt satis est/abunde est.

De Pronomine.

Pronomen quid est: pars orationis:

quę pnomine ppro vniscuiusq; rei ponitur/personamq; finitam recipit

¶ Ponitur ne semp pronomē loco nominis pprh. Non semp: secundum quosdā: nā videt etiam pro appellatiuis poni: alie frustra pluralem haberet. Præterea cū dico: Dea amisi: nō de pphis nōibus loquor/nec refero ea dicens/Ea quę pātor cōmerui. Aldus tamen dicit appellatiuū nomen transire in pprh/iunctum cum pnomine: vt meus liber/tuus filius/illem homo: sicq; secundū Aldū/semper ponit loco pprh nominis.

¶ Item psona hic nō capitur prout diuiditur in primā/secundam/et tertiā: sed p re determinata: pnomina em̄ extra demonstratiōē et relationē posita significant incertissime/vt vult Priscianus: sed recipiunt psonā/id est: significant certam rem: tunc sezt/quando ponuntur in actuali demonstratiōe/vel relatione.

¶ Unde dicitur pnomē. Al pro pꝑositione: et nomen/quia pro eo ponitur in oratione.

¶ Quot sunt pnomina de q̄bus nulla dubitatio est apud latinos Quindecim. Ego/tu/sui/illem/ipse/iste/hic/is. Deus/tuus/suus/nis/et vester/nostras et vras. Et his iam scis/quę nā dictio pnomē existat/ quoniā si inter numeratas ponitur/est pnomē/si non/nec pronomen erit. Vñ Aldus ter quinq; hęc psunt nomina certa tibi.

¶ Quot sunt pronomina demonstratiua? Octo. Ego/tu/meus/tuus/noster/et vester/nostras/et vestras.

¶ Quot sunt relatiua? Duo/sui/et suus.

¶ Quot sunt modo demonstratiua? et modo relatiua? Quinq; Ille ipse/iste/hic/is/vt: Homo currit/hic illem/demonstrat/sed homo currit/et illem mouetur/refert.

¶ Quō demonstrāt vel referūt hęc quinq; pnominis p̄ime dicta Hic et iste demonstrāt vel referūt substantiuū magis p̄pinquū. Is et ille substantiuū magis remotū/vt Iohannes ciuitatē pdidit. Petrus sacrilegiū cōmisi/hic captus est/et is vel illem euasit: hic petrus: et is Iohānem demonstrat. Quid si hic et iste simul ponant: tunc hic p̄pinquius demōstrat/iste vero remotius/cōformiter is et illem. Po etq; tamen vtuntur illem p is/quoniā amboꝝ pene eadē est significatio. Secundū Laurentiū Gallensem etiā fere p eodem licet his tribus vti: vt hic is idem vel eadem/et ponit exempla. Qui p̄fert vir

Tractatus Primus.

Autem vitis is vel hic vel idem/sane fortis est.

¶ Pronomini quot accidunt? Sex/species/genus/numerus/
figura/persona/et casus cum declinatione.

Species.

¶ Species pronominum quot sunt? Due: Primitiua: vt ego/De
riuauiua: vt meus.

¶ Primitiua pnoia q̄t sunt? Octo: Ego: tu: sui: ille: ipse: iste: hic: et is

¶ Deriuatiua pnomina quot sunt? Septem. Deus: tuus: suus/
noster: et vester/nostros/et vestros.

¶ An deriuant. A ḡtis primitiuorum: Ego: tu: sui. Quomodo. A
ḡtō mei/meus/a ḡtō tui tuus/a ḡtō sui suus/a ḡtō nostrum vel no
stri/noster et nostras/a ḡtō vestrū vel vestri/vester et vestras.

¶ Quot ex deriuatiuis sunt possessiua? Quinq̄. Quē? Deus/tu
us/suus/noster: et vester.

¶ Quot gētilia seu patria? Duo: Quē? Nostras et vestras.

¶ Quō differūt primitiua pnoia a deriuatiuis? R̄s̄idetur p̄mo/¶
primitiua sunt quasi substātiua: et ideo p se sine substātiuo expressō
pōnt reddere suppositū verbo/vt ego scribo/tu scribis/illem/ipse/iste
scribit. Sed deriuatiua sūt adiectiua/et nō possunt sine substātiuis
reddere suppositum: non enī dicitur: meus laborat: sed: famulus
meus laborat. Secūdo differūt/nā primitiua scant solū possessōrē:
deriuatiua vero possessōrē et rem possessā/ideo in illa duo resoluū
t: vt meū. i. aliquid mei: p̄ aliquid scatur rex possessā: p mei possessōr

Genus.

¶ Ḡna pnominiū q̄t sunt? Quinq̄. Masculinū/vt hic/femininū
vt hęc: neutrū vt hoc: cōe vt nostras/vestras: omne: vt ego tu sui

¶ Pronomis aut quod tres h̄t voces/p̄ma est masculina: vt me
us: secunda feminina: vt mea: tertia neutralis: vt meum. Quod du
as/p̄ma cōis est generis/reliqua neutralis/vt hic et hęc nostras
et hoc nostrate. Quod vnā omnis est ḡnis/vt ego: tui sui.

Numerus.

¶ Numeri pronominū quot sunt? Duo: Singularis/vt ego. Plu
ralis/vt nos.

Figura.

¶ Figure pnominiū quot sunt? Due. Simplex: vt is: Cōposita/vt
idē: q̄ cōponitur: et is et demū. Solū: itē: idē: decōposite figure est

¶ Quot sunt pronomina: quē p nominatiuos cōponuntur? Duo.
Iste et hic: vt istic/istec/istoc.

¶ Ista et hic cōponunt ne per omnes casus: Non/sed per eos tē
tum qui in c desinunt: p̄ter datiuū huic.

De Pronomine.

¶ Quod declinantur: **H**ic istuc istec istoc/vel istuc. **A.** Istuc istanc istoc/vel istuc. **A.** istoc istac istoc. In plurali neutro genere/ntō r actō istec. Sic ille cū hic/cōponitur r declinatur/vt **H**ic illic illec illoc. **A.** Illuc illanc illoc. **A.** ab illoc illac illoc. Plura, in neutro genere/illec quod est/illa hęc.

Cctos variantur.

¶ Itē ipse/cū ego vlt tu/ponitur: vt ego ipse/tuipse: q̄ p̄ ambos res. **¶** Quot sunt pnomia quę cōponuntur p̄ geminationē: **T**ria. **¶** Be te se/vt meme/tete/vel potius tute/sefe: quę acti casus sunt: hñt tñ r abltñ. Tute ntī casus est r vtī/r te/hic est sillabica adiectio.

¶ Cum quot orationis partibus pronomina componuntur. Cum quatuor/r quinto cum sillabiscis adiectionibus.

¶ Primo vnum pronomē componitur cum reliquo: vt ego ipse.

¶ Secūdo pnomē cōponitur cū noie: vt huiusmodi: illiusmodi: istiusmodi eiusmodi/quę in omnibus casib⁹ sub vna voce variant: similis totidē

¶ Tertio cū aduerbīs: vt is componit cū aduerbio demū/vt idē quod est/ is demū/hoc est/is iterum/r declinatur idem/sicut is/ semp adiuncta cauda dem. **¶** Ut **H**ic idem eadem idem. **¶** Etō eiusdē **¶** Dativo eadem. **A.** eundem eandem idem. rē.

¶ Itē ntis/ego/dtis/mibi/r actis me reperit cōponi cū aduerbio ne/vt egon: id est: ego ne/mibin/ id est/ mibi ne/mē/ id est/ me ne **¶** Postremo me r ille componit cū aduerbio ecce: vt eccum/ellū/ec cū: id est/ ecce eū/ellum: id est: ecce illū. **¶** Et declinant in actis in vtroq; numero r in omni genere: vt ellū ellam ellū/ellos ellas ella/ sic ec cum. **¶** Laurentius tamen **A**alla/hęc vult esse aduerbia demonstrandi/nō pnomina/r ita resoluī debere/eccū/ece hic: intellige de quo loquebamur/ellam/ece illic fēminā: de qua agebatur.

¶ Quarto cū p̄positione: vt mecū tecū secū nobiscū r vobiscū: cōposita sunt ex p̄positione cū/r abltis tñ. Sed in his potius est p̄positio cū pnomine per **A**nastrophē: vt in his: quicū pro: cum quo: quibuscū. id est: cum quibus/sic mecū/ id est: cum me. rē.

¶ Quinto pnomē cōponitur cū sillabiscis adiectionibus: vt ego met: r licet sillabica adiectio p se nihil significet/tñ dat alteri sca re recte sicut cifra: quę est figura nihili/p se nō significat/dat tamē significare alijs. **¶** Huiusmodi autē sillabice adiectiones adduntur discretionis causa/aut remouendi dubij/vel ad ostendendum excellētā actus s̄biri: cui talis dictio reddit suppositum: qz cū dico/ego feci: dubiū est/an per me/vel per meos. Sed cum dico/egomet feci id est/ego per me/r nō per aliū/r hoc dubium remouetur. **¶** Egomet scripsi/ id est/ego r nullus alter. **¶** Quot sunt sillabice adiectiones **¶** Quinq; **¶** Quę **¶** Line met ce te r pte.

¶ Line quibus adiungit pnomibus: **H**ic r ille/r cōpositis eoz vt hiccine: illicine: variantur adiuncta hac sillaba cine.

Tractatus secundus.

Acc.

Cebet quibus adiungitur? Pronominibus primitiuis/ vt egomet
idest. ego et nō ali? : tu temet. idest. tuipse p te: et nō p aliū/ suimet
ipsemet/ illemet/ et sola hęc. Declinaturq; vt simplex/ carent tamē
gō plurali/ tuinet tñ non dicitur/ ne verbum putetur.

Te.

Cebet quibus adiungitur. Scđm antiquos oibus casibus horū po
nominū hic et ille/ scđz asit modernos tñimodo cū his obliquis q in
s desinūt: vt huiusce posce hāsce hīsce. Sic illius et istius vt istiusce.

Te.

Cebet quibus adiungitur. Tñ nō et vctō tu/ vt ture: et abltō tete: sed
hic potius est pnomē geminātū: sicut sese meme/ vt dictum est.

Pte.

Cebet cui adiungitur? Quinq; abltis. Mea tua sua nostra et vestra
vt meapte/ tuapte/ suapte/ nostrapte/ et vestrapte. Reperitur et suo
pte meopte tuopte/ quę syllabica pte tñ operatur: quantū syllaba
met. Istiq; ablatiui cum syllaba prim etia iungitur/ vt meaptim tua
prim suaptim.

Prim.

Persona.

CQuid est psona pnois? Est accūs qđ de agētis qlitate loquit.

CPersona pnois quotuplex est? Triplex. Prima scđa et tertia.

CPrima persona que est? Que de seipsa loquitur/ vt ego feci.

CSecunda que est? Ad que sermo dirigitur/ vt tu fecisti.

CTertia que est? De q fit sermo in pma et scđa psonas: vt ille fecit.

CQuot sunt pnomina prime persone? et quot secunde? Unum est
primę persone/ ego. Secunde etia vnū: tu. Reliqua omnia sunt ter
tię persone. Similiter nomia et participia/ pter vctōs qui sunt se
cunde persone.

Casus.

CCasus pronominum quot sunt? Sex. Nominatiuus genitiuus
datiuus accusatiuus vocatiuus et ablatiuus/ vt in nomine.

CQuot pronomina hnt vocatiuū casum? Quatuor. Tu meus no
ster et nostras/ cetera carēt. Sui grūs caret etia et nō.

Declinatio.

CDeclinatiōes pronominū quot sunt? Quatuor. Prima secun
da tertia et quarta.

CPrima que est? Que facit genitiuū singularem in i: vel in is: vt
ego mei vel mis. Huiusmodi quot sunt? Trias: ego tu sui.

CSecunda que est? Que facit genitiuū in ius diuisas syllabas/ vt
ius syllabam/ vt ille illius: is eius. Huiusmodi quot sunt? Quinq;/
Ille ipse iste hic is.

CTertia que est? Que adiectiuorū nominiū triū vocū declinationē
sequit. Huiusmodi pronomina quot sunt? Quinq;. Deus tuus su
us noster et vester.

De Pronomine.

Quarta quæ est: Que facit gñi in is / r otri in i: vt nostras no
stratis nostrati. Puiusmōi quot sunt? Duo: nostras r vestras.

Pronomina nō sumunt articulos in declinatione. sed nostras r
vestras nō tanq̄ pronomina assumpserūt: sed quia sequūtur decli
nationē nominum tertie declinationis.

Primæ declinationis pronomia quō declinantur

Singu. Itō ego. **S.** mei vel mis. **D.** mihi. **A.** me. **Ab.** a me. **Plu.** **Ego**
A. nos. **S.** nostrū vel nostri. **D.** nobis. **A.** nos. **Ab.** a nobis.

Sin. **A.** tu. **S.** tui vel tis. **D.** tibi. **A.** te. **A.** o tu. **A.** a te. **Plu.** **A.**
vos. **S.** vestrū vel vestri. **D.** vobis. **A.** vos. **A.** o vos. **A.** a vob s. **Tu.**

Sin. **A.** caret. **Grō** sui. **D**atiuo sibi. **A.** se. **A.** a se. **Plu.** **Itō** ca
ret **Grō** sui. **D**tō sibi. **A.** se. **A.** a se. **Sui.**

Secundæ declinationis pronomina quomodo declinantur?

S. **A.** ille illa illud. **S.** illi. **D.** illi. **A.** illū illā illud. **A.** ab illo il
la illo. **P.** **A.** illi illę illa. **illozum** illaz **illoz.** **D.** illis. **A.** illos illas
illa. **A.** ab illis. **Ille.**

Singu. **A.** ip e ipsa ipsum. **S.** ipsius. **D.** ipsi. **A.** ipsum ipsam ipsum
Ab. ab ipō ipsa ipso. **Plu.** **Itō** ipsi ipse ipsa. **S.** ipsorum ipsarum
ipsozum. **D**tō ipsis. **A.** ipsos ipsas ipsa. **A.** ab ipsis. **Ipsē.**

Sin. **Itō** iste ista istud. **S.** istius. **D**tō isti. **A.** istum istam istud
Ab. ab isto ista isto. **Plura.** **Itō** isti iste ista. **S.** istorū istarū istoꝝ
Distis. **A.** istos istas ista. **A.** ab istis. **Iste.**

Sin. **A.** hic hec hoc. **Grō** huius. **D.** huic. **A.** hunc hęc hęc. **A.** ab h
r ab hac r ab h. **Itō** hi hęc hęc. **S.** horū harum horū. **D.** his. **A.**
hos has hęc. **Ab.** ab his. **Sin.** **Itō** is ea id. **Grō** eius. **D**tō ei.

Actō eū eam id. **A.** ab eo ea eo. **Plu.** **Itō** hęc eę ea. **Grō** eorū earum
eoꝝ. **D**tō eis vel hęc. **Actō** eos eas ea. **A.** ab eis vel hęc. **Is.**

Tertie declinationis pronomina quomodo declinantur.

Sin. **A.** meus mea meū. **S.** mei meę mei. **D.** meo meę meo. **A.** me
um meam meū. **Actō.** o mi mea meū. **Ab.** a meo mea meo. **Plu.** **A.**
mei meę mea. **Grō** meorum mearum meorū. **D**tō meis. **Actō** meos
meas mea. **Actō** o mei meę mea. **A.** a meis **Deus.**

S. **A.** tuus tua tuum. **S.** tui tuę tui. **D.** tuo tuę tuo. **A.** tuū tuā
tuum. **A.** a tuo tua tuo. **P.** **A.** tui tuę tua. **S.** tuorū tuarum tuorū
Datiuo tuis. **Actō** tuos tuas tua. **Ablatiuo** a tuis. **(sua.** **A.** a suis

S. **S.** sua suū. **S.** sui suę sui. **D.** suo suę suo **A.** suū suū suū. **A.** a suo
sua suo. **P.** **A.** sui suę sua. **S.** suorū suaz suoꝝ. **D.** suis. **A.** suos suas **Suis.**

S. **A.** noster nostra nostrū. **S.** nostri nostre nostri. **D.** nostro no
stre nostro. **A.** nostrum nostram nostrum. **A.** o noster nostra no
strū. **A.** a nō nō nostrō. **P.** **A.** nři nře nřa. **S.** nostroꝝ nřarū nřo
řū. **D.** nřis. **A.** nřos nřas nřa. **A.** o nři nře nřa. **A.** a nostris. **Noster.**

Tractatus Secundus

Vester.

CS. H. Vester vestra vestrū. **B.** vestri vestre vestri. **D.** Vestro vestre vestro. **A.** vestrū vestram vestrū. **Ab.** a vestro vestra vestro. **P.** Vestri vestre vestra. **Stō** vestrorum vestrarum vestrorū. **D.** vestris. **A.** vestros vestras vestra. **Ablatiuo** a vestris.

Ufas & vestras

Quartē declinationis pronomina quomodo declinantur. **Sin.** H. hic & hęc nostras: & h nostrate. **B.** huius nostratis. **D.** huic nostrati. **A.** huic & hac nostratē: & hoc nostrate. **A.** o nostras & o nostrate. **A.** ab h & ab hac & ab h nostrate vel nostrati. **P.** H. hi & hę nostrates: & hęc nostratia. **B.** horū & harū & horum nostratū vel nostratū. **D.** his nostratibus. **A.** hos & has nostrates: **Addit** Aldus nostrateis: & hęc nostratia. **D.** nostrates: & o nostratia. **A.** ab his nostratibus. **Huic** simile vestras: nisi vocatiuo caret.

De Pronominis examine.

Quo que parsorationis est: **Pronomē** Quare? Quia loco nominis ponitur & certā sciat personam: id est: rem determinatā: quā refert: v̄l demonstrat: vt **Hiāq;** venit ad Troiā: & idē fortiter pugnavit.

Quot querunt in pnomine? **Sex** quę? **Species:** genus/numerus/figura/plona & casus cū declinatione.

Species.

Primitiue: Quare? Quia a nullo deriuatur/vt ego cui suū & huiusmodi sunt octo/vide supra.

Deriuatiue. Quia deriuatur ab alio: vt meus a mei tuus a tuus: suus a sui: n̄f a nostris: vester a vestri: genitiuis primitiuorū: & huiusmodi sunt septem: vt supra.

Genus.

Masculini: Quare? Quia cōgrue masculino generi associari potest: vt pater meus: pater tuus.

Feminini: Quia congrue feminino generi associari potest: vt mea mater: soror tua.

Neutri: Quia cōgrue neutro ḡni associari pōt: vt mesi aīal.

Cōis: Quia cōgrue masculino & feminino ḡni associari potest: vt nostras vir: nostras mulier.

Cōis: Quia oī ḡni hoc est masculino: feminino: & neutro: cōgrue associari pōt: vt ego vir: ego mulier: ego al

Numerus.

Singularis. Quia demonstrat: vel refert sub modo vnus: vt ille currit. Vel quia singulariter pfertur.

Pluralis: Quia demonstrat vel refert sub mō plures.

De Pronomine.

Crū: vt illi boies currūt: ⁊ idē disputāt. Al qz plr pferē

Figura.

Eius si gurē.
C Sīplicis. Quia nō pōt diuidi ī ptes scatinas: vt ego.
Cōpositē: Quia pōt diuidi ī ptes scatinas. vt ego ipē.
C Decōpositē: Quia de cōposito deriuatur. vt itē idē.

Persona.

Eius per sonē.
C Primē. Quia demonstrat rem de se loqūtē: vt ego feci.
Secūde: qz demōstrat rē ad q̄ sermo digr: vt tu fecisti.
Tertie: qz demōstrat v̄ refert rē de qua fit sermo. vt ille fecit: ⁊ huius psonē sunt omnia pronomina.
C Preter ego quod est primē psonē ⁊ tu secūde.

Casus.

Eius ca sus.
C Nō. Quare. Quia significat vt quis.
C Genitiu: Quia sciat: vt cuius.
C Dativi. Quia sciat vt cui.
C Accusatiu: quia sciat vt quem.
C Vocatiu: Quia significat vt o.
C Ablatiu: Quia significat vt quo ⁊c.

Declinatio.

Eius de clynatiōis
C Primē. Quia mittit gtrū singularē in i vel in is ⁊ dtrū in i: vt ego mei v̄ mī mibi: ⁊ huiusmōdi sunt tria. ego tu sui
Secūde. qz mittit gtrū singularē in i vel in ius diuisas syllabas: vel ius syllabā: vt ille illius/hic huius: ⁊ huiusmodi sunt quinqz. Vide supra.
C Tertie. Quia mittit gtrū singularē in i vel in e: ⁊ dtrū in o v̄ i e: vt me⁹ mei meo: mea me⁹: ⁊ huiusmōdi pnoia declināt: vt noia adiectiua primē ⁊ scōe declinationum.
C Quarte. Quia mittit gtrū singularē in atis: ⁊ dtrū in at: vt n̄as n̄atis: ⁊ huiusmōdi sunt duo: nostras ⁊ vestras.
C Quomodo declināt ego? Sic. Ego. Etō mei vel mī
C Etō mibi. ⁊c. At supra.

De Verbo.

Verbum quid est: pars orationis cum tempore ⁊ psona sine casu: aut agere aliquid: aut pati: aut neutrum significans.

C Unde dicitur verbum: dicitur a verbero verberas: qz verberato lingua intra palatum aere: omnis oratio pferitur/que sine verbo esse nō pōt.

C Verbo quot accidunt? Dcto. Genus/modus/tempus/Species

Tractatus Secundus.

Figura/Persona/Humerus/Coniugatio.

Genus.

- Actiui generis** **Actiui** Genera verborum quot sunt? Quinque: **Quæ**: Actiuum/Passiuum/Neutrum/Deponens/Commune.
- Actiui generis** **Actiui** Actiui generis verbum quod est? Quod desinit in o: et accepta r litera facit ex se passiuum. Ut amo amor.
- Passiui** **Actiui** Aduerte regulam. Omne verbū in o: quod potest coniungi cū actō casu rei rationalis: est actiui gñis: vt amo deū: video petrum.
- Passiui** **Passiui** Passiui generis verbū quod est? Quod desinit in oz et dimissa r litera redit in actiuum: vt amor: amo.
- Neutri.** **Neutri** Neutri gñis verbū quod est? Quod desinit in o sicut actiuū et non pot accipe r et facere ex se passiuū, vt sto curro: sto curro: nō dicif
- Regula.** Omne verbū terminatū in o: cui nō pot adiungi actūs casus rei rationalis est gñis neutrius: vt ambulo: bibo/ comedo/ non em dicimus ambulo Ioannē/ bibo Petrum.
- Sunt qui diuidunt neutrum: in neutrū purū: et neutrū impurum et. vt infra videbitur.**
- Notandum quoque est: quod causa vel proprietas actiuorum verborū et passiuorum est transiōnem actus in res rationales: quibus natura sermonē dedit: importare: verbi gratia: cū dico de aliquo doctorū: lego tuū librū. i. meū actū legendi transmittō ad illius librū tuū passio nē: et ille ad quē: vel ad cuius opus meus actus dirigit: suā pot respōdere passio nē et dicere: lego a te aut liber meus a te legitur: scz quē ego edidi vel scripsi. Vñ verba quæ hęc alternatim facere neque ūt: neutra appellant: vt quorū actus in solā irrationalē rē trāsire potuerit: quæ respōdere nō possit: vt si dicas aro agrū: ager respōdere nō poterit aro a te: ergo verbū neutrū est aro: nō actiuū. i. non actiui gñis. Similit panē comedo: panis respōdere nō poterit comedo a te ergo et comedo verbū est neutrius gñis. et. Et quibus pot: quod verba neutra dicuntur: nō precise ideo: quod neutra habeāt scationē: nec actiuā nec passiuā: sed quia nō actionē trāsēuntē in rē rationalē scēt: vt sto sedeo dormio: quæ actū nō trāsēuntē importāt. Capulo venio nubo: quæ passio nē cōnotant. Et cōdo bibo: quæ actū trāsēuntē scāt: sed nō in rē rōnalem. In verbis itaq; actiui aut passiui gñis: sp due quōdā mō intelligunt loquentes psonę patientis scz et agentis quod in neutris nequaquā inuenitur.**
- Deponentis.** **Deponentis** Deponentis verbi gñis quod est? quod desinit in oz vt passiuū et nō pot dimittere r tantū actionem vel passionem significat: vt se quoque fruor irasco: nascor.
- Comunis.** **Comunis** Communis verbi genus quod est? Quod desinit in oz: vt deponens: et tā actionē quæ passionē scat: vt portor te: portor a te.

De Verbo.

Et sunt dumtaxat ista: Largior experior veneor moror osculor
horror criminor amplector cōplector interpretor hospitor cum eor
cōpositis vt dehorror.

Regula. Verbi in o terminati quod nō pōt dimittere et facere
ex se passiuū nec inter nūerata verba cōia ponat est: deponētis gñis

Sum neutri et substantiuū: quia nec actionē pprie dictā nec pas
sionē sed solam substantiā significat.

Demini/odi/cepi/auē/salue/forem/et huiusmōi nullius sunt ge
neris: quia nec in o: vt actiuū vel neutri: vel in o: vt passiuū depo
nentis vel cōis desinunt: nec descēdit a verbo desinente in o vel in
o: sunt tñ neutra qñ a neutralitate actionis transeūtis et passionis

Discernūtur autē hic gñā verborū ex parte finalis terminationis
o et o: mutabilis v̄l immutabilis scdm vsū grāmaticorū in verbo
et scatione fundatū et ita dictorū verborū sum cū suis cōpositis/si
milis memini et similiū gñā discernere nō possumus: qz nec in o ter
minant nec in o: vñ etiā video audio odozo sapio gusto tango sen
tio liceo metuo timeo: licet passionē scant: sunt tñ actiuū gñis: quia
habēt o mutabile apponendo r et faciendo ex se passiuā actionē scā
tia. Item vapulo/epulo/veneō/fio/nubo/que passionē/fatio/aro/
comedo: et multa alia huiusmōi: que actionē scant: sunt tñ gñis ne
utri: quia o habēt immutabile: nec facere possunt ex se passiuā sal
tē vel in prima vel secunda personis: pleraq; tñ cōposita ex fatio ha
bent passiuā/vt pficio: afficio afficio: sic pene omnia: que cum pte
positionibus cōponūtur.

Modus.

Modus verbi quid est? Diuersa animi inclinatio varios eius
affectus demonstrans.

Modi verborum quot sunt? Quinq;: Indicatiuus/imperatiuus
opratiuus/coniunctiuus/et infinitiuus.

Indicatiuus modus quid est? Quo indicamus aliquid fieri. vt
ego amo/tu amas/ilie amat. Vel qui indicat rē esse: vel fuisse vel
fore vt amo amauī amabo. Et is modus quinq; inflectit temporib;
vt infra patet.

Imperatiuus modus quid est? Quo imperamus aliquid fieri
Vel qui imperat rem esse vel futurā esse vt ama amato/et duobus
dumtaxat temporibus inflectit.

Opratiuus modus quid est? Quo optam⁹ aliquid fieri: et eget
aduerbio optādi. vt pfectū sensum reddat: vt vtinā amarē.

Coniunctiuus modus quid est? Qui nō p se exprimit: nisi insup
alius addat sermo: ex quo superior patefiat: vel qui nō solum eget
aduerbio vel conjunctione: versū etiā altero s̄bo vt pfectū sensum

Tractatus Tertius.

Significet: vt cū amauero deſi: ꝑficiā: vtile eſt tibi vt legas: ꝑcipit ꝑ facerem.

Infinitiuus,

Inſinitiuus modus ſeu infinitus quid eſt? Qui nec ꝑſonas diſſinit: nec numerū: ꝛ eget alterius verbi conſunctione: vt aliquid de terminatū ꝑcet: vt ſtudere volo.

Quid intereſt inter infinitū ꝛ impoſonale verbum? hoc intereſt Quia inſinitiuus altero verbo finito omnino eget. Impoſonale vero ꝑfectū actum per omnes ſignificat modos.

De gerundijs.

Serundia aut quot ſunt? Grammatici certāt ꝛ adhuc ſub iudice lis eſt. Aliqui. n. ea neqꝫ nomina eſſe volunt: qꝫ regunt tranſitiue: neqꝫ verba: ꝑpter caſus quos habēt: neqꝫ participia: qꝫ ſunt ſine tpe: nec aliquā ex octo ꝑtibus orationis: ſed ꝑtem potius ꝑ ſe. Aliqui affirmant eſſe verba participialia: aliqui vero nomina: vt **P**riſci **L**ancilotꝫ ꝛ multi alij: quos ꝑbabilius ſenſiſſe iudicandū ē: **E**ſt. n. gerundiū ꝑforationis declinabile ꝛ ſine tpe: ergo nec verba/ nec participia eſſe poſſit: ꝑnomina nō ſunt: ergo ſunt nomina ꝑcantia qꝫ litatē large dictā ꝛ acceptā ꝑ oī qđ adiacet ſubſtantiuo: ſicut omnis/ nullus ꝛ ſimilia ꝑcant: nō obſtante: ꝑ regūt tranſitiue: cū id ipſum participij cōueniat: nō tñ ſunt verba: etiā nō obſtante ꝑ hñ ꝑcationē verbalē cū eādē habeāt lectio amatio: ꝛ alia nomina ꝑbaſia. **D**iſcedat ergo de his vana altercatio: qꝫ nihil habet vtilitatis/ ſatis eſt pueris gerūdijs latine ꝛ eleganter ꝑ omnes caſus ꝛ numeros poſſe vti. **A**tumur eñ gerūdijs ꝑ omnia gñā ꝛ caſus: ꝑter vctm̄ vt audiendus eſt ſermo. i. oportet vel neceſſe eſt: audire ſermonem. **A**udienda eſt lectio. i. oportet audire lectionē. **A**tendū eſt libris. i. oportet vti: hic audiendus audienda vtendū ſunt gerundia nti caſus/ ꝛ verborū ſuppoſita: nō ſunt participia nec nomina ex participijs facta. vt patet in expoſitione eorū.

Inter Gerūdiū ꝛ ꝑcipij diſſerentia.

Quid inter eſt inter ꝑcipij ꝛ gerundiū. **L**ancilotus ita diſſerit ſcribit: participij ſcribit ꝑcatiōes actionis vel paſſionis relatiuo vꝫ aduerbio cū ratione tꝑis: vt amandus qui amabitur: inculante **L**icerone. i. dñ incularet **L**icero: **S**erundiū vero ſine relatiuo ꝛ tempore: vt veni legendi gratia. i. vt ego legā. **E**raconiā miſſus erudiendi gñā. i. vt erudireꝫ: habēda eſt ratio. i. oportet habere rationē. **I**n ceteris ſunt gerundia participijs ſimilia.

Quid intereſt inter noīa e participijs venientia: ꝛ gerundia/ hoc intereſt: nā ea noīa e participijs venientia ſemp ꝑaſſiue accipiuntꝫ/ ſꝑ adiectiua ſunt/ ꝛ tertio ꝑ nomē ꝑpoſitum exponuntꝫ/ vt laudandus **L**icero mihi placet. i. dignus laudari. venerandus. i. dignus ve

De Verbo.

nerari. At gerundia p verba exponuntur: vt de gerūdijs dic vt. iſra
Tempus.

¶ Tpus verbi qd ē: vicissitudo rez triformi mutabile apprehensa

¶ Tpus verbi quotuplex est: Triplex pns pteritū z futurum.

¶ Pteritū quotuplex est: Triplex. pteritū imperfectū: pteritū pfectū: z pteritū plusq̄ pfectū: sic quoq; in spē quinq; sunt tpa/pns/p-
teritū imperfectū/pteritū pfectū/pteritū plusq̄ pfectū: z futurum.

¶ Pns tpus quid est? quo aliquid in pnciaz fieri oīdim?: vt lego

¶ Pteritū imperfectū tempus quid est? Quo oīdimus: q ali
quid fiebat: sed non fuit pteritū vt legebam.

¶ Pteritū imperfectū quidē dicif eo/q imperfectā rem demōstret
nā quod accidit ipsis rebus quas agimus nomē tpi imponim? p-
teritū imperfectū nominātes: in quo res aliqua cepit geri: necdū ta-
mē pfecta est: vbi gratia quid faciebas: quando vocabā te: legebā
versum: cū dicis legebā versū intelligo te legere sed ad finē non per
dixisse: z ideo imperfectum dicif esse.

¶ Pteritū pfectū tempus quid est? quo ostendimus aliquid iā
factum atq; pfectū esse: vt legi.

¶ Dicif quidē pteritū pfectū: eo q pteritā z pfectā rem demō-
stret: vel in quo res pfecta monstret: vt quid fecisti: legi versum. i.
vsq; ad finē pdur: siue id in longo siue in breui tpe pteritū fit.

¶ Pteritū plusq̄ pfectū tempus quid est? Quo ostendimus id
quod factum est inueterasse citra pteritū pfectū.

¶ Dicif qdē pti plusq̄ pfectū: Quā actio circa pteritū pfectū
inueterasse dī: vt ego legerā: añq; tu venisti. Uñ pterito pfecto cō-
parat quo antiqu? dī esse siue id in multo siue in paruo tpe exactū
fit. Quō si ptō pfecto nō cōparet: nihil aliud q̄ ipsum pteritū pfe-
ctū sciat: vt Quidi?: legerat hui? amor titulū nōm; libelli. i. legit.

¶ Futurū tpus quid est? Quo ostendimus aut pmittimus aliqd
faciendum esse: vt legam.

Species.

¶ Spēs verborū quot sunt? Duę: Primitiua z deriuatiua.

¶ Primitiua quid est? Duę primā positionē a natura accepit. Et
est aut verbū pmitiue spēi: qd de se cetera format vba: vt ferueo.

¶ Deriuatiua quę est? Duę a primitiua deriuatur: vt feruesco.

¶ Deriuatiuorū verborū spēs quot sunt? Quinq;. Inchoatiua me-
ditatiua frequentatiua desideratiua z diminutiua.

¶ Inchoatiua verba quę sunt? Duę desinunt in sco: z rei inceptio
nē scant: vel q̄situm iua primitiua: vt caleſco. i. incipio calere vel ca-
leor: z omnia sunt tercie cōiugationis z neutra. At quidā volūt ta-

Tractatus tertius.

lia ſſa ſatius debere dici augmētatiua: q̄ videtur nō inchoatiōe: ſed pot̄ incrementū: vel augmentū actus denotare. Uñ eſt illud eccleſiaſticū: q̄ ſordet ſordescat adduc: ſordescat. i. ſordidior fiat: ⁊ nō incipiat ſordescere cū iā ſordeat. Significāt ergo hęc ſſa nō aliud q̄ ſua p̄mitiua cum ſio iuncta: vt caleſco. id eſt caleſio: frigeſco. i. frigeſio: albeſco. id eſt albeſio: ſordescō id eſt ſordēſio.

Meditatiua. **Meditatiua** que ſunt: Que deſinūt in urio: ⁊ ſciant meditatio-
nē cū p̄mitiua. Spēs eſt meditatiua dicta eſt a meditādo. i. cogitādo: nā meditor meditaris tranſit in participiū meditatūſ meditati: addita ua ſit meditatiua: vt lecturio: id eſt ad legēdū v̄ legere meditor. i. cogito. Eſurio. i. meditor edere: v̄ eſſe: qui. n. eſurit ſp̄ cogitat vt māducat. Et formātur verba huius ſpēi ab vltimo ſupino addita rio: vt eſurio ab eſu. Sūtq; quartę cōiugationis ⁊ neutra: atq; p̄teritis ⁊ ſupinis carent: p̄ter hęc duo: eſurio ⁊ parturio. Laurētius eſt yalla talia verba optatiua atq; deſideratiua noiat ⁊ p̄ p̄mitis accipiūt vt eſurio. i. cupio edere: cenaturio. i. cupio cenare.

Frequētatiua. **Frequētatiua** que ſunt: Que frequentiā actus p̄mitiui ſciant: vt ego agito. id eſt frequent̄ ago: ⁊ omnia ſunt primę cōiugationis ⁊ ſeruāt ſcitionē p̄mitiuorū: termināturq; in ſo to vel po: vt a curo curſo: a cogo cogito/a necto nepo/terminant̄ etiā in or: vt ſciſci tor ſector aſcitor ⁊ ſequor.

Deſideratiua. **Deſideratiua** verba que ſunt: Que ſciant infinitiuū p̄mitiui cū cupio: vt viſo. id eſt cupio videre: faceſſo. i. cupio facere: ⁊ omnia ſunt tertie cōiugationis. Et talia verba ſecūdū Laurētiiſ vallā/potius actū corporis ſciant nō affectū mētis: vt viſo. i. ad videndū vado: nō cupio videre. Uñ illud Ciceroniſ Atticū cupio equidē ⁊ iā p̄dem cupio. Alexandriā reliquāq; Egyptū viſere. i. ire ad videndū: faceſſo. i. eo ad faciendū. Uñ quidā ea vocant motiua verba.

Diminutiua. **Diminutiua** que ſunt: Que in lo deſinūt ⁊ diminutionē ſciant/vt ſorbillo. i. parū ſorbeo.

Sunt ne alie deriuationes verboꝝ? Sunt/Que? Denominatiue ſeu imitative dicte/ diuerſas terminatiōes hūtes: tā a noibus q̄ a verbis deſcēdūt. A noibus: vt a pat̄ venit patro ⁊ patriſo: a gręcus gręco: a poeta poetoꝝ. A ſbꝝ: vt ab albo albico: a vello velli co: a fodio fodico/nutrio nutrico. neq; iſta certā ſuę deriuationis regulam cōſtat h̄ſe/ ſed vt vſus maiorū ea h̄ſe inuenit/ ita obſeruari neceſſe eſt a viris doctis. Inueniūt quoq; albo p̄ albeſco: ⁊ albifico: aut potius albifio p̄ albeſco. Etiā a quibuſdā actiuis primę cōiugationis formant̄ abſoluta ſſa ſecūdę cōiugationis: ſeu reci. p̄ca id eſt ſui paſiua: vt a ſordido aſ. ſordeo ſordes: ab albo: aſ. albeo. eſ a duro aſ: dureo: reſ/ ab humecto hūeo: a liq̄ liqueo. a nigro nigreo: a lacto lacteo. A metalloꝝ noibus ſolent verba naſci: vt ab

De Clerbo

auro noie auro auras: ab ere pro gras: inde gratus et aurat. A multis etiā alijs noibus inueniunt verba deriuari: vt a cornu cornicoz: a frutice fruticoz: ab architecto architectoz: arch: tectaris: a spuma spumoz: ab vnda vndo inundo abundo: ab aq̄ aquoz: a frumēto frumētoz: a pabulo pabuloz: ab heres exheredo: a vespera vesperascoz: ab hyeme hyemo: a fortuna fortunoz: a bacho bachoz. rē. Aliqua ab aduerbijs: vt a perendie perēdino: a cras percrastino. A p̄positiōibus: vt ab intra intro: a super vel supra supero.

Figura.

Figure verborū q̄t sunt: Tres: simplex: p̄posita et decomposita. Simplex figura quid est? Est accidens quod solam purāq̄ ostēdit dictionem: vt amo: do.

Simplex.
Cōposita.

Cōposita verbi figura quid est? Est accidens quod alteri adiūctam ostendit dictionē: vt addo: concupio.

Decōposita quē est? Quē nō per se cōponit: sed a cōposita deriatur: vt concupisco.

Decomposita.

Quod modis verba cōponunt? Quatuor. Aut cū alio verbo: vt calefacio. Aut cū noie: vt amplifico. Aut cū p̄positione: vt p̄duco. Aut cū adūbio: vt maledico. Pleraq̄ tñ reperiunt ſ̄ba p̄posita quorum simplicia nō reperiunt: vt defendo p̄cutio allicio cōpleo aspicio reperio suffrago appello deleo et defensor.

Persona.

Personę verborū quot sunt? Tres: Prima secunda et tertia.

Prima q̄ ē: q̄ ſcat actū p̄sonę loq̄ntis de se: vt ego lego: nos legi.

Secūda q̄ ē: q̄ ſcat actū p̄sonę ad q̄ ſmo dirigit: vt legi: vos legi.

Tertia q̄ est: q̄ ſcat actū p̄sonę de q̄ fit ſmo: vt ille legit illi legi.

Prima p̄sona quare p̄ponitur alijs? Quia ipsa loquitur: et p̄ eam ostendit secunda ad quam loquit: et tertia de qua loquitur.

Impatiuus quare nō habet p̄mā personā in numero singulari? Quia naturalit̄ nullus sibi ipsi imperat. Primā ſ̄o pl̄is ideo bz: q̄ alijs p̄t impare miscendo seipsum: vt gaudeamus omnes in dño.

Numerus.

Numeri verborū quot sunt? Duo: Singularis et pluralis.

Singularis quid est? Qui ſcat actū: vt vnus suppositi: vt ego lego: tu legis: ille legit: vbi designat actus: vt vnus suppositi.

Pluralis quid est? Qui ſcat actum: vt plurimū suppositorum: vt nos amamus/ vos amatis/ illi amant.

Quę sunt ſ̄ba quę p̄sonis et nūis carēt? Infinitiuū mōi ſ̄ba oīa/ impersonalia: et supina: p̄sonis et numeris de suis naturis carent.

Coniugatio.

Tractatus tertius.

¶ Quid est coniugatio verbi? Est verbi per tempora et personas ordinata declinatio.

Prima. ¶ Coniugatur oes verborum quae sunt: Quatuor, Prima scilicet secunda tertia quarta.

Secunda. ¶ Prima quae est? Quae in secunda persona praesentis indicativi habet productam a praesentis in voce activa: aut a praesentis in voce passiva: ut amo as: amor aris.

da. ¶ Secunda quae est? Quae in secunda persona praesentis indicativi habet productum e praesentis in voce activa: aut a praesentis in voce passiva: ut doceo es: doceor ris.

Tertia. ¶ Tertia quae est? Quae in secunda persona praesentis indicativi modi habet in coram re praesentis ante s in voce activa: aut e ante ris in voce passiva: ut lego legis: legor legeris.

Quarta. ¶ Quarta quae est? Quae in secunda persona praesentis indicativi habet in productum a praesentis in voce activa: aut a praesentis in voce passiva: ut audio is: audioz ris.

¶ Ubi scias quod omnia verba quae sunt coniugationis in io vel in tor se finiunt: praeter quosdam eo et venio cum propositis. Secundae vero coniugationis in eo vel in eoz.

¶ Quod in productum cognoscitur a correpto? Item correptum mutat in e in secunda persona imperativi: et a praesentis in infinitivo: ut lego legis: lege legere: productum vero non mutat: ut audio audis: audi audire.

¶ Circa coniugationes verborum quae regulae sunt considerandae. Undecim.

¶ Prima regula quae est?

¶ Activi verbi regulam neutrale verbum sequitur: passivi vero deponens et compositum.

¶ Secunda quae est?

¶ Verba passiva habent eadem gerundia et supina quae habent sua activa.

¶ Tertia regula.

¶ Verba deponentalia et composita: habent eadem supina: quae habent sua verba activa ficta. Finge ergo verbum actiuum deponendo r: discute quale supinum illud haberet: tale habet verbum deponens et compositum: ut horreo habet horreatum supinum sui verbi ficti: si enim horreo diceret: haberet utique horreatum horreatum: et est verum supinum: et hoc ergo participium: ex quo denique praeteritum formabis. Excipiunt quedam verba: quae hanc fugiunt regulam: quae ne puerile turbet ingenium omitto.

¶ Quarta regula quae est?

¶ Verba praeteritis perfectis carentia: supinis carent et temporibus quae formantur ab illis: ut lecturio.

¶ Quinta regula quae est?

¶ Praeterita verborum passivae terminationis: nisi careant illis: circumloquuntur ex participio proprio et verbo sum: ut loquor locutus sum: amor amatus sum. Praeter operior: quod habet operui: comperio comperui: mereor merui: diuerto diuerti. Antequam declinari debent in praeterito perfecto sic. Ego lectus lecta lectum sum vel fui. Tu lectus lecta lectum es vel fuisti. Ille lectus: illa lecta: illud lectum est vel fuit. Plu. nos lecti lecte lecta sumus vel fuimus vos lecti lecte lecta estis vel fuistis: illi lecti illae lectae: illa lecta: sunt vel fuerunt/vel fuere. Similiter in aliis temporibus.

De Clerbo.

poribus a ptō deriuatis inflecti dñt: mutatis mutādis. Qd̄ aut̄ in forma coniugationis dñ: lectus sum vl̄ fures vl̄ fuisse vl̄ amar⁹ sum vl̄ fui: es vl̄ fuisse est vl̄ fuit rē. Ad breuitatis causā factū est: tñ p̄ oia participioꝝ gñā r̄ p̄sonas h̄boꝝ declinari intelligunt̄.

¶ Sexta regula.

¶ Quin̄ q̄ tpa formant̄ a ptō p̄fecto indicatiui. s̄ p̄teritū plusq̄ p̄fectū in rā terminatū: p̄tñ p̄fectū r̄ plus q̄ p̄fectū in sem: p̄tñ p̄fectū in rim: futuꝝ in ro: r̄ p̄tñ p̄fectū r̄ plus q̄ p̄fectū in se: vt ab amaui venit amauerā amauissem amaueri amauero amauisse. h̄. P̄teritū p̄mi de se dat tpa quin̄q̄. Rā sem rim ro se formabit cetera p̄ns

¶ Septima regula quē est?

¶ P̄ns iunctiui mōi r̄ futuꝝ optatiui sunt similia in terminatiōe

¶ Octaua regula quē est?

¶ P̄teritū imperfectū iunctiui in omnibus coniugationibus ē simile p̄senti optatiui.

¶ Nonā regula quē est?

¶ Composita vt plurimū sunt simplicibus similia.

¶ Decima regula quē est?

¶ P̄teritū in iui: per syncopen p̄ferri potest amouendo v: vt eo iui vel h̄. peto petiui: pect̄ pect̄isti pect̄it: scio sc̄i vel sc̄iui.

¶ Undecima regula.

¶ P̄terita in aui eui vel oui p̄mam p̄sonā r̄ tertiā singulares: r̄ p̄mā pluralem p̄t̄ p̄fecti indicatiui nō mutant: Reliqs̄ aut̄ p̄sonas p̄teriti p̄fecti r̄ ab eo deriuatas mutāt p̄ syncopē deponēdo vi vl̄ ve syllabā: vt amasti p̄ amauisti: amastis p̄ amauistis: amarūt p̄ amauerūt: amarā p̄ amauerā: amaras amarat: rē. amassem amasses. rē amarim amaris. rē. Sic in noui repleui r̄ cereris contingit. Plura tñ nullā admittunt syncopē: sicut latini iuui noui r̄ plura dissyllaba

Prime coniugationis verba quō coniugantur.

Indicatio mō tpe p̄nti singulariter. Amo amas amat: plu. Amo. rali: amamus amatis amant. P̄tō imperfecto singula. amabam amabas amabat. P̄. amabamus amabatis amabāt. P̄tō p̄fecto singula: amaui amauisti amauit. P̄. amauimus amauistis amauerunt vel amauere. Et quibus hęc p̄ syncopē: amasti p̄ amauisti: amastis p̄ amauistis: r̄ amarūt p̄ amauerūt. P̄tō plus q̄ p̄fecto singu. amauerā amaueras amauerat. P̄. amaueramus amaueratis amauerāt. Et p̄ syncopē. amarā amaras amarat. P̄. amaramus amaratis amarant. Futuro singu. Amabo amabis amabit: plu. amabimus amabitis amabunt.

¶ Impatiuo mō tpe p̄nti ad sc̄daz r̄ tertiā p̄sonā sing. Ama amet: P̄ amem⁹ amate amēt. Futuro amato tu amato ille. P̄. amam⁹ ama

¶ h̄ Ctote amato

Tractatus Tertius.

COptatiuo mō tpe p̄senti ⁊ p̄terito imp̄fecto singu. amare amā res amaret. Pluraliter vtinā amaremus amaretis amarēt. P̄tō p̄fecto ⁊ plus q̄ p̄fecto vtinā amauiſſem amauiſſes amauiſſet: plu. vtinā amauiſſemus. ſetis ſent. Et p̄ ſyncopē vtinā amaſſem amaſſes amaſſet. Plu. vtinā amaſſemus. ſetis. ſent. Futuro vtinā: amem ames amet. Pluraliter vtinam/amemus ametis ament.

CCoiunctiuo mō tpe p̄ſenti ſingu. cū amare amares amaret. P̄. cū amaremus retis. rēt. P̄tō imp̄fecto ſing. Cū amare amares amaret. P̄. cū amaremus amaretis amarēt. P̄tō p̄fecto ſingu. cū auerim amaueris amauerit. P̄. cū amauerimus amaueritis amaue rint. Et p̄ ſyncopē ſing. cū amarim amaris amarit. P̄. cū amarimus ritis: rit. P̄tō plus q̄ p̄fecto ſing. cū amauiſſem ſes: ſet. P̄. cū ama uiſſemus ſetis: ſent. Et p̄ ſyncopē amaſſem rē. vt ſupra in optatiui p̄ terito p̄fecto ⁊ plus q̄ p̄fecto. Futuro ſingu. cū amauro ris: rit. P̄. cū amauerimus amaueritis. rint. ⁊ p̄ ſyncopen. cum amaro ama ris amarit. P̄. cum amarimus amaritis amarint.

CInſinitiuo mō tempore p̄ſenti ⁊ p̄terito imp̄fecto amare. P̄tō p̄fecto ⁊ plus q̄ p̄fecto amauiſſe. Et p̄ ſyncopē amaſſe. Fu turo amatum ire del amaturū eſſe.

CVerundia amandū: do dum: Supina amatū tu. Participia duo vniſ p̄ſentis ⁊ p̄tī imp̄fecti t̄pis i ans: vt amās. Altez futuri in rus

CVerba paſſiua p̄nc̄ diugationis: quō declinant. Cyt amatur.

Amor.

CIndicatiuo mō tpe p̄ſenti ſinglariter. Amor amaris vel amare a maſ. P̄. amamur amamini amantur. P̄tō imp̄fecto ſing. amabar amabarꝝ v̄l amabare amabaſ. P̄. amabamur amabamini amabant P̄tō p̄fecto ſing: amatꝝ ſum v̄l fuiſes vel fuiſti: eſt vel fuit. P̄ ama ti ſumus vel fuiumus: eſtis vel fuiſtis: ſunt fuerunt vel fuere. P̄tō plus q̄ p̄fecto amatus erā vel fuerā: eras vel fueras: erat vel fue rat. plu. amati eramus vel fueramus: eratis vel fueratis: erant vel fuerant. Futuro amabor amaberis vel amabere amabiſ. plu. ama binur amabimini amabuntur.

CImperatiuo mō tpe p̄ſenti ad ſecundam ⁊ terciam p̄ſonam a mare amē. pluraliter amemur amamini ament. futuro amatoꝝ tu amatoꝝ ille. pluraliter amemur amaminoꝝ amantoꝝ.

COptatiuo modo tpe p̄ſenti ⁊ p̄tō imp̄fecto ſing. vtinā amarer amareris vel amarere amareſ. plu. vtinam amaremur amaremini amarent. P̄tō p̄fecto ⁊ plus q̄ p̄fecto vtinā amatus eſſem vel fuiſ ſem eſſes vel fuiſſes: eſſet vel fuiſſet. plura. vtinā amati eſſemus vel fuiſſemus: eſſetis v̄l fuiſſetis: eſſent v̄l fuiſſent. Fu. vtinā amer ame ris vel amere amē. P̄. vtinā amemur amemini amentur.

CCoiunctiuo mō tpe p̄ſenti cū amer ameris vel amere ametur.

De Clerbo.

P. cum amemur amemini ament. **P**tō impfecto cū amarer amareris vel amarere amaret. **P.** cū amaremur amaremini rent. **P**tō pfecto cū amatus sim vel fuerim: sis vel fueris sit, vel fuerit. **Plura.** cū amati simus vel fuerimus: sitis vel fueritis sint vel fuerint. **P**tō plusq̄ pfecto cū amatus essem vel fuissetem esset vel fuisset: esset vel fuisset. **P.** cū amati essemus vel fuissetemus essetis vel fuissetis essent vel fuissent. **Fu.** cū amat' ero vel fuero: eris vel fueris: erit vel fuerit. **P.** cū amati erimus vel fuerim' erit' vel' vel' fuerit': erūt vel fuerūt. **I**nfinitiuo mō tpe p̄nti et p̄tō impfecto amari. **P**tō impfecto et plusq̄ pfecto amari esse vel fuisse. **Futuro** amatum iri. **D**uo ab hoc s̄bo veniūt participia: vnū p̄ti pfecti et plusq̄ pfecti in rus: vt amatus. **Alteꝝ** fururi in dus: vt amandus.

Secūde cōiugationis verba quō cōiugantur

Indicatio mō tpe p̄nti. **Doceo** doces docet. **P.** docemus **Doceo.** docetis docent. **P**tō impfecto docebam docebas bat. **P.** docebamus batis: bant. **p**tō pfecto docui docuisti docuisti. **P.** docuimus docuistis docuerūt vel docuere. **p**tō plusq̄ pfecto docuerā. eras. erat. **P.** docueramus. eratis. erant.

Futuro docebo doceris docebit. **P.** docebimus. bitis. bunt.

Imperatiuo mō p̄nti ad secūdam et tertiā p̄sonā doce doceat. p. doceamus docetote doceant. **Futuro** doceto tu doceto ille. **P.** doceamus docete docento.

Opratiuo mō tpe p̄nti et p̄tō imperfecto vtinā docerē. res. ret. p. vtinā doceremus. retis rent. **p**tō pfecto et plusq̄ pfecto vtinā docuissē. ses. set. p. vtinā docuissē. setis. sent. **Futuro** vtinā doceam: as. at: p. vtinā doceamus doceatis doceant.

Cōiunctiuo mō tpe p̄nti cū doceā. as. at. **P.** cū doceamus. atis. ant. **p**tō impfecto cū docerē. res. ret. pl̄. cū doceremus. retis. rent. **p**tō pfecto cū docuerim ris. rit. **P.** cum docuerimus. ritis. rint. **p**tō plusq̄ pfecto cū docuissē. ses. set. **P.** cū docuissē. setis. sent. **Futuro** cū docuero. eris erit. **P.** cū docuerimus. itis. rint.

Infinitiuo mō tpe p̄nti et p̄tō imperfecto docere. **p**tō pfecto et plusq̄ pfecto docuissē: futuro doctum ire vel docturum esse.

Berundia docendi docendo docendū. **S**upina doctū doctū.

Duo ab hoc s̄bo descendūt participia: vnum p̄ntis et p̄ti impfecti t̄pis in ens: vt docens: alterum futuri in rus: vt docturus.

Passiuua verba eiusdē cōiugationis quō cōiugantur.

Indicatio mō tpe p̄nti singularit. **Doceor** doceris vel docere docet. p. docemur docemini docent. **p**tō impfecto docebar docebaris vel docebare docebat. **P.** docebamur docebamini docebant. **p**tō pfecto doctus sum vel fui: es vel fuisti: est vel fuit. **P.** docti sum?

Tractatus tertius.

vel fuimus: estis vel fuistis: sunt fuerūt vel fuere. p^o plusq̄ p^ofecto doctus erā vel fuerā: eras vel fueras: erat vel fuerat. plu. docti eramus vel fueramus: eratis vel fueratis: erant vl' fuerāt. **Fu.** docebor: doceberis vl' docebere docebit. plu. docebimur mini. buntur. **Imperatiuo** mō tpe p̄nti ad secundā ⁊ terciā psonā docere doceatur. plu. doceamur: docemini doceant. **Futuro** docetor tu doceator ille. plu. doceamur doceminoꝝ docentoꝝ.

Optatiuo mō tpe p̄nti ⁊ p^o imperfecto vtinā doceret. reris vel docerere. cereſ. plu. vtinā doceremur. mini. renſ. p^o p^ofecto ⁊ plusq̄ p^ofecto vtinā doct' eſſem vel fuiſſe: eſſes vel fuiſſes: eſſet vl' fuiſſet plu. vtinā docti eſſemus vel fuiſſemus: eſſetis vel fuiſſetis: eſſent vel fuiſſent. **Fu.** vtinam docear docearis vel doceare doceat. plu. vtinam doceamur doceamini doceant.

Cōiunctiuo mō tpe p̄nti. cū Docear docearis vl' doceare doceat. plu. cū doceamur doceamini doceant. p^o imperfecto cū doceret docereris vel docerere docereſ. pl̄. cū doceremur doceremini docerent. p^o p^ofecto cū doctus ſim vl' fuerim: ſis vel fueris: ſit vl' fuerit. pl̄ cū docti ſimus vel fuerimus: ſitis vl' fueritis: ſint vel fuerint p^o plusq̄ p^ofecto cum doctus eſſem vel fuiſſem eſſes vel fuiſſes: eſſet vel fuiſſet. plu: cū docti eſſemus vel fuiſſemus: eſſetis vel fuiſſetis eſſent vel fuiſſent. **Fu.** cū doct' ero vel fuero: eris vl' fueris erit vl' fuerit. p. cū docti erim' vl' fuerim' erit' vel fuerit': erūt vl' fuerūt

Inſinitiuo mō tempore p̄nti ⁊ p^o imperfecto Doceri: p^o p^ofecto ⁊ plusq̄ p^ofecto Doctum eſſe vel fuiſſe. **Fu.** doctum iri.

Ab h̄ verbo veniūt duo participia: vnū p̄nti p^ofecti ⁊ plusq̄ p^ofecti tp̄is in tus: vt doctus. Altez futuri in dus: vt docendus.

Tertie cōiugationis verba quō cōiugantur.

Lego.

Legicatio mō tpe p̄nti ſing. Lego legis legit: **P.** legim' legitis legūt: p^o imperfecto ſing. Legebā bas bat. **P.** Legabamus: batis. bant. p^o p^ofecto Legi legiſti legit. pl. Legimus: giſtis gerunt: vl' legere. p^o plusq̄ p^ofecto Legerā ras rat. **P.** Legeramus. ratis. rant. futuro legam leges legent. plura. legemus legetis legent.

Impatiuo mō tpe p̄nti ad ſcōdā ⁊ terciā psonā lege legat. p. legam' legite legāt. **Fu.** legito tu legito ille. p. legam' legitote logunto.

Optatiuo mō tpe p̄nti ⁊ p^o imperfecto ſing. vtinam legerē. res ret. p: vtinam legeremus. reris rent. p^o p^ofecto ⁊ plusq̄ p^ofecto vtinam legiſſem: ſes: ſet. p. vtinam legiſſemus ſetis: ſent. **Fu.** vtinam legam legas legat. p. vtinam legamus legatis legant.

Cōiunctiuo mō tpe p̄nti cū legam legas legat. p. cū legamus legatis legant: p^o imperfecto cū legerē: res: ret. plu. legeremus le-

De Clerbo.

geritis legerent. ptō pfecto cū legerim legeris legerit. **P.** cū legerimus legeritis legerint. ptō plusq̄ pfecto cū legissem legisses legisset. **P.** cū legissemus legissetis legissent. Futuro cū legero legeris legerit. **P.** cū legerimus legeritis legerint.

Infinitiuo mō tpe pñti r ptō imperfecto **Legere**. ptō perfecto r plusq̄ perfecto **Legisse**. Futuro lectū ire v̄ lecturum esse.

Berūdā **Legendi** **legendo** **legendū**. **Supina** **lectum** **lectu**

Duo participia trahunt ab hoc v̄bo: vnū pñtis r pti imperfecti tēporis in ens. vt **Legēs**. Alterū futuri tēporis in rus: qd̄ est **lecturus**.

Passiuā eiusdē coniugationis quō cōiugant.

Indicatiuō mō tpe pñti sing. **Legor** **legeris** v̄ **legere** **legis**. **Pl.** **Legimur** **legimini** **legunt**. ptō imperfecto **Legebar** **legebaris** vel **legebare**. **bat**. **P.** **Legebamur**. **bamini**. **bant**. ptō pfecto **Lectus** **sum** vel **fui**: **es** v̄ **fuisisti**: **est** vel **fuit**. **plu.** **Lecti** **sumus** v̄ **fuiimus**: **estis** v̄ **fuisistis**: **sunt** **fuerūt** v̄ **fuere**. ptō plusq̄ pfecto **Lectus** **erā** v̄ **fuerā** **eras** vel **fueras** **erat** v̄ **fuerat**. **P.** **Lecti** **eram** v̄ **fueramus**: **eratis** vel **fueratis**: **erant** v̄ **fuerant**. Futuro **Legar** **legeris** vel **legere** **legetur**. **P.** **legemur** **legimini** **legentur**.

Imperatiuō mō tpe pñti ad secundā r tertiā personā **Legere** **legat**. **P.** **Legamur** **legimini** **legant**. Futuro **legitor**: **tu** **legitor**: **ille**. **p.** **Legamur** **legiminoz** **leguntoz**.

Optatiuō mō tpe pñti r ptō imperfecto vtinā **Legerer** **legereris** **legeret**. **plu.** vtinā **legeremur** **legeremini** **legerent**. ptō perfecto r plusq̄ perfecto vtinā **lectus** **essem** vel **fuissem**: **esses** vel **fuisisses**. **esset** v̄ **fuisset**. **pl̄** vtinā **Lecti** **essem** v̄ **fuissem**: **essetis** v̄ **fuissetis**: **essent** vel **fuisissent**. **Fu.** vtinā **Legar**. **aris**. v̄ **are**. **at**. **p.** vti. **Legamur** **amini**.

Cōiunctiuō mō tpe pñti cū **Legar**. **aris**. v̄ **are**. **atur** **legant** **pl̄** cū **Legamur** **legamini** **legant**. ptō imperfecto cū **Legerer** **legereris** vel **legerere**. **retur**. **pl̄** cū **legeremur**. **remini**. **rent**. ptō perfecto cū **Lect** **sim** v̄ **fuerim**: **sis** v̄ **fueris**: **sit** vel **fuerit**. **p.** cū **Lecti** **simus** v̄ **fuerimus**: **sitis** v̄ **fueritis**: **sint** v̄ **fuerint**. ptō plusq̄ pfecto cū **Lect** **essem** v̄ **fuissem**: **esses** v̄ **fuisisses** **essat** v̄ **fuisset**. **p.** cū **Lecti** **essem** v̄ **fuissemus**: **essetis** vel **fuissetis**: **essent** vel **fuisissent**. Futuro cū **Lectus** **ero** vel **fuero**: **eris** v̄ **fueris**: **erit** v̄ **fuerit**. **pl̄** cū **Lecti** **erim** v̄ **fuerimus**: **eritis** vel **fueritis** / **erint** vel **fuerint**.

Infinitiuo modo tēpore pñti r ptō imperfecto **Legi**: p̄terito perfecto r plusq̄ perfecto **Lectū** **esse** v̄ **fuisse**. Futuro **Lectum** **iri**.

Duo ab hoc verbo veniūt participia: vnum pti perfecti r plusq̄ perfecti tēporis / vt **Lectus**. Alterū futuri: vt **Legendus**.

Quarte cōiugationis verba quō cōiugant.

Tractatus tertius.

Audio.

Indicatio mō tpe pñti sing. Audio. dis. dit. **P.** Audim? tis
audiūt. ptō imperfecto Audiebā. bas. bat. plf Audiebam?
batis. bāt. ptō perfecto Audiui audiuisti. uir. plf Audiuim?
uistis. uerunt. vel audiuere. Et per syncopē Audij audijsti
audiūt. plf Audijmus audijsti audierūt vl' audiere: ptō plus
q̄ perfecto: Auduerā. ueras. uerat. pl. Audueramus. ratis. rant
Et per syncopen: Audierā. ras. rat. plf Audieramus. ratis. rant. **Fu**
turo Audiā. es. et: plf Audiemus audietis audient.

Imperatiuo mō tēpore pñti ad scđam ⁊ tertiā personā Audi au-
diat. plf Audiamus audite audiant. **Futuro** Audito tu audito ille.
pluraliter audiamus audite audite.

Optatiuo mō tēpore pñti ⁊ ptō imperfecto vtinā audirē. res. ret
P. vtinā audiremus. retis. rent. **Ptō** pfecto ⁊ plusq̄ pfecto vtinam
Audiuissem. ses. set. **P.** vtinā audiuissemus. setis. sent. Et p syncopē
audiuissem h̄sses. h̄sset. **P.** vtinā audiuissem? tis. ent. Et p syneresim
vtinā audissem. ses. set. **P.** vtinā audissemus setis. sent. **Futuro** vti-
nā audiam audias audiat. **P.** audiamus audiatis audiant.

Cōiunctiuo mō tpe pñti cū audiā. as. ar. **P.** cū audiamus. ar. āt
Ptō imperfecto cū audirē. res. ret. **P.** cū audirem? retis. rent. **Ptō**
pfecto cū audierim. ris. rit. **P.** cū audierim? eritis. erint. Et p syn-
copen: audierim. ris. rit. **P.** audierimus. eritis. erint. **Ptō** plusq̄ p-
fecto cū audiuissem. ses. set. **P.** cū audiuissemus setis. sent. Et p syn-
copē audiuissem audiuissemus audiuissemus. **P.** audiuissemus. setis. sent. Et p
syneresim audissem. ses. set. vnico i vt supra. **Fu.** cū audiuero. ueris
uerit. **P.** cū audierimus. ueritis. uerint. Et p cōcissionē cū audiero
eris. erit. **P.** cum audierimus audieritis audierint.

Infinitiuo mō tpe pñti ⁊ ptō imperfecto audire: **Ptō** perfecto ⁊
plusq̄ pfecto audiuisse. Et p concisionem audiisse. Et p syneresim au-
diste. **Futuro** auditum ire: vel auditurū esse.

Berundia audiendo. do. dum. **S**upina auditū auditu.

Duo ab hoc verbo veniunt participia: vnū pñtis ⁊ pñi imperfecti
tpis in ens vt audiens. Alterū futuri in rus: vt auditurus.

Audioz.

Passiuua verba eiusdem cōiugationis quō coniugant̄.

Indicatio mō tpe pñti sing. audior audiris vel audire auditur.
P. audimur. mini. unť. **Ptō** imperfecto audiebar. batis vel audieba-
re audiebatur: audiebamur. bamini banť. **Ptō** pfecto auditus sum
vel fuit: es vel fuit: est vel fuit. **P.** auditus sumus vel fuimus: estis:
vel fuistis: sunt fuerunt vel fuere. **Ptō** plusq̄ pfecto auditus eram
vel fuerā: eras vel fueras: erat vel fuerat. **P.** auditus eramus vel fu-
eramus: eratis vel fueratis: erant vel fuerant. **Futuro** audiar audi-
eris vel audiere audietur. **P.** audiemur audiemini audientur.

Imperatiuo mō tpe pñti ad secundā ⁊ tertiā psonā audire au-

De Clerbo.

diatur. **P.** audiamur audimini audiantur. Futuro auditor tu auditor ille. **P.** audiamur audiminoz audiuntoz.

C Optatiuo mō tpe pñti z ptō imperfecto vtinā audirer. reris vel audirere audiretur. **P.** vtina audiremur. remini. rētur. **P**tō pfecto z plusq̄ pfecto vtinā auditus essem vel fuisset: eses vel fuisset: esset vel fuisset. **P.** vtinā auditi essemus vel fuisset: essetis vel fuissetis: essent vel fuissent. Futuro vtinā audiar audiaris vel audiare: audiatur. **P.** audiamur audiamini audiantur.

C Cōiunctiō mō tpe pñti: cū audiar audiaris vel audiare audiat. **P.** cū audiamur. amini. antur. **P**tō impfecto. cū audire audireris vel audirere audiretur. **P.** cū audiremur. remini. rent. **P**tō pfecto cū auditus sim vel fuerim: sis vel fueris. sit vel fuerit. **P.** cū auditi simus vel fuerimus: sitis vel fueritis: sint vel fuerint. **p**tō plusq̄ pfecto cū auditus essem vel fuisset: eses vel fuisset: esset vel fuisset plura. cū auditi essemus vel fuisset: essetis vel fuissetis: essent vel fuissent. **Fu.** cū auditus. ero vel fuero: eris vel fueris: erit vel fut. plu. cū auditi erimus vel fuerim: eritis vel fueritis: erint vel fuerint.

C Infinitiuo mō tpe pñti z ptō impfecto audiri. **p**tō pfecto z plusq̄ pfecto auditū esse vel fuisse. Futuro auditū iri.

C Duo ab hoc verbo veniūt participia: vnū p̄teriti pfecti z plusq̄ pfecti tps in tus: vt auditus. Alterz futuri in dus: vt audiendus

C Hęc quatuor verba cū suis passiuis vigilanter inslectere puer discat: z bonus p̄ceptor doceat puerum in omni mō z tpe adiungere maternum significatū: vt z in exponēdis z in cōiugandis ceteris verbis et eis modum sibi sumat.

Facillima coniugationum forma: verborum

actiui z neutri generis.

Indicatiuo modo.

SINGVLARITER.

PLVRALITER.

	SINGVLARITER.			PLVRALITER.			
	Persona.	Prima.	II.	III.	Prima.	II.	III.
	Ego.	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Illi.	
Indicatiuo mō tēpore p̄senti	Prima.	o.	as.	at.	amus.	atis.	ant.
	Secūda.	co.	es.	et.	emus.	etis.	ent.
	Tertia.	o.	is.	it.	imus.	itis.	unt.
	Quarta.	io.	is.	it.	imus.	itis.	iunt.
P̄terito	Prima.	abam.	abas.	abat.	abamus.	abatis.	abant.
	Secūda.	ebam.	ebas.	ebat.	ebamus.	ebatis.	ebant.

Tractatus tertius.

SINGVLARITER.

PLVRALITER.

Imperfecto.	{ Tertiæ.	ebam.	ebas.	ebat.	ebamus.	ebatis.	ebant.
	{ Quartæ	iebam.	iebas.	iebat.	iebamus.	iebatis.	iebant.

Præterito pfecto	{ In omni	i.	sti.	it.	imus.	stis.	rūt ut ere
------------------	-----------	----	------	-----	-------	-------	------------

Ptō plusq̄pfecto	{ In omni	eram.	eras.	rat.	ramus.	ratis.	rant.
------------------	-----------	-------	-------	------	--------	--------	-------

Futuro.	{ Primæ.	abo.	abis.	abit.	abimus.	abitis.	abunt.
	{ Secundæ.	ebo.	ebis.	ebit.	ebimus.	ebitis.	ebunt.
	{ Tertiæ	am.	es.	et.	emus.	etis.	ent.
	{ Quartæ	iam.	ies.	iet.	iemus.	ietis.	ient.

Imperatiuo modo.

Persona	{	1.	2.	3.	1.	2.	3.
Tempore præ senti.	{ Primæ.		a.	et.	emus.	ate.	ent.
	{ II.	Caret.	e.	eat.	eamus.	ete.	eant.
	{ III.		e.	at.	amus.	ite.	ant.
	{ IIII.		i.	iat.	iamus.	ite.	iant.

Futuro.	{ Primæ.		ato.	ato.	emus.	atote.	anto.
	{ II.	Caret.	eto.	eto.	eamus.	etote.	anto.
	{ III.		ito.	ito.	amus.	itote.	unto.
	{ IIII.		ito.	ito.	iamus.	itote.	iunto.

Optatiuo modo.

Præsenti ptō imperfecto	{ Primæ.	arem.	ares.	aret.	aremus.	aretis.	arent.
	{ II.	erem.	eres.	eret.	eremus.	eretis.	erent.
	{ III.	erem.	eres.	eret.	eremus.	eretis.	erent.
	{ IIII.	irem.	ires.	iret.	iremus.	iretis.	irent.

ptō plusq̄pfecto	{ In omni.	issēm.	isses.	isset.	issēmus.	issetis.	issent.
------------------	------------	--------	--------	--------	----------	----------	---------

Futuro.	{ Primæ.	em.	es.	et.	emus.	etis.	ent.
	{ II.	eā.	es.	eat.	eamus.	eatis.	eant.
	{ III.	am.	as.	at.	amus.	atis.	ant.
	{ IIII.	iam.	ias.	iat.	iamus.	iatis.	iant.

Coniunctiuo modo.

Tempore præ	{ Primæ.	em.	es.	et.	emus.	etis.	ent.
	{ II.	eam.	eas.	eat.	eamus.	eatis.	eant.

De Verbo.

SINGVLARITER.

PLVRALITER.

fenti.	III.	am	as.	at.	amus.	atis.	ant.
	III.	iam.	ias.	iat.	iamus.	iatis.	iant.
Præterito im- fecto.	Primæ,	arem.	ares.	aret.	aremus.	aretis.	arent.
	II.	erem.	eres.	eret.	eremus.	eretis.	erent.
	III.	erem.	eres.	eret.	eremus.	eretis.	erent.
	III.	irem.	ires.	iret.	iremus.	iretis.	irent.

Ptō pfecto. (In omni.) erim. | eris. | erit. | erimus. | eritis. | erunt.

Ptō plusq̄ pfecto (In omni) issen. | isses. | issct. | issemus. | issctis. | issent.

Futuro. (In omni.) ero. | eris. | erit. | erimus. | eritis. | erunt.

¶ Illa sex supposita. Ego, tu, ille, in singulari. Nos, uos, illi in plurali, superius posita, cum oppositis, sub conuenientia numeri, & personæ, repetantur in modis & temporibus, ad infinitum usq̄, saltem in mente.

¶ Infinitiuus autem modus. nō regit ante se dictos nominatiuos. Ego, tu, ille, & cætera Sed illorum nominatiuorum regit accusatiuos, & coniugatur hoc pacto.

Infinitiuo modo.

Præsentis & ptō imperfecto.	Primæ.						are.	
	II.	Me.	Te.	illum.	Nos.	Vos.	illos	ere.
	III.							ere.
	III.							ire.

Ptō pfe. et plusq̄ (In omni.) Me. | Te. | illum. | Nos. | Vos. | illos. isse

pecto.) Futuro, (In omni) Me. | Te. | illum. | Nos. | Vos. | illos. um

Gerundia,	Andi.	ando.	andum.	(ire, uel urum esse.)		
	endi.	endo.	endum	Supina.	um.	u.
	lendi.	iendo.	iendum.	Participia ns rus.		

Forma facilis coniugandi verba passiuæ: DEPONENTALIA ET COMVNIA.

Indicatiuo modo.

Personæ	Prima	Secunda	Tertia.	Prima.	Secunda.	Tertia.	
Indic. mō & præsc̄ti.	Pri.	or.	aris, ul' are.	atur.	amur.	amini.	antur.
	II.	eor.	eris, ul' ere.	etur.	emur.	emini.	entur.
	III.	or.	eris, uel ere.	itur.	imur.	imini.	untur.
	III.	ior.	iris, uel ire.	itur.	imur.	imini.	iuntur.

Tractatus tertius.

SINGVLARITER. PLVRALITER.

Personae.	Prima.	Secunda	Tertia.	Prim.	Secunda.	Tertia.
Indicat. tpe praes.	Prima.	or. aris, uel are.	atur.	amur.	amini.	antur.
	Secunda	eor. eris, uel ere.	etur.	emur.	emini.	entur.
	Tertia.	or. eris, uel ere.	itur.	imur.	imini.	untur.
	Quarta	ior. iris, uel ire.	itur.	imur.	imini.	iuntur.

Præterito ipse.	Prima.	abar. abaris, ul' abare.	abatur.	abamur	abami.	abantur
	Secun.	ebar. ebaris, uel ebare	ebatur.	ebamur	ebamini	ebantur
	Tertia.	ebar. ebaris, uel ebare	ebatur.	ebamur	ebami.	ebantur
	Quarta	iebar. iebaris, uel bare.	iebatur.	iebamur.	iebamini.	iebantur

Pto pfe.	In.	us, a	us, a, um, es, uel	us, a um	i, e, a, su	i, e, a, es	i, e, a, sūt
	Omni cō	um sū	fuiſti.	est uel	mus, uel	stis uel	fuerunt,
	iuga.	uel fui		fuit.	fuiſimus	fuiſtis.	uel fuerunt,

Pto plusq̄ pfecto.	In omni cōiuga.	us, a	us, a, um, eras.	us a um	i, e, a, era	i, e, a, es	i, e, a, es
		ū erā	uel fueras,	erat uel	mus, uel	ratis ul'	rāt uel,
		ul'	fueram,	fuerat.	ramus.	ratis.	rant

Futuro.	Prima.	abor. aberis uel abere	abitur.	abimur	abimini	abūtur.
	Secund.	ebor. eberis uel ebere.	ebitur.	ebimur.	ebimini	entur.
	Tertia.	ar. eris, uel ere.	etur.	emur.	emini.	entur.
	Quarta	iar. ieris, uel iere.	ietur.	iemur.	iemini.	ientur.

Imperatiuo mō.

Tpe presentī.	Prima.	prima are.	etur.	emur.	amini.	entur.
	Secun.	psona ere.	eatur	eamur.	emini.	eantur.
	Tertia.	caret. ere.	atur.	amur.	imini.	antur.
	Quar.	ire.	iatur.	iamur.	imini.	iantur.

Futuro.	Pri.	prima. ator.	ator.	emur.	aminor	antor.
	Secund.	psona etor.	etor.	eamur.	eminor.	entor.
	Tertia.	caret. itor.	itor.	amur.	iminor.	untor.
	Quarta	itor.	itor.	iamur.	iminor.	iuntor.

Optatiuo modo.

Presentī. & pto	Pri.	arer. areris, ue' arere	aretur.	aremur	aremi.	arentur
	Secun.	erer. ereris, uel erere.	eretur.	eremur.	eremi.	erentur
	Tertia.	erer. ereris, uel erere.	eretur.	eremur	eremini.	erentur.

De Clerbo.

SINGVLARITER.

PLVRALITER.

Personae. prima, Secunda. Tertia. Prima. Secunda. Tertia.
 imperfe. (Quarta. | irer. | ireris, uel irere. | iretur. | iremur. | iremini | irentur.

Ptō pfe. (In omni. | us, a, | us, a, um, esses | us, a, ū | i, e, a, esse | i, e, a, es | i, e, a, e^{se}
 & plusq̄ cōiuga. | ū, esse | uel fuisses. | esset uel | mus, ul' | setis, ul' | sent, uel
 pfecto. (| ul' sem | fuisset. | issemus. | setis. | sent.

(Pri. | er. | eris, uel ere. | etur. | emur. | emini. | entur.
 Futuro. (Secun. | ear. | caris, uel care. | eatur. | eamur. | eamini. | eantur. }
 (Ter. | ar. | aris, uel are. | atur. | amur. | amini. | antur.
 (Quar. | iar. | iaris, uel iare. | iatur. | iamur. | iamini. | iantur. }

Coniunctiuo modo.

(Pri. | er. | eris, uel ere. | etur. | emur. | emini. | entur.
 Tpe praesentis. (Secun. | ear. | caris, uel care. | eatur. | eamur. | eamini. | eantur.
 (Ter. | ar. | aris, uel are. | atur. | amur. | amini. | antur.
 (Quar. | iar. | iaris, uel iare. | iatur. | iamur. | iamini. | iantur.

(Pri. | arer. | areris, uel arere | aretur. | aremur | aremini | arentur.
 Ptō imperfe. (Secun. | erer. | ereris, ul' erere. | eretur. | eremur. | eremini | erentur.
 (Tertia. | rer. | reris, uel erere. | retur. | remur | remini | rentur.
 (Quar. | irer. | ireris uel irere | iretur. | iremur. | iremini | irentur.

(In omni. | us, a, ū | us, a, um sis, | us, a, um | i, e, a, sis | i, e, a, ste | i, e, a, sit
 Ptō pfe. (| sim, ul' | uel fueris. | sit, uel | mus, ul' | tis, uel | uel fue
 (coniu. | fueri. | fuerit. | erimus. | fueritis. | rint.

(In omni | us, a, | us, a, ū, esses | us, a, ū | i, e, a, esse | i, e, a, es | i, e, a, es
 Ptō plusq̄ cōiuga | ū, esse | uel fuisses. | esset, uel | mus, uel | setis, ul' | sent, uel
 pfectu. (| ul' issem | fuisset. | issemus. | issetis. | issent.

(In omni | us, a, ū | us, a, um, | us, a, ū | i, e, a, eris | i, e, a, eri | i, e, a, e
 Futuro. (cōiuga. | ero, ul' | eris, uel fue | erit, uel | mus, ul' | tis, uel | rit, ul' sit
 (| fuero. | ritis. | fuerit. | rimus. | ritis. | erint.

Infinitiuo modo.

(Pri. | Car.
 Praesentis (Secundae | Cri.
 & pr. ipse (Tertiae. Me. Te. illum Nos. Vos illos. | i.
 fe. (Pri. | Cir.

Tractatus Tertius.

SINGVLARITER, PLVRALITER.

	Pri.	Secun.	Tertia.	prima.	secun.	tertia
¶ plusq̄ pfe. <	Me	Tc.	Illum.	Nos.	Vos.	illos, ū, esset se
Futuro. <	Me.	Tc.	Illum.	Nos.	Vos	illos, ū,

iri in omni coniugatione,

C Berūdia ⁊ supina sunt eadē cū actiuis. Participia p̄ti in sus t̄p̄
tus. Futuri in dus terminata: nisi sint cōia/ quę quatuor habēt par.
ticipia. Et deponentialibus etiam quędam tria habent participia
quędam quatuor. vt infra videbitis.

De verborum Impersonalium cōiugatione.

C Impersonalia: verba quę deriuant̄ a verbis in o actionē vel vim ab
solutā ꝑ cantibus declinant̄ tm̄ in tert̄is ꝑsonis passiuoꝝ veroꝝ v̄l
fictioꝝ verboꝝ hoc mō. **C** Indicatio mō tpe p̄ti: Amat. **P**tō im-
pfecto Amatū erat vel fuerat. **F**uturo amabit.

C Impatiuo mō tpe p̄ti amet. **F**uturo amator: v̄l scōm q̄sdā caret

C Optatiuo mō tpe p̄ti ⁊ p̄tō ip̄fectō vtinā amaret. **P**tō p̄fecto.
⁊ pluq̄ p̄fecto vtinā amatū esset vel fuisset. **F**uturo vtinā amaret.

C Coniunctiuo mō tpe p̄ti cū Ametur. **P**tō imp̄fectō cū Amare-
t. **P**tō p̄fecto cū Amatū sit vel fuerit. **P**tō plusq̄ p̄fecto cū Ama-
tū esset vel fuisset. **F**uturo cū Amatū erit vel fuerit.

C Infinitiuo mō tpe p̄ti ⁊ p̄tō imp̄fecto Amari **P**tō p̄fectō ⁊ pl̄
q̄ p̄fecto Amatū esse vel fuisse. **F**uturo amatū iri: v̄l scōz q̄sdā caret

C Et talia etiā verba solēt nasci plerūq̄ vel a tert̄is actiuoꝝ ꝑsonz
singularibus tm̄ addita vr: vt amat amat. Vel a neutris actiuā vel
solutā vim habentibus: vt arat arat / stat / statur / currit curritur.

¶ Actiue vocis sic eunt.

C Indicatio mō tpe p̄ti Vacat. **P**tō imp̄fecto Vacabat. **P**tō
p̄fecto vacuit. **P**tō plusq̄ p̄fecto vacauerat. **F**uturo vacabit.

C Impatiuo mō tpe p̄ti vacet. **F**uturo caret.

C Optatiuo mō tpe p̄ti ⁊ p̄tō imp̄fecto vtinā Vacaret. **P**tō p̄fe-
cto ⁊ plusq̄ p̄fecto vtinā vacuisset. **F**uturo vacet.

C Coniunctiuo mō tpe p̄ti cū vacet. **P**tō ip̄fectō cū vacaret. **P**tō
p̄fectō cū vacuerit. **P**. plusq̄ p̄fecto cū vacuisset. **F**u. cū vacuerit.

C Infinitiuo modo tpe p̄ti ⁊ p̄tō imp̄fecto vacare. **P**tō p̄fecto ⁊
plusq̄ p̄fecto vacauisse. **C**eteris vtinā caret.

C Hoc mō iugant̄ oīa impersonalia actiue vocis: puta in tert̄is tm̄
ꝑsonis: nā si impersonale fuerit primę cōiugationis / vt inuat / vacat /

De verbo.

cōiungat sicut ſubſtā amo in tertijs pſonīs. Si fuerit ſcōde cōiugatiōis vt decet/oportet/penitet: cōiungat sicut doceo in tertijs pſonīs ſin glariō. Sic de verbis impſonalibus tertie ſilf ⁊ q̄tē cōiugationū intelligendū est. Idē dic de ſubſt impſonalibus paſſiue vocis: carēt tñ quibusdā tertijs pſonj ⁊ t̄pibus: sicut videre: licet in cōiugatione ſubi vacat: ⁊ amat: carēt em̄ futuro impatiui: ⁊ futuro infiniui ſecundū q̄sdā. Itē ⁊ ſupinis p̄ter libet libitū: licet licitū: miſeret miſertū: p̄tedet p̄teſum: piget pigitū: placet placitū: pudet puditū: bñfit bñfactū: malefit malefactū: ſatiſſit ſatiſfactū. ⁊c. Itē alia ſuba impſonalia carēt participijs: legim⁹ tñ p̄teſus: penitēs. dus: pudēs dēdus/pigendus/libēs: decēs/q̄ tñ potius noia q̄ participia ſunt dicēda. P̄tā aut bñt: q̄ haberēt ſi eſſent pſonalia: vt teder tedit/oportet. tuit/decet cuit/innuat iuuit: penitet. tuit: liquet licuit: vacat cauit p̄ſtar. tit/cōducit. rit: bñfit bñfactū eſt/amat amatū ē/docet doctū eſt v̄l fuit/libet libuit ⁊ libitū eſt: licet licuit ⁊ licitū eſt/miſeret miſertum eſt: idē habet miſereſcit/p̄tedet duit v̄l p̄teſū eſt/piget piguit ⁊ pigitū eſt/placet placuit ⁊ placitū eſt.

De verbis anomalis ⁊ defectiuis.

¶ Anomala verba quot ſunt? Quatuor: Sum volo fero ⁊ edo. Et dicunt anomalā q̄ nullius cōiugationis regulā ſequuntur.

¶ Sum quō inflectit.

¶ Indicatiuo mō tpe p̄ſenti ſingu. Sum eſt. P̄. ſumus eſtis ſunt. P̄tō imp̄fecto erā eras erat. P̄lura. eramus eratis erant. P̄tō p̄fecto fui fuiſti fuit. P̄. fuiſmus fuiſtis fuerūt vel fuere. P̄tō pluſq̄ p̄fecto fuerā fueras. rat. P̄. fueramus fueratis fuerant. Futuro ero eris erit. P̄lu. erimus eritis erunt.

Sum;

¶ Impatiio mō tpe p̄ſenti ad ſcōdā ⁊ tertā pſonā. Sis vel eſt ſit. P̄. ſimus eſte ſint. Fu. Eſto tu eſto ille. P̄. ſimus eſtote ſunto.

¶ Optatiuo mō tpe p̄ſenti: ⁊ p̄tō imp̄fecto vtinā Eſſem eſſes eſſet. P̄. vtinā eſſemus eſſetis eſſent. P̄tō p̄fecto ⁊ pluſq̄ p̄fecto vtinā fuiſſem fuiſſes fuiſſet. P̄. vtinā fuiſſemus fuiſſetis fuiſſent. Futuro vtinā ſim ſis ſit. P̄. vtinā ſimur ſitis ſint.

¶ Cōiunctiuo mō tpe p̄ſenti cū Sim ſis ſit. P̄. ſimus ſitis ſint. P̄tō imp̄fecto cū Eſſem eſſes eſſet. P̄. cū eſſemus ſetis ſent. P̄tō p̄fecto cū fuerim ris. rit. P̄. cū fuerimus ritis. rint. P̄tō pluſq̄ p̄fecto cū fuiſſem ſes ſet. P̄. cū fuiſſemus ſetis ſent. Futuro cū fuero fueris rit P̄. cū fuerimus fueritis fuerint.

¶ Infinitiuo mō tpe p̄ſenti ⁊ p̄tō imp̄fecto Eſſe. P̄tō p̄fecto ⁊ pluſq̄ p̄fecto fuiſſe. Futuro caret: ſed p̄ eo vtimur fore ⁊ futurū eſſe.

¶ Verbi dñs ⁊ ſupinis caret. ¶ Duo huic ſubo aſſignātur participia Vnū p̄ſentis ⁊ p̄tō imp̄fecti temporis quod eſt Ens. Alterū futuri

Tractatus tertius.

In rus/ vt futurus/ quod ab antiquo suo verbo venit.

C Hęc coniugatio huius verbi sum mirū in modum est necessaria/ ad coniugandū verba passiva deponentalia & cōmunia.

C Et vt sum declinabilis. **A**bsum/ adsum/ infum/ intersum/ desum/ profum/ presum/ obsum. &c. quę a sum cōponuntur: pter possum potes pōt: possumus potestis pōnt: qđ facit ptiū potuit: & pñs in optariuo possem. Similī ptiū impfectū coniunctiuū in alijs autē tpibus & modis declinant vt sum. Atē a presum pñs & absum absens: possum potens sunt participia: cętera participia nō habent.

Volo.

Volo. Indicatiuo mō tpe pñti. **V**olo vis vult. **P.** volumus vultis volunt. **P**tō impfecto **V**olebā. bas. bat. **P.** volebam?. bas. tis. bant. **P**tō pfecto **V**olui voluisti. it. **P.** volumus. istis. voluerūt vl' voluere. **P**tō plusq̄ pfecto **V**oluerā. ras. rat. **P.** volueramus. ratis. rant. **F**uturo **v**olam voles volet. **P.** volumus. letis. lent.

C Imperatio mō tpe pñti ad scđaz & terciā psonā **V**elis velis. **Pl.** velimus. litis. lint. **F**utu. **v**elito tu velito ille. **P.** velimus. tote velint

C Optatiuo mō tpe pñti & pō impfecto vtinā vellē. les. let. **P.** vtinā vellemus. letis. lent. **p**tō pfecto & plusq̄ pfecto vtinā voluissē. ses. set. plu. vtinam voluissēmus voluissēt. voluissent. **F**uturo vtinā velim velis velit. plu. etinā velimus. litis velint.

C Coniunctiuo mō tpe pñti cū velim velis lit. plu. velimus. litis lint **p**tō impfecto cū vellē. les. let. plu. cū vellemus. velletis. lent. **p**tō pfecto cū voluerim. ris. rit. plu: cū voluerimus. eritis. erint. **p**tō plusq̄ pfecto cū voluissē. ses. set. **Plu.** cū voluissēmus. setis. sent. **F**uturo cū voluero. eris. erit. **P.** cū voluerimus. eritis. erint.

C Infinitiuo mō tpe pñti & pō impfecto **V**elle. **P**tō pfecto. & plusq̄ pfecto voluisse. **F**uturo caret.

C Gerūdia **V**olendi. do. dū. **C** Supinis caret. p. cipiu vñ volens.

C Similit̄ inflectit̄. **V**alo mauiis mauiit. malumus mauiitis maluit. malebam malui. &c. Sic nolo nōuis nonuult. nolumus nonuultis nolunt. nolebam nolebas nolebat nolui. isti. &c. nolueram nolueras noluerat. **F**uturo **N**olam noles nolet. &c.

C Impatiuo mō tpe pñti ad scđaz & terciā psonā **N**oli nolit. **P.** nolimus nolite nolint. **F**u. nolito tu nolito ille. **P.** nolim?. tote nolint.

C Optatiuo **N**ollem. &c. declinant̄ autem per alios modos atq; tempora perinde ac volo.

Fero.

Fero. Indicatiuo mō tpe pñti **F**ero fers fert. **P.** ferimus fertis ferūt. ferūt. **P**tō impfecto **f**erebā. bas. bat. **P.** ferebamus. bant. bant. **P**tō pfecto **f**eruli tulisti tulit. **P.** tulimus tulistis tulerunt vl' ere. **P**tō plusq̄ pfecto **T**uleram. ras. rat. **P.** Tuleramus. ratis. rāt. **F**uturo **f**eram feres feret. **P.** feremus feretis ferent.

C Impatiuo mō tpe pñti ad secundā & terciā psonā **F**er ferat. **P.**

De Clerbo.

feram? ferte ferāt. *F.* ferto tu ferto ille. *P.* feram? fertote ferūto.
O. Optatiuo mō tpe pñti z ptō iperfecto vtinā Ferrē.res. ret. *P.*
Ferrem?. retis. rent. *P.* tō pfecto z plusq̄ pfecto vtinā Tulissem. ses
set. *v.* *Fu.* vtinā. Feram. ras. rat. *P.* feramus. ratis. rant.

C. Cōiunctiuo mō tpe pñti cū Ferā. ras. rat. *P.* Feramus. ratis.
rāt. *P.* tō imperfecto cū ferrē. ret. ret. *P.* cū ferremus. etis. ferrent.
P. tō perfecto cū Tulerim. ris. rit. *P.* Tulerimus. ritis tulerint. *P.* tō
plusq̄ perfecto cū tulissem. ses. set. *P.* cū tulissemus. setis. sent. *Fu.*
cū tulerō. ris. rit. *P.* tulerimus. ritis. tulerint.

C. Infinitiuo modo tempore pñti z ptō imperfecto ferre. ptō perfe
cto z plusq̄ perfecto Tulisse. *F.* Futuro latū ire vel laturū esse.

Gerūdia ferēdi. do. dū. *S.* Supina Latū latu. participia ferēs z latur?
Feroz. Indicatiuo mō tpe pñti Feroz ferris vel ferre ferē. *p.* fe
rimur ferimini ferunt. ptō impfecto ferebar. baris. vl̄ ba- **Feroz?**
re. batur. plu. ferebamur. bamini. banē. ptō perfecto latus sum vl̄ fui
est vl̄ fuit. zc. ptō plusq̄ perfecto Latus eram vel fuerāt z reliqua.
Fu. ferar fereris vl̄ ferere. ref. plu. feremur. remini. rentur.

C. Imperatiuo modo tempore pñti ad secundā z tertiā personam
ferre ferāt. pluraliter feramur ferimini. rant. *F.* Futuro fertoz tu fer
toz ille. pluraliter feramur feriminoz feruntoz.

O. Optatiuo mō tpe pñti z ptō imperfecto vtinā ferrer. renis vel
retur. plu. vtinā ferremur. mini. rentur. ptō pfecto z plusq̄ pfecto
vtinā Latus essem vl̄ fuissēm. zc. *F.* Futuro vtinā ferar. aris vel ferare
feratur. pluraliter feramur feramini ferantur.

C. Cōiunctiuo mō tpe pñti cū ferar. zc. ptō imperfecto cū ferrer. re
nis vl̄ rere. ref. plu. cū ferremur. remini. rentur. ptō pfecto cū Latus
sim vl̄ fuerim. zc. ptō plusq̄ perfecto cū Latus essem vl̄ fuissēm. zc.
F. Futuro cū latus ero vel fuero. zc. *C.* Infinitiuo mō tēpore pñti z p
terito imperfecto ferri. ptō perfecto z plusq̄ perfecto Latū esse vl̄
fuisse. *F.* Futuro Latū iri: participia latus z ferēdus.

Edo. Indicatiuo mō tēpore pñti Edo es est. plu. edimus editz
edunt. ptō imperfecto edebā edebas. bat. plu. edebamus **Edo?**
batis bant. ptō perfecto Edī edisti edit. plu. edimus edistis ederūt
vel edere. ptō plusq̄ perfecto Ederem ederes ederet. zc. *F.* Futuro
Edam edes edet. pluraliter edemus edetis edent.

C. Imperatiuo mō tēpore pñti ad sōaz z tertiā personā Es vl̄ ede
edat. *p.* edamus edite vl̄ este edāt. *Fu.* esto tu esto ille. *p.* mus te. to

O. Optatiuo mō tēpore pñti z pterito imperfecto vtinam Essem
ses. set. plu. vtinā essemus. setis. sent. ptō perfecto z plusq̄ perfecto
vtinā edissem. ses. set. plu. vtinā edissemus. setis. sent. *Fu.* vtinā Edā
edas edat. plu. edamus. zc.

C. Cōiunctiuo mō tēpore pñti cū Edā. as. at. plura. cū. zc. ptō impfe

Tractatus tertius.

cto cū ederi. ris. rē. ptō plusq̄ pfecto cū Edissem. rē. Fut. cū edero.
C Infinitiuo modo tempore pñti r ptō impfecto esse. Ptō pfecto
 r plusq̄ pfecto edisse. Fu. esum ire vel esurū esse.

C Gerundia Edendi. do dum. **C** Supina esum esur: vel estum estu
 Participia edens r esurus. **C** Pōt etiam cōiugari Edo. is edit eo
 dem significato: vt como do. is. sed primū frequentius.

C Passiuum ab edo.

E Edo in passiuo inflectit̄ in tert̄is tm̄ psonis tā singularibus q̄
 pluralibus sic. Indicatio mo tpe pñti sing: Edī vel estur. **P.** Edū
 tur. Ptō impfecto edebat. **P.** Edebant. Ptō pfecto Esus est vl
 fuit. **P.** Esī sunt fuerūt vel fuere. Ptō plusq̄ pfecto esus erat vl
 fuerat. **P.** esī erant vel fuerant. Fu. edetur. **P.** edentur.

C Imperatiuo mo tpe pñti sing. edat. **P.** edunt. **F.** editor. p. editor.

C Optatiuo mo tpe pñti r ptō impfecto vtinā edere. **P.** vtinam
 ederent. Ptō pfecto r plusq̄ pfecto vtinā esus esset vel fuisset. **P.**
 vtinā esī essent vl fuissent: Fu. vtinā Edat. **P.** vtinā Edant.

C Coniunctiuo mo tpe pñti cū Edat. **P.** cū edant. Ptō impfecto
 cū Edere. **P.** cū ederent. Ptō pfecto cū esus sit vel fuerit. **P.** cū
 esī sint vel fuerint. Ptō plusq̄ pfecto cū esus esset vel fuisset. **P.** cū
 Esī essent vl fuissent. Fu. cū esus erit vel fuerit. p. cū esī erint vl fue

C Infinitiuo mo tpe pñti r ptō impfecto Edi. Ptō pfecto Crint.
 r plusq̄ pfecto esum esse vel fuisse. Futuro esum iri. Participia es
 vel edendus. Vñ comesus r ambesus magis q̄ comestus.

C Hoc pacto etiā cōiugant̄ reliq̄ neutra in passiuua voce. arat̄ arant̄
 bibit̄ bibunt̄. seminat̄ seminant̄ / id tm̄ in sua iugatione / tales aut̄
 passiuoz voces ōba neutra trāstitiua ex se faciūt r inueniūtur: medū
 in tert̄is: verū etiā in alijs personis: vt pbat Aldus.

Eo. Quoz anomalū ōbum est: nā r ipm nō omnino iuxta normā
 ōborū quartę cōiugationis cōiugat̄. Inflectit̄ em̄ hoc modo

Eo. **C** Indicatio mo tpe pñti Eo is it. **P.** imus itis eunt. Ptō impfe
 cto ibam ibas ibat. **P.**l. ibamus ibatis ibant. Ptō impfecto iui iui
 sti iuit. **P.** iuimus iuistis iuerūt vl iuere. Et p cōcisionē ñ h̄sti h̄t. **P.**
 h̄mus h̄stis ierūt vl iere. Ptō plusq̄ pfecto iuerā iueras iuerat. **P.**
 iueramus iueratis iuerant. Et p cōcisionē ieram ieras ierat. **P.** iera
 mus ieratis ierant. Futuro ibo ibis ibit. **P.** ibimus ibitis ibunt.

C Imperatiuo modo tempore pñti Eat. **P.** eamus ite eant. Futu.
 ito tu ito ille. **P.** eamus itote eunto.

C Optatiuo mo tpe pñti r ptō impfecto vtinā irē ires itet. p. vti
 nā iremus. tis. rēt. ptō pfecto r plusq̄ pfecto vtinā iuissem. ses. set.
 plu. vtinā iuissemus. rē. Et p cōcisionē issem isses. rē. Futuro vtinā
 eam eas eat. plura. eamus eatis eant.

C Coniunctiuo modo tpe pñti cū eam eas eat. rē. ptō impfecto cū

De Clerbo.

irē. rē. ptō pfecto cū iuerim iueris iuerit. plu. iuerimus. rē. ptō plus
q̄ pfecto cū iuissem. rē. vel iuissem iuisēs. rē. Futuro cum iuero. rē
Et per cōcisionē iero ieris. rē.

Infinitiuū mō tpe p̄nti r ptō impfecto ire. ptō pfecto r plusq̄
pfecto iuisse: v̄l iisse p cōcisionē. Futuro itū ire v̄l iturū esse.

Berūdia eūdi. do. dū. **S**upina itū itu. participia iens r iturus.

Hoc mō declinant quęcūq̄ ab eo is cōponunt: p̄ter veneo: qd̄
facit in supino venū: r participihs caret. Itē queo quis quīui cū com
posito nequeo: pariformiter sicut eo declinat.

Fio. Verbu in eo est anomalū q̄ p̄nti perfectū habet passiuū fact^o
sum vel fui/ es vel fuisti. rē. r in p̄nti optatiui/ r ptō impfecto Fio.
eiusdem. Itē r ptō impfecto cōiunctiui habet fierē. res. rē. cū tñ re-
gularit̄ haberet firē fires. rē. Infinitiū quoq̄ fieri p fire. Berun-
dhs caret. Supina factū. ctu. participia factus r facturus. In cete-
ris modis r tēporibus: p̄ter quę formant̄ a ptō pfecto. Cōiungatur

fio vt audio. In tēporibus vero quę formant̄ a ptō sicut passiuū. Cōi-
ungatur ergo sic. Indicatiuū mō tpe p̄nti Fio sis sit. plu. simus. tis.
ūt. ptō impfecto fiebā. rē. ptō pfecto factus sum v̄l fui. rē. ptō plus

q̄ pfecto factus erā erā v̄l fuerā. rē. Fu. siā. es. et. pl. fiem^o. tis. ent.

Impatiuū mō tempore p̄senti fiat. plu. fiamus fite fiant. Fu-
turo fitō tu fito ille. plu. fiamus fitote fiunto.

Optatiuū mō tpe p̄nti r ptō impfecto vtinā fierē. res. ret. plura.
vtinā fieremus. rē. ptō pfecto r plusq̄ pfecto vtinā factus essem
v̄l fuisset. rē. Futuro vtinā siā. as. at. plura. vtinā fiamus. rē.

Cōiunctiuo mō tempore p̄nti cū siā. as. at. rē. ptō impfecto cū
fierē fieres. rē. vt supra. ptō pfecto cū factus sim v̄l fuerim sis vel
fueris. rē. ptō plusq̄ pfecto cū fact^o essem v̄l fuisset. rē. vt supra.
Futuro cum factus ero vel fuero eris vel fueris erit vel fuerit.

Infinitiuū modo tēpore p̄nti r ptō imperfecto fieri. ptō perfe-
cto r plusq̄ pfecto factū esse vel factū fuisse. Futuro factum iri.
Berūdhs caret. Supina faci. ctu. participia factus r facturus.

Cōfio. sis. cōfiri cōfire. Suffio sis suffiri suffire: cōposita et fio
actiuā h̄nt scationē: licet fio passiuā habeat: cōfieri tñ reperit r in
passiuā scatione: h̄t r fio cōposita ea: quę fatio: vt calefio/ frige-
fio/ r huiusmodi: quę h̄nt passiuam scationē.

Gaudeo. in eo tñ videt̄ esse anomalū: q̄ in ptō perfecto r ab eo Gau.
dē formatis tēporibus cōiungat̄ sicut passiuū. Sic est
inflectit̄ Gaudeo. es. et. plu. gaudem^o. tis. dent. ptō impfecto gau-
debā. bas. bat. pl. gaudebam^o. batis. bāt. ptō perfecto gauisus sum
vel fui: es v̄l fuisti est vel fuit. plu. gauisi sum^o. rē. ptō plusq̄ perfe-
cto Gauis^o erā. rē. Fu. Gaudebo. bis bit. plu. Gaudebim^o. tis. bāt

Imperatio mō tpe p̄nti Gaude. deat. pl. Gaudeam^o. dete. deāt.

Tractatus tertius.

Futuro gaudeto tu gaudeto ille. plu. gaudemus, detote, dento.
Optatio modo tēpore pñti ⁊ pñō iperfecto vtinā gauderē res-
ret. plu. Gauderem⁹, eretis, erēt, pñō perfectō ⁊ plusq̄ perfectō vti-
nā Gaussus essem vl fuissēm, ⁊c. Fu, Gaudeā, deas, deat, plu. Gau-
deamus gaudeatis gaudeant.

Coniunctio mō tpe pñti cū Gaudeā, as, ⁊c. pñō imperfecto cum
Gauderē, res, ⁊c. pñō plusq̄ pfecto cū gausus sim vl fueri, ⁊c. pñō
plusq̄ pfecto cū gausi⁹ essem; ⁊c. Futuro gausus ero uel fuero, ⁊c.

Infinitiuo modo tēpore pñti ⁊ pñō iperfecto Gaudere, pñō per-
fecto ⁊ plusq̄ perfecto Gausū esse vl gausū fuisse, Futu, Gausum
ire uel gausurū esse, Gerundia, Gaudēdi do dū, Supina gausum
gausu, participia Gaudens gausurus ⁊ gausus.

Pariformiter declinant Audeo, des, ausus sum, Fido fidis fi-
sus sum, pñādeo pñāsus sum; qd ⁊ pñādi hzt. Vereo mestus sum ⁊
merui, placeo placitus sum ⁊ placui, Careo cassus sum ⁊ carui, pa-
teo passus sum ⁊ patuit, Vereo merit⁹ sum ⁊ merui in altera scati-
one, Iuro iuratus sum ⁊ iuravi, poto potus sum ⁊ potavi, Titubo
titubatus sum ⁊ titubaui, Kubo nupr⁹ sum ⁊ nupsi, Suesco suetus
sum ⁊ suexi; ea tamen in suis coniugationibus.

De verbis defectiuis.

Memini. Est ḡbum anomalum ⁊ defectiuū: qd̄ inflectit sic.
Indicatio modo tempore pñti ⁊ pñō perfectō
Memini, sti, nit, plu. meminimus, nistis, nerunt vel nere, pñō perfe-
cto ⁊ plusq̄ perfectō Meminerā, ras, rat, plu. Memineramus, ra-
tis, rant, Futuro caret: sed loco eius vtimur futuro coniunctiuū.

Imperatio mō tpe pñti ⁊ Fu, Memēto tu, plu. memētote uos.

Optatio mō tpe pñti ⁊ pñō imperfecto et plusq̄ pfecto vtinā
Meminissēm, ses, set, plu. meminissēm, setis, sent, Futuro caret.

Coniunctio modo tēpore pñti ⁊ pñō perfectō cū meminim, nis
rit, plu. cū meminierim, tis, rint, pñō perfectō ⁊ plusq̄ perfectō
cū meminissēm, ses, set, plu. cū meminissēm, setis, sent, Futuro cū

Meminero, ris, rit, plura, cū Meminierim, ritis, rint.

Infinitiuo modo tēpore pñti ⁊ pñō imperfecto, pñō perfectō ⁊
plusq̄ perfectō Meminisse; ceteris caret.

Simili modo declinant Odi/cep̄i/ ⁊ pepigi/ nisi q̄ in imperatio
deficiunt, Lepi quoq̄ futurū hzt infinitiuū cep̄ti ire, Supina cep̄ti
ceptu, Lep̄tis participiū: hinc ait Ouidius, Dñ̄ cep̄tis (nam uos
mutastis ⁊ illa) aspirate meis, Itē inuenit, O dio odis odi, Futuro

odīā ⁊ odibo hinc in li. puerbioꝝ ⁊ imprudentes odibūt scientiam.

Aduertendū quoq̄ est q̄ ab odio veteri verbo osum supinū: par-
cipia quoq̄ manāt osus osurus verbale osor; perosus itē ⁊ exosus.

Memi-
ni.

Odi ce
pi, ⁊c.

De Verbo.

Quæſo. In plurali hæc quæſimus: in præterito quæſui vel quæſi: cæteris caret ab hoc quæſito frequentariuſi deſcendit.

Forerit.

Item eſt defectiuuſi verbuſi forè quod declinat ſic. Optatiuo mo-
tpe præſenti et præterito imperfecto vtinã forè forēs forēt. plura. vtinã forēt
ſic in coniunctiuo. infinitiuo forer. futurum eſſe cæteris caret.

Inquis. id. dico coniugatur hoc modo in præſenti indicatiui. Inquis aut inquis
inquis inquit. plu. inquit. præterito perfecto inquiſti inquit. Futuro in
quam Imperatiuo inquit: participiuſi inquiens. præſcians aut ro-
tam fere huius verbi declinationẽ reperiri teſtatur.

Inquis

Inſit. id eſt incipit cõpoſitũ et ſio. Et ambeſt et eſt et edo ꝑpoſi-
tũ: nec habent aliam declinationem.

Aio. Hoc pacto declinat in præſenti indicatiui Aio ais ait. plu. aiunt
præterito imperfecto Aiebã. bas. bat. plura. aiebamus aiebatis.

Inſit et
abeſt.

bãt. præterito perfecto ai auiſti ait. plu. aiimus aiſtis. Imperatiuo ai aiat.

Aue. Variat in ſecunda perſona imperatiui ſingularis. Aue. plu.
auete. futuro aueto. plu. auetote. Infinitiuo auere.

Sic Salue et Vale declinantur: ſaluebis tũ legimus: et valebis re-
perimus his verbis ſalutamus et ſuſcipimus venientes et abeuntes
alio autem ſignificato aue et vale integre coniugantur.

Auſim. In præſenti conſectiuuſi modi auſim auſit. plu. auſint. Dieſcit
luceſcit/ nocteſcit/ veſperaeſcit/ per terciã perſonã va-
riant at in præterito perfectis et quæ ab his formantur deſiciunt.

Dieſcit

Futuro indicatiui faço. id eſt faciam. Futuro optatiui vtinã façi
faſis façit. pluraliter vtinã façint.

Faço.

Ledo. Id eſt dic vel da in imperatiuo modo tempore præſenti plu. cedere
in alijs vero ſcãtionibus integre coniugatur et ꝑducit ꝑmã

Itẽ hec verba/ dico duco fatio ſimilit̃ et fero/ vt dictũ eſt: hũc in
imperatiuo/ dic duc fac fer apocopen. Sic et eorũ ꝑpoſita nõ omnia

Dico.

tũ et fatio. Compoſita em̃ et fatio et ꝑpoſitionibus apocopen mini-
me patiunt̃: vt ꝑficiõ perfice: cõficiõ cõfice: et ꝑter ea quæ in co de

Duco.

ſinunt: vt magnifico: ſacrifico: edifico: mortifico: falſifico et huius
modi: quæ ꝑmẽ ſunt cõiugationis: et vt amo cõiugant̃: cætera et fa-
tio ꝑpoſita vt ſimplex declinant̃: vt malefatio. lefac: bñſatio bñſac

Facio.

Fero.

Itẽ Daris et faris carent ꝑmã ꝑſona præſentis indicatiui.

Habetis modo o pueri ſciti digna: quibus in cognitione verbi
eiſdemq; accidentiũ ꝑfacile venire poterit: et quibus diſſinitio nõ
bi eiſq; acicia: illa quoq; quatuor q̃ba vezt. Amo doceo lego au-
dio: cum eorũ paſſiuus: ſum verbo addito ſint in frequenti vſu.

Daris.

Faris.

De verbi. examine.

Hoc quæ pars orationis: eſt verbuſi/ q̃a eſt pars oratiõis
cũ tẽpore et perſona ſine caſu agẽdi vel paciendi ſcãtia.

Tractatus tertius.

- Substantiuū.** Quia sciat esse gñale specificabile per quodcūq; ens: ⁊ sunt ista tria. Sū fio ⁊ existo.
- Vocatiuū.** Quia sciat esse gñale specificabile per p̄riam nominationem tm̄: vt vocor Stanislaus: ⁊ huiusmōdi sūt quīq;: Hucupor: appello: nominor: vocor dico
- Quale est verbum.** **Adiectiuū.** Quia adiectiuale inherentiā actionis vel passionis sciat. vt amo deū. i. amans sam deū percucior a Petro. Tersus. Quinq; vocant verba: sed bis duo sūt sine norma. Substāt atq; tria: sed cetera sūt mobilia
- Personale.** Quare. Quia iungat per tres personas distinctas sub tribus distinctis terminationibus: vt ego amo: tu amas/ille amat.
- Quale est adiectiuū.** **Impersonale.** Quia iungatur tm̄ per voces tertiariū p̄sonarū singularis numeri in voce actiua vel passiua: vt oportet oportebat oportuit oportuerat. ⁊c. Legitur legebatur/lectum est vel fuit.
- Transitiuū.** Quare: qz sine obliquo appposito non facit perfectam sententiā. Vel qz sciat actum transeuntē de vna re in aliā: vt amo deū: hic actus amandī transit in deum.
- Quale personale.** **Absolutum siue perfectū.** Quia cū nominatiuo supposito siue obliquo appposito facit perfectam sententiā: vt ego sto: ego curro: tu stas. ⁊c.
- Debilis transitionis.** Quare? Quia exigit obliquū appositū aliū ab actō: vt irasco: tibi: misereo: pauperū
- Quale trāsiuū.** **Hebementis trāsiuū.** Quia exigit vnū actū appositū siue sbcti siue obiecti: vt lego libz/percutio te.
- Hebementissime trāsiuū.** Quia exigit duos accusatiuos appositos vnū subiecti ⁊ alterū obiecti: vt doceo te grāmaticam.

Verbo quot accidunt. Octo.

Genus. **Modus.** **Tempus.** **Species.** **Figura.** **Persona.** **Modus.** **Coniunctio.**

Genus.

- Actiui.** Quare. Quia desinit in o ⁊ facit ex se passiuū in oz: vt amo amor.
- Passiui.** Quia desinit in oz ⁊ dimissa r litera redit in actiuū: vt amor amo.
- Neutri.** Quia desinit in o sicut actiuū: ⁊ nō potest accipere r: vt sto curro: sto: curro: nō dicitur. Nō intelligendū est non de verbis defectiuis ⁊ quibusdam anomalis: Quare licet nō terminentur in o: sunt tamen neutri generis.

De Clerbo.

Deponētis. Quia definit in or: vt passiū & nō potest dimittere
r/ & tantū actionē v/ passionē significat/ vt loquor.

Communis. Quia definit in or vt deponens & tam actionē quā
passionē significat/ vt hortor te hortor a te.

Purū. Quare? Quia definit in or: & est purū voce &
p̄catione verbi, neutri generis: vt sedeo/ sto: ambulo.

Impurū. Quia nō est purū neutri voce v/ p̄catione

Neutro passiū. Quare? Quia sub voce neutrali ha
bet p̄teritū tēpus instar verbi passiui. vt gaudeo gaudi
sus sum v/ fui: fio fis factus sum v/ fui: sic audeo p̄an
deo/ mereo/ placeo/ fido: & similia.

Neutro passiū. Quia sub voce neutrali habet signi
ficationē passiui verbi: vt vapulor: id est percutior: & sunt
hęc: vapulo/ extulo/ veneo/ fio.

Neutro passiū. Quia sub voce passiuā habet p̄teri
tum instar neutri: vt operior operui: comperior compe
ri/ mereor merui/ & diuerto diueri/ & tantum hęc quę
pocius deponentis generis dici debent.

Neutrum substantiū. Quia significat esse genera
le specificabile per quodcūq; ens. Vel quia purā essen
tiam rei verbaliter significat vt sum.

Modus.

Indicatiui. Quia sensum indicandi habet. Vel quia
indicat rem esse vel fuisse vel fore: vt lego/ legi legam

Imperatiui. quia sensum imperandi habet. Vel quia
imperat rem esse vel fore/ vt lege legito.

Optatiui. Quia sensum optantis habet. Vel quia
eget aduerbio optandi vt perfectum significet sensum
vt vtinam studuissem bonis moribus.

Cōiunctiui. Quia sensum cōiungentis v/ cōsequētis
hęc. Vel quia subiungit sibi aliud s̄bum. Vel subiungit alte
ri s̄bo: vt perfectū p̄cet sensum: vt si studueris p̄ficiēs.

Infinitiu. Quia sensum infinitātis hęc. Vel quia nec
numeros nec personas definit/ & eget alterius coniu
ctione/ vt aliquid determinatum p̄cet/ vt legere volo
amare deum cupio.

Tempus.

Præsētis. Quare? quia p̄cat actū vt fit in p̄senti nūc vt
nūc sto. v/ quia p̄senti tēpus designat circa actiōez v/ passio

P̄teriti imperfecti. Quia p̄cat actum conem.
quem non perfecimus: sed ad agere desinimus. Vel quia
rem ceptā: sed nondum p̄fectam ostendit: vt legebam

Tractatus tertius.

- Quis tē-
poris** { **C** **P**ti pfecti. Quia sciat actū quē pfectimus ⁊ agere de-
sinimus. Vel quia rē perfectā esse ostendit. vt legi.
C **P**ti plusq; pfecti. Quia significat actū quē cum
legimus inueterauit. Vel quia ostendit aliquid iā pri-
dem esse perfectum: vt legeram.
C **F**uturi. Quia significat actū: quē nōdum agere insti-
tuimus: verū acturos pollicemur. Vel quia rē aliquam
fore: hoc est futuram esse demōstrat: vt legam.

Species.

- Qui? spe-
ciei.** { **C** **P**rimitiue. Quare? Quia primā positionē a natura
accepit. Vel quia a nullo deriuatur: vt amo.
C **D**eriuatiue. Quia a p̄mitio deriuat: vt legito a lego.
C **I**nchoatiue. Quare? Quia incipiē vel poti⁹ augmentū
actus vel passionis primitiui sciat. vt caleſco. idest inci-
pio calere: vel potius caleſco: ⁊ terminant in ſco.
C **M**editatiue. Quia sciat meditationem cū primitiuo
vt eſurio. idest meditor edere: ⁊ terminatur in vrio.
C **F**requentatiue. Quia frequentia actus primitiui ſi-
gnificat. vt agito. idest frequenter ago.
C **D**eſideratiue. Quia significat infinitiuum primiti-
ui cum cupio: vt viſo. idest cupio videre.
C **D**iminutiue. Quia diminutionē significat: vt ſorbillo.
C **D**enominatiue. Quia a nomine v̄l idest p̄p̄ ſorbeo
alia pte ord̄is denomiāt: vt a pater patro ⁊ patriſſo. a
ouero. as. ouero. res. a cras. p̄caſtino. ab intra. tro. as

Figura.

- Quis fi-
gure.** { **C** **S**implicis. Quia nō potest diuidi in partes significa-
tiuas: eius quod integrum ſignificabat. Vel quia ſim-
pliciter profertur: vt cupio.
C **C**omposite. Quia potest diuidi in partes ſignificati-
uas eius quod integrū ſignificabat. Vel quia compo-
nitur ex. ⁊c. vt cōcupio.
C **D**ecōposite. Quia nō p se componitur: ſed a com-
posito deriuatur: vt concupiſco.

Persona.

- Quis
perſonę.** { **C** **P**rimę. Quia est prima vox verbi. Vel quia ſignifi-
cat actū perſonę ſeu rei loquentis de ſe: vt ego lego.
C **S**ecundę. Quia est ſecūda vox verbi. Vel quia sciat
actum perſonę ad quā ſermo dirigitur: vt tu legis.
C **T**ertię. Quia est tertia vox verbi. Vel quia ſignificat

De verbo.

actum personę de qua fit sermo: vt ille legit.

¶ Legere vt oportet: vel amatum amatum. **Quis** personę nullius: si-
militer numeri nullius. **Quare?** Quia omnia infinita verba/imper-
sonalia et supina numeris et personis ex suis naturis deficiunt.

Numerus.

Quis { Singularis. **Quare?** Quia singlr pferitur. Vel quia
numeri. { sciat actū vt vnus suppositi: vt ego lego: tu. is. ille. git.
{ Pluralis. Quia plr pferitur. Vel quia sciat actum vt
{ pluriū supposito: vt nos legim: vos. gitis. illi legunt.

Coniugatio.

Quis cō { Cōsequēt. Quia psequit et reglr coniugat: vt amo. as. at.
iugationis { Cōcōsequētis. Quia in psequenter et irregularit coniuga-
tur: vt Sum es est/ Fero fers fert.

Quis iugationis { Pñt. Quia hzt a pductū añ s vel ris in secunda per-
sona pñtis tpis indicatiui modi: vt amo. as. at. amoz. ris.
iugationis { Scō. Quia hzt e pductū añ s vñ ris in scōda psona
pñtis tpis indicatiui modi: vt Doceo. es. Deceoz. ris.
iugationis { Tertie. Quia hzt i correptū añ s vñ e añ ris in scōda psona
pñtis tpis indicatiui modi: vt lego. is. legoz. legeris.

Quis iugationis { Quartę. Quia hz i pductū añ s vñ ris in scōda perso-
na pñtis tpis indicatiui modi: vt audio. is: audioz. iris.
¶ Et coniugat sic. Sing. Amo amas amat. Et pluraliter. amam⁹
amatis amant. Pto imperfecto amabam amabas. et. vt supra.

De participio.

Participium quid est: pars orationis
que duarū partiū verbi nominis vim participat. vt legēs
idest qui legit. ¶ **Quare** inuentū est participiū? At loco
verbi obliquis casibus intransitiue adiungatur. Quia cū
non possint obliqui casus adiungi verbis intrāsitue loco verbi sub
it participiū. vt Priscianus ait. vt bonus homo loquebatur: boni
hoīs loquentis lectionē audiui: bono homini loquenti dedi/ bonū
hominē loquentē audiui/ a bono homine loquente accepit: quia nō
licet dicere boni hoīs loquebas: loco verbi loquebas: subit loquētis
participiū. Itē vt oratio breuior sit et dilucidior: omissis relatiuis
aduerbīs aut cōiunctionibus: vt hō pauca loquens inter sapiētes
cōnumerat. i. hō q pauca loquit. Itē cenarus eo cubitum. i. postq
cenat sum: et legēs discere: p lege et discere. Itē veniēs vidui. cū venirē

Terminationes participiorum.

¶ Quot sunt terminationes participioꝝ? Dcto. Ans: ens: rus: 9

Tractatus quartus.

fus/rus/vus/r dus/r dus/vr amās legēs: amaturus amatus visus imple-
tus mortu⁹ (qđ Lāclotus negat esse participiū) ⁊ amandus.

Forma
tiones.

¶ An ās ⁊ ens pticipia vñ formant? A p̄ma p̄sona p̄t̄ imperfecti mur-
tādo bā vel bar in ns: vt amabā amās/legebā legēs/osculabar of-
culās/sequēbar sequēs/participia nō ab eo ⁊ queo: ac eoz cōposi-
t̄ formant ab eadē p̄sona h̄tēdo bā in ens syllabā. vt iens h̄ens:ēs
aut formant ab erā: rā in ns mutato/absens ⁊ p̄ns interponit s.

Rus.

¶ An rus vñ formant? A p̄mo supino (q̄ est vox actiua) vertēdo m-
in rus. vt amatū amaturus. ab orior tñ ortus descēdit ⁊ oritur nō
orturus. Quēdā em̄ sunt verba (inq̄t nestor) in vñ supina forman-
tia/ quozū pticipia futuri t̄pis in iturus desinūt/verbalia quoq; in
itio. vt argutū arguiturus arguitio: tutū tuiturus tuitio: sputū spu-
iturus spuitio: plutū pluiturus pluitio/ partū pariturus/ natū nasci-
tur⁹ fructum fruiturus/ignotum ignosciturus.

Tus sus
fus.

¶ An tus/sus/fus/vñ formant? Ab extremo supino (que vox est
passiua) correpta u ⁊ addita s: vt amatu amatus. visu visus: imple-
tu impletus. A morioz tamen debuit esse moritus P̄usciano testes:
quia supinum est moritū quod etiam indicat moriturus: sed facit
mortuus geminato u quod in nullo alio participio inuenitur.

Dus.

¶ An dus vnde formant? a genitiuo sui presentis tis syllabā muta-
ta in dus. vt amans amantis amandus: legens legentis legendus
osculans osculantis osculandus.

Participio quot accidunt.

¶ Sex. Quē? Gen⁹: Casus: Typus: Significatio: Mūs: ⁊ Figura.
Genus.

¶ Genera participioz q̄t sunt? Quatuor. Masculinū: vt amans:
Femininū: vt amata. Neutrū vt amatū. Omne/vt amans:

¶ Cū aut participia sint adiectiua ideo genus eoz ⁊ regula noīm
adiectiuoz iudicandū est. Vñ participiū qđ tres voces hz. Prima
est masculina/secunda feminina/tertia neutra: quod vnā omnis est
gñis: in obliquis tñ que dā participia cōis gñis sunt. vt amantē. Ad
uertendū quoq; vt inquit Sulpi. Veru. Participia vel ad mares tā
tñ/vel ad feminas p̄t̄nētia: vt deuirginās/pariens: lactās/vl ma-
sculinō vel neutro: vl feminino esse cōia. Sed figurate diuerso ge-
neri vel epiceno solere cōiungi/vt anima deuirginans: vterus p̄re-
gnans ⁊ cignus pariens/ ⁊ elephas lactans.

Casus.

¶ Casus participioz quot sunt? Sex quot ⁊ nominū. Nomina
nūs. Stūs. Dtūs. Actūs. Vocatiuus ⁊ Ablatiuus.

Tempus.

De Participio.

Tempora participiorum quot sunt? Quinq; Pns et pmi imperfecti
fil vt amās. i. qui amat: vt qui amabat. Pmi pfecti et plusq; pfecti
fil vt amatus. i. qui amatus est vel fuit: vt qui amatus erat vel fue
rat. Futurum p se vt amaturus. i. qui amabit: amandus. i. q; amabit.

Significatio.

Significationes participiorum quot sunt? Quinq; Actiua/Pas
siua/Neutra/Deponens et Communis.

Actiua que est? Que a verbo actiuo venit. vt amans amaturus.

Actiua abo actio qd participia deriuant. Duo pns in ns et futurum in r
pter ea q caret supinis que pns tmi picipiu hnt: metuo metuens.

Passiua scatio q est? q a verbo passiuo venit: vt ab amor. tus. d.

Actiua abo passiuo qd participia veniunt. Duo. Anu pri tps/alterum
futuri in dus: nisi caruerit pto: sic em habebit tmi futurum in dus: vt
a metuo quot caret pto: venit vnicum participiu metuendus.

Neutra que est? Que a verbo neutro venit: vt stans a sto.

Actiua abo neutro qd participia veniunt. duo sicut ab actiuo vt ies itu
rus/nisi fiat transitiva: a quibus descendit quatuor: vt aras. tur.
in actiua scatione: aratus et aradus in passiuua scatione.

Sunt quedam neutra habentia tria participia: vt sunt ea que hnt
preterita actiua et passiuua: vt a ceno cenans cenatus et cenaturus.
a prandeo prandens pransus et pransurus. Sic neutro passiuua etiam
hnt hec tria participia: pns pmi et futurum: vt gaudes gauisus et. rus
Usurpant etiam a neutris qnq; in dus picipia: vt dolend; carendus.

Deponens que est? Que a deponenti verbo venit: vt loquor loquens.

Actiua deponenti verbo quot participia veniunt? Tria. vnu in ns: alter in
rus: et tertiu in tus/pti tps: vt sequens secutus. rus. Que dam tmi deponen
talia: vltra hec tria participia hnt qrtu in d: vt loquendus: sequendus

Cois scatio que est? Que a verbo coi venit/vt largiens a largitor

Actiua coi verbo quot participia veniunt? Quatuor. duo in actiua scatio
ne tmi in ns et in rus: vt largiens et largiturus: vnu in passiuua tantu
in dus: vt largiendus. i. qui donabitur: vnu in coi: hoc est ta in acti
ua q in passiuua scatione pti tps: vt largitus. idest qui donauit: et
qui donatus est vel fuit vel donatus erat vel fuerat.

Illud quoq; est notandum q hic scatio ide est quod genus in verbo
Alias scationes participiorum due sunt. Actiua vtz et passiuua. Quia na
q participia aut scant actionem aut passionem aut vtriusq; Actionem scant
participia pntis tps et futuri in rus: que a verbis actiuis et neutris
actionem scantibus descendit: vt amans amaturus: seruiens. turus.
Ab his passiuis vel neutris passionem scantibus: participia oia scant
passionem: vt amat; amandus: vapulas vapulaturus. Ab his deponen
tibus participia pntis tps et pti et futuri in rus: scant actionem: futuri

Tractatus quartus.

vero in dus passionē vt loquens. tus. rus. loquendus. A ſubis cōsibus participia pntis ⁊ futuri in rus: ſcant actionē: pti actionem ⁊ passionē: ⁊ futuri in dus tm̄ passionē: vt largiēs. turus: largitus. d? ¶ Inueniunt tñ participia pti a verbis passiuis ⁊ neutris: aliquādo ſcare actionē: vt argutus p arguēs vel qui arguit/cautus qui cauet/adultus/aufus/aſſuetus/cōſuetus conſideratus/circumſpectus/cōtentus/caſſus/diſertus/defectus/diſceſſus/occaſus/obitus/decretus/epoletus/euaſus/faluſus/ſectus/iuratus ignotus/pufuſus/paſſus/placitus/pranſus/cenatus/ſparſus/tacitus/titubatus. Similiter oſus/epoſus/ ⁊ peroſus/vt oſus bella.

¶ Reperiunt quoq; participia pntis tpis a verbis actiuis ſcantia passionē: vt voluens/volutans/quaſſans/ſcipitans p eo quod voluit volutatur: quaſſatur: ſcipitatur. Et quod dicitur euidentis nescium. id est quod videtur ⁊ perſpicuum est.

¶ Illud quoq; aduertendū est qd plura ſba in voce actiua reperiunt passionē ſcantia. vt p̄cipito/turbo: ingemino/tondeo verito/insinuo: accingo. Tñ ⁊ p̄cipiū pntis tpis paſſiōez ſcare reperitur.

¶ Sūt quēdā verba: quę licet ſupina habeant participijs: tñ ab ipſis formandis qñq; carent: vt canto cantū non canturus legitur/neq; cantus. ta. tum: iuuo iuu. tum/iuturus tamē nō habet: licet adiutus a cōpoſito legaſ ſbo: necto nectū tamē necturus nō habet. ſed enectus reperit: ab alo altū vlt̄ altū: at tñ alturus nō legitur. Imbuo nō imbutur?: licet imbur?: creſco h̄z cretū/nō h̄z creturus tñ legiſ cretus huiusmōdi ſunt plura alia: quę etiā Lācilor? enūat.

Numerus.

¶ M̄eri p̄cipioꝝ q̄t ſunt: Duo. Singu. vt legēs. Plu. vt legeñ.

Figura.

¶ Figure p̄cipioꝝ q̄t ſunt: Duę. S̄m̄ vt legēs: deſpoſita p̄legēs.

¶ Participiū h̄z ne p̄poſitam figurā: nō. Quia ſi cōponat verbo ſuo manente ſimplici: iam non eſſet participiū ſed nomē. Eſt em̄ omne participiū deriuatiuū vel vſitati vel inuſitati verbi: vt legēs: a lego. oſus peroſus ⁊ epoſus ab in vſtatis ſez odi: epodi/perodi/ qd ſi verbū nō h̄z p̄cipiū nō eſt: vt ſcutatus/galeatus/pileatus/paludatus/manicatus/caligatus/biſchatus/penulatus/baccatus: p̄teratus/trabeatus/comatus/ſoleatus/cristatus/ocreatus: aſtutus/lunatus/ſtellatus/literatus: turritus/pollitus/cornutus/aſtutus/ ⁊ hirsutus. Hęc quāuis formā participioꝝ habeāt quia tamē carent tempore: nomina ſunt.

¶ Quot modis in vim nominis tranſeunt participia: Quatuor modis.

De participio.

¶ Primo cōpositione in nomē transit participiū quando dictioni adiungit: quę cū s̄bo suo nō cōponit/ vt innocens in doctus.

¶ Secundo quando cū alio casu cōstruitur q̄ verbū a quo descendit/ vt amans vini/ alieni appetens: sui profusus.

¶ Tertio cōparatione q̄ ex se cōparatiuū vel superlatiuū format: vt amās amātor amātissimus. Vel quando per ipsum sit cōparatio vt iste est magis doctus q̄ tu/ magis amans q̄ tu.

¶ Quarto t̄p̄is amissione: q̄ amissa resolutione nullū t̄pus sc̄at/ vt amans nō qui amat: sed amore captus et doctus et eruditus.

¶ Amissio igit̄ sc̄ati in nomē trāsit participiū q̄ amissō suo pp̄rio significato aliud significat: vt amandus nō qui amabit: sed dignus amari: et p̄termittendus nō qui p̄termittet/ sed qui aptus est ad p̄termittendū: sic acceptus. i. gratus. Item circūspectus/ sapiens/ cautus/ tutus/ discretus/ cōsideratus et reliqua/ quę noīa fiunt amissione temporis/ sc̄ati et casuū suorum verborum/ alias sunt participia cum per verba exponantur/ et naturam participiū retineant.

¶ Quę sunt q̄ participio ita adherēt/ vt sine ipsis yllō modo esse nō possit? Duo. Resol. et Regi. Resolutio p̄cipiū ē q̄dā interior sc̄atio q̄ et t̄p̄a manifestat: vt amatur. i. qui amabit. Regiū ē participiū est casuū requisitio sc̄cū dū s̄bi naturā a quo descendit/ vt amās deū

¶ An quid resoluit̄ participiū? In relatiuū et suū verbū: vt amans idest q̄ amat vel amabat: nōnunq̄ resoluitur in verbū et dū. vel post q̄: vel et vel quoniam. v̄l cū: et similia/ vt magistro. legente discipuli discit. i. dū legit mgr̄: et h̄ dicto interit. i. post q̄ hoc dicit/ v̄l cū h̄ dixerit/ excessit e vita. Itē legēs discō. i. lego et discō et veniens vidi. idest cum venirem.

Declinatio.

¶ Participia quō declinant: recte sicut nomina adiectiua triū vō. cum: v̄l vnius vocis/ vt Itō hic et hęc et hoc amans. Stō huius amantis. D. huic amanti. A. hūc et hāc amantē et h̄ amans. U. o amās A. ab hoc et ab hac et ab hoc amāte vel amanti. Plu. Itō. hi et he amātes et hęc amantia. B. horū et harū et horū amantiū. Et per syncopen amātū. Dtō his amantibus. A. hos et has amantes et hęc amantia Ablatiuo ab his amantibus.

¶ Singularit̄. Itō hic amaturus: hęc amatura/ hoc amaturū. S. huius amaturi amature amaturi. D. huic amaturo amature amaturō. A. hunc amaturū/ hanc amaturā hoc amaturū. U. o amature amatura. turū. A. ab hoc amaturo. ab hac. ra ab hoc. ro. Plu. Itō hi amaturū hęc amature hęc amatura. B. horū amaturorū hęc amaturas hęc amatura. U. o amaturi. ture. tura. A. ab his amaturis.

¶ Singu. Itō hic amatus. hęc ta. hoc tum. S. huius amati. te. ti.

Quatuor modis
quibus participium
transit in
nomen.

Amans

Amaturus.

Amatus.

Tractatus quartus.

D. hui amato. tē. to. A. hunc amatū hāc. tā. hoc. tū. A. o amate. ta. tū
A. ab hoc amato ab hac. ta. ab hoc. to. Plī. H. hi amati hē amate
hęc amata. S. ho ꝛ amatoꝝ hāꝛ. tarū hoꝛ. toꝛ. D. his amatis. A.
bos amatos has amatas hęc. ta. A. ab his amatis.

Amād?

¶ Sic amandus. da. dum. inflectitur ꝛ similia. Sic igitur participia
sub prima secunda tertia declinationibus nominis variantur.

De participij examine.

Amans quę pars orationis est? Participiū. Quare? Quia
est parsozationis: quę verbi ꝛ nominis vim participat.
¶ Vel quia est parsozationis partem capiens nois ꝛ verbis
recipit etiā a nomine genera ꝛ casus/a verbo tempore ꝛ si
gnificationes/ab vtroꝛū numerum ꝛ figuram.

¶ Participio quot accidunt? Sex: Quę? Genus/Tempus/Singi
ficatio/ Numerus/ ꝛ Figura.

Genus.

¶ Masculini. Quare? Quia ꝛgrue masculino generi
associari pōt vt hic vir ē amat?. Vel quia est voꝛ prima
participij.

Cuius generis? Feminini. Quia ꝛgrue feminino gñi associari potest
vt hęc mulier est amata. Vel quia est voꝛ secūda participij.

¶ Neutri. Quia neutro gñi associari pōt/ vt hoc ani
mal est amatū. Vel quia est voꝛ tertia participij.

¶ Omnis. Quia ꝛgrue omni gñi associari potest/ vt
amans vir/ amans mulier: amans animal. Vel quia omnia partici
pia in ans vel in ens sunt omnis generis.

¶ Regentem cuius generis? Lōis. Quare? Quia ꝛgrue masculino
ꝛ feminino generi tñ associari pōt. Vel quia preponit ei in declinati
one duo articuli hunc ꝛ hanc: vt hunc ꝛ hanc legentē: sic dic legētes.

Casus.

¶ De casu dic vt in pnomine vel nomine. Scias tñ q nullū parti
cipiū dicit in aliquibus casibus: quia omni nomini substantiuo nō
defectiuo sociari potest.

Tempus.

Cuius temporis? Presentis. Quia pñs tpus designat vt amās deū pficit
posis. ¶ Futuri. Quia futuru tpus designat: vt amatur. d?

¶ Habet tñ participiū quinqꝛ tpa vt suū verbū: sed hꝛ ea cōiuncta
quę participiū in ans ꝛ in ens est pñtis ꝛ pti imperfecti tps. In tus ꝛ
rus/ est pti perfecti ꝛ plusꝛꝛ perfecti. In rus vero ꝛ in dus futuri.

Significatio.

De prepositione.

- C** **Actiualis.** Quia a verbo actiuo deriuat: vt amans. turus.
C **Passiualis.** quia a verbo passiuo deriuat: vt amatus. datus
C **Neutralis:** quia a verbo neutro deriuat: vt stans. turus.
C **Deponentis.** Quia a verbo deponenti deriuat: vt loquens locutus locuturus et loquendus.
C **Comunis.** Quia a verbo communi generis deriuatur: vt largiens largitus largiendus.

Numerus.

- C** **De numero in participiis** eo modo vt in nomine respondendi est.
C **Atque sicut** in casu nulli participii deficit: ita nec etiam in numero.

Figura.

- C** **Quis figure?** **Simplicis.** Quia simpliciter profertur: vt in nomine
C **Decomposita.** Quia a composito deducit: vt apponens plegens.
C **Regens:** quod declinat: Sicut amans/de quo supra dicitur.

De prepositione.

D **Prepositio** quid est? **Parozationis** que alius partibus orationis preponitur. **Vel per appositionem:** vt in domo. **Vel per compositionem:** vt impius.

- C** **Preposita per compositionem** quot officia habet? **Tria.** significationes enim aliarum partium orationis: aut complet: vt fatio proficio: aut mutat: vt doctus indoctus: aut minuit: vt rideo subrideo.
C **Quare dicitur prepositio?** Quia in orationis structa vt plurimum preponat partibus quibus adiungitur: vt ante domum: aliquando tamen orationem gratia postponitur: vt mecum qui cum Romam versus.

Prepositioni quot accidunt.

Tria. **Figura.** **Ordo.** et **Casus** requisitio.

Figura.

- C** **Figura prepositionis** quid est? **Est** accidens quo simplex a composita cognoscitur dictione.
C **Figura prepositionis** quotuplex est? **Duplex:** **Simplex** et **Composita.** **C** **Simplex prepositionis** figura quid est? **Est** que non diuiditur in partes significatiuas: vt abs.
C **Composita** figura prepositionis quid est? **Que** diuiditur in partes significatiuas. vt absque.

Ordo.

- C** **Ordo prepositionis** quid est? **Qualitas** que demonstrat/que preponi/que supponi prepositio debeat.
C **Ordo prepositionis** quotuplex est? **Triplex.** **Prepositiuus.** **Subiunctiuus** et **Communis.**

Tractatus quartus.

C Prepositiuus prepositionis ordo quid est? Qui prepositionē in constructione semper preponi ostendit: vt ad patrem.

C Subiunctiuus prepositionis ordo quid est? Qui prepositionē in constructione supponi ostendit: vt Eracouā versus: crurū tenus.

C Communis prepositionis ordo quid est? Est qui prepositionē in constructione modo preponi modo postponi posse ostendit: vt cū p. ppter.

Casus requisitio.

C Casus requisitio quid est? Est prepositionis natura: quę in appositione casibus deseruit.

C Casus requisitio quotuplex est? Triplex. Acti: Ablati: et vtriusq.

Accusatiue prepositiones.

C Quot sunt prepositiones accusatiue alias quę seruiūt actō casui Triginta. Quę? Ad apud ante aduersum vel aduersus cis citra circa cū circa cōtra erga extra inter intra infra iuxta ob pone p. ppe. ppter secundū post trans ultra supra pter circiter vsq. secus penes. Addit qdā ppius: protime: pcul: retro: versus: versus: pridie: posttridie. Quę si actō vlt. ablatō iungant vim prepositionis hñt. Dicimus em̄ ad patrē/apud villā: añ edes/aduersum vlt. aduersus inimicos/cis renū/circa for/circū vicinos/circa templū/ptra hostes/erga p. pinquos/extra terminos/inter naues: intra menia/infra tectū/infra macellū/ob auguriū/ponē tribunal: p. parietē/ ppe fenestrā/ ppter disciplinā. scōz. Barbeū/post terga: trās ripā/ultra fines/sup. tectū: p. officii: circit. ānos: vsq. oceanū: sec. mare: penes arbitros

Ablatiue prepositiones.

C Quot sunt prepositiones quę seruiūt ablatiō casui? Quindecim. Quę. A/ab: abs/ cū corā: clā: de: ex: pro/ p: palā: sine: absq: tenus: Dicim. em̄ a domo: ab hoie/abs te: cū exercitu: corā testibus: clā custodib?: de foro: e iure. ex pfectura: p clientibus: p timore: palā oibus: sine labore/absq. iniuria: ten. pube: qd nos dicim. pubeten?

Utriusq. casui deseruientes.

C Quot sunt prepositiones ambigue. idest tam actō q̄ ablatiō casui differenter seruientes? Quatuor. In/ sub: super: et subter.

C Dicimus em̄ sum in tēplo/iaceo sub antro/curro sub antrum/ sedeo super aquis/cado sup. aquas/dormio subter lodice/ingredior subter lodicem.

C Quando seruiūt actō? Cum motum significant: vt itur in antiquam siluam: curro sub tegmen fagi.

C Quando seruiūt ablatiō? Quando significant in loco: vt sum in domo sub porticu/recubo sub tegmine fagi.

De propositione.

Coniunctive seu inseparabiles prepositiones.

¶ Quot sunt prepositiones que non inveniunt nisi in compositione? **Ser.** Di/dis/re/se/am/cō, vt diduco/distrabo/repono/seduco/am plector/congredior.

¶ Quot sunt consideranda circa prepositiones? **Ser.**

¶ Primo si parizationis casualis prepositione sequatur: prepositionis vim habebit prepositio: vt an templū. Si vero non casualis pars sequatur: in vim aduerbii transit prepositio/vt ante fecit.

¶ Secundo prepositiones postposite/si casum suū seruet/adhuc prepositiones sunt: vt transtra p rēmos: si autē prepositi casum mutant: fiunt aduerbia/ vt lōgo post tpe venit. Itē multis an seculis: carthago euersa est: verū hic/post rē an prepositiones sunt/nam prepositionis naturā retinet cōcinneq; atq; polite sic ordinantur/bi quoq; ablatiui exponunt per accusatiuos loco quorum ponunt.

¶ Tertio prepositiones ambigūe quotiens p aliis prepositionibus ponunt illis casibus seruiūt/quibus ille p quibus ponuntur. vt in tyrannū. id est cōtra tyrannū: r sup Priamo p Priamo.

¶ Quarto sepe prepositiones acyunt: vt apud/cōiuncte vero casibus aut loquelis vim suā sepe cōmutāt r graues fiūt: vt an lucē.

¶ Quinto prepositiones cū aliis partibus orationis preposite: aut verba cū quibus ponunt corrūpunt/vt prepositio cōficio/aut ipse corrūpunt/vt adfero affero: aut corrūpunt: vt subcapio suscipio.

¶ Sexto prepositionū: alia coniunctiua: alia separatiua. id est que coniungi nō pōt/r alia cōis. **¶** Cōiunctiua prepositio. Que in compositione loquelis tñi seruit. Et huiusmodi sunt ser/sez. Di/dis/rē. vt supra.

¶ Separatiua prepositio est. Que in appositione tñi casibus r loq̄lis seruit/r huiusmodi sunt/apud/circa/citra/erga/extra/infra/iuxta: penes: prope/secundum: ultra r supra. **¶** Cōdes prepositiones. Que tñ in appositione q̄ in appositione reperiūtur/sunt relique omnes.

De prepositionis examine.

¶ Ad que parizationis est? Prepositio. Quare. Quia est parizationis q̄ preponit aliis partibus ordis. Vel p appositionē/vt in domo/vel p appositionē/vt indoctus impius.

¶ Quando prepositio preponit p appositionē? Quā nō cadit in eandem partem ordis cū dictione cui addit/sed manet p se

una dicitio/vt ad patrē. **¶** Quā p appositionē prepositio preponitur? Quā cadit in eandē partem ordis cū dictione cui adisigit/vt indoctus plego.

¶ Quot officia huius prepositio per compositionem preposita? Tria. Significationes aliarū partū: aut complet/vt facio perficio/aut mutat. vt pius impius/aut minuit/vt rideo subrideo.

¶ Prepositioni quot accidunt? Tria. figura/ordo: r casus requisitio

Tractatus quartus.

Figura.

Cuius **C** Simplicis. Quia nō pōt diuidi in ptes scatiuas/vt absq;
figurę **C** Cōpositę. Quia pōt diuidi in ptes scatiuas. vt absq;

Ordo.

C Prepositiuū. Quia sp in constructiōe pponit/vt ad ab.
Cuius est **C** Subiectiuū. Quia sp in constructiōe postponit: vt ten⁹. h⁹.
ordinis. **C** Communis. Quia in constructione modo preponit
modo postponitur/ vt cum per propter.

Casus requisitio.

C Actō. Quia tali casui sp apposita reperit: vt ad ptes
Cui casui **C** Abltō. Quia tali casui sp apposita reperit. vt a deo.
seruit. **C** Utriq; casui. Quia quandoq; actō quandoq; ablati-
tuo apposita reperitur.

C Quot sunt prepositiōes deseruientes actō casui? Triginta. apud
aū. rē. vt supra. **C** Construe ter denas. cū quarto prepositiuas. Ad-
dunt quidam plures: et bene vt supra.

C Quot sunt prepositiones q̄ deseruūt ablatiuo casui? Quindecim
A/abs/cum/cozam. rē. h̄. Sed sunt ter quinq; cū sexto sociandę.

C Quot sunt prepositiones deseruientes differenter vtriq; casui?
Quatuor. In/sub/super/et subter. Quare dicūtur differētē? Propt̄
p̄positiones/que indifferentē accusatiuo et ablatiuo iungunt: vt
aū/post: que tā actō q̄ ablatiuo iungunt in eodē sensu.

C Sūt ne aliq̄e p̄positiones que vltra actū v̄ abltm̄ alteri casui
deseruūt? Sūt tres. s. p̄die: postridie: et ten⁹ que quib; ḡtō iungunt.

C Quot sunt p̄positiones inseparabiles? Sex. Di/dis. re: se: am: cō.

De aduerbio.

Aduerbiū quid est? Pars ordīs que adiecta p̄bo scationē
eius: aut cōplet: aut mutat: aut minuit. vt bene fatiā: nō
faciā: parū faciā. Vñ sine aduerbio sensus p̄fectus nō vi-
detur. Itā cū dico lego: incertū est bene ne an p̄peram.

C Quare dictū est aduerbiū? Quia stat ad. id est iuxta p̄-
bū: ad eius scationē declarandā. vt recte fecisti: male fecisti.

C Aduerbio quot accidūt? Tria. Spēs. Figura. et Significatio.

Species.

C Species aduerbiorum quot sunt? Due. Primitiua vt sepe. De-
riviatiua vt sepius sepissime.

C Deriuatiuorum aduerbiorū species quot sunt? Octo. Denomi-
natiua/ Pronominatiua/ cōparatiua: suplatiua/ diminutiua/ verba-
lia/ nominalia/ simul et verbalia/ et participialia.

De aduerbio.

C Denominatiua aduerbia quę sunt? Quę a nōibus nascuntur: vt a Iulio Iuliane. a duro duriter/ab hostio hostiatim.

C Pronominatiua aduerbia quę sunt? Quę a pnomine nascuntur: vt a meo meam/a tuo tuam.

C Comparatiua et suplatiua aduerbia quę sunt? Quę a positiuis comparabilibus nascuntur: vt a docte doctius doctissime: a sepe sepius sepiissime/et quoniā nō p omēs gradus exire pōt aduerbia cūctā: ideo ad eorū agendā scationē p paratiuo et suplatiua magis et maxime iungimus vt magis rite/maxime rite. Ad minuendū vero minus et minime: vt minus rite/minime rite.

C Diminutiua aduerbia quę sunt? Quę a pmitiuo diminuitur/vt a lōge lōgule/a lōgius scule.

C Verbalia aduerbia quę sunt? Quę a vrbis nascuntur: vt a curro cursum: sentio sensum: sto statim.

C Noialia sil et vrbalia quę sunt? Quę a noie sil et vbo veniūt: vt a pede et tēto: pedetenti.

C Participialia aduerbia quę sunt? Quę a picipis veniūt/vt ab indulgēte indulgēter. Sergius tñ illud potius nomē appellat: cū ex se parationē faciat.

Figura.

C Figure aduerbioꝝ quę sunt? Tres: Sūt vt diu sursum mane. Cōposita: vt interdū desursum demane. Decōposita vt indocte misericorditer/efficaciter: et huiusmodi: quę a ppositis deriuantur.

Significatio.

C Quid est scatio aduerbi? Est qualitas quę p significatū: vñ aduerbium ab alio discernit.

C Significationes aduerbioꝝ quot sunt? Dulce sunt et diuerse: aut em loci sunt: aut tps: aut numeri/aut negandi/aut affirmandi/et cetera vt infra.

C Quot sunt aduerbia localia? Sex: Ubi/quo/qua: vñ quorsum: et quisq. Ubi scat statū in loco/quo motū ad locū/et motū p locū/vñ motū de loco: quorsum locū verū: quisq. vsq. ad locū: vñ vsq. ad tpus.

C Da aduerbia scantia statū in loco. id est vbi.

C Hic/istic/illuc/intrus foris/ vsq. nusq. ibi/ibidē/vbiq. alibi/alibi cubi/sicubi/necubi/vbiuis/vbilibet/vbiubi/vbiciq. vtrobicq. superius/inferius/vbi. humi/quoq. domi/milicie/ruri/Rome/athenis: cartbagine. et. huiusmodi ex officio.

C Quę differētia est inter hic/istic et illic. Hic scat locū apud p mā psonā quę loquit. Istic locū apud scdam psonā quę audit. Illic ab vtracq. remotū. sic huc istuc illuc. et. Sic pnomina hic hęc hoc/iste ista istud/ille illa illud. Hic refertur ad primā psonā/iste ad scdam: ille ad tertiā: hic em demonstrat vñ refert psonā de se loquentem vñ aliquā rē psonę de se loquenti adiacentē: vt hęc ciuitas scat illā in qua ego sum/iste vero demonstrat vñ refert psonā ad quā fit sermo vel rē adiacentem/vt ista ciuitas scat illā in qua tu es. Sed ille rē

Tractatus quintus.

de q̄ fit sermo: vel rē ei p̄pinq̄ā: vt ūla ciuitas f̄cat ciuitatē nō illā
in q̄ ego sum: nec in qua tu es: sed in qua tertius est de quo fit ser-
mo: ita quoq; hoc opus: vel hoc caput de meo loquor/istud opus
vel istud caput/de tuo loquor: illud opus illud caput/ de illo opere
et capite loquor de quo fit sermo. Sic ergo hic aduerbiū f̄cat locū
in quo ego sum: hinc. idest de loco in quo ego sum: huc ad locū in q̄
ego sum. Istic f̄cat locū in quo es: istinc: idest de loco in quo tu es.
istuc. i. ad locū in quo tu es. Illic f̄cat locū in quo tertius est: illinc
idest de loco in quo tertius est: illuc. i. ad locū in loco in quo tertius est

Quo.

¶ Da aduerbia f̄cantia motū ad locū in quo.
¶ Huc/istuc: illuc/intro/foras/vsq; nusq; /siquo/nequo/ aliquo/
vtroq; /quocunq; /quoquo /quouis /quolibet /eo/eodē /sup; infra /
quo /domum: miliciam: et huiusmodi.

Qua.

¶ Da aduerbia f̄cantia motū per locū. idest qua.
¶ Hac/istac/illac/intus/foris/siqua: nequa/alia/ aliqua/ vtraq;
q̄cūq; /ea/eadem/quo/ domo/humo/ milicia. et reliqua huiusmodi.

Unde.

¶ Da aduerbia significantia motū de loco. idest vnde.
¶ Hinc/ istinc/illinc: intus: foris: sicunde: necūde: aliunde: alicū-
de/ vndiq; /vndecūq; /vtrinq; /vndeuis: vslibet: inde: supne: inferne
celitus: f̄ditus: vñ: rure: milicia: domo: humo: athenis: Roma

Quorsū

¶ Da aduerbia f̄cantia locū vsus. idest quorsum.
¶ Horsum: istorsum: illorsum: siquorsum: nequorsum: aliorsum: ali-
quorsum: sursum: deorsum: deorsum: deorsum: sinistrosum: vel leuorsum/
vtroq; versum: equorsum.

Quousq;

¶ Da aduerbia significantia vsq; ad locū. idest quousq;
¶ Hactenus/hucusq; /istucusq; /illucusq; / eousq; / et quousq; / com-
ponuntur ex illis q̄ ad locū significant. **¶** Sūt ne alia localia ad-
uerbia: loci cōis significationis: sūt: vt extra: pone: eminus: comē-
nus: peregre: et similia. Dicimus em̄ extra sum: extra abeo: extra
trans eo: extra aduenio. **¶** Item nota q̄ pleraq; aduerbia loci: p̄ tē-
poralibus accipiunt: vt Vergi. h̄. Enei. Inde toro pater Eneas sic
orsus ab alto. Inde p̄ deinde dixit. Sic s̄pe: vbi: p̄ postq; / et hic
p̄ tūc: tp̄alia nō p̄ localibus nō accipiunt secundū Priscianum.

¶ Da tēporis bodie heri nunc nup̄ cras perendie pridē pridie po-
stridie. nudius tertius nudius quartus q̄si aliqui olim tunc quondam
iam s̄p̄ mane vesp̄ri diu nocturno modo sero tarde postq; dum dudum
iam dudū ex templo statim cōfestim mox cōtinuo illico: et plura alia

¶ Da numeri: semel: bis: ter: quater / quiquies / sexcies / septcies: no-
nies / decies / cencies / milies / tocies / quocies et huiusmodi

¶ Da negandi. Naud nō neq; nequaq; minus minime nihil.

¶ Da affirmadi. Etia q̄n quidiū p̄fecto vcz scz quipe nēpeni certe

- C** Da demonstrandi: En: ecce: eum: eccam: illum.
C Da optandi: vtinam: o: vtinam.
C Da hortandi: eia: age: agite: agedum: ebodum.
C Da ordinis: deinde/veinceps/decetero: postea: prius: interim
interrea: preterea: de hinc: obiter: et protinus.
C Da interrogandi: cur: quare: quamobrem: an: ne: vtrum: nonne
nunquid: qualiter: quando: quomodo.
C Da similitudinis: quasi: ceu: sicut: sicutis: velut: veluti: tanquam: vt
vti: quemadmodum: instar ita.
C Da quantitatis: docte: pulchre: fortiter: viriliter: bene: male. et
infinita alia que deducuntur a comparabilibus nominibus.
C Da qualitatis: multum: parum/modicum/minimum: minime: admo-
dum: appime: magnope: satis: maxime: valde.
C Da dubitandi: forsitan: forsitan: fortassis: forte: fors: forsit
C Da personalia: mecum: tecum: secum: nobiscum: vobiscum.
C Da vocandi: o: ebo.
C Da respondendi: heus: hei: oe: o.
C Da separandi seu discretui. retrosum: seorsum: sepatim: singulari
secreto: discrete: singulati: bifariam: oisariam: trifariam: et plurifariam.
C Da congregandi: simul: vna: pariter: adiuicem: mutuo: coniunctim.
C Da iurandi: edepol/castor: hercle mediussidius.
C Da eligendi: potius: imo: magisquam.
C Da prohibendi: ne: neu.
C Da euentus: forte: fortuito: forte: casu fortuna.
C Da remittendi: vix: paulatim: fere: pene: pedetentim: passim. sensim
C Da intendendi: valde: nimium: prius: penitus: omnino: prout: Cppemodum.
C Da excludendi: trahi: tantummodo: passim: solum: distingat.
C Da concedendi: esto: sane.
C Da comparatiui: magis: minus: plus: celerius: tardius.
C Da suplatiui: maxime: minime: optime: vel optimus: et similia huiusmodi
C Da comparandi: tam: quam. Da diminuenti. clanculum: belle.
C Aduerbia comparantur neque: Comparantur per positiuum comparatiuum et super-
latiuum. Et que sunt talia: que a nominibus comparabilibus deducuntur
vt docte: bene pulchre et huiusmodi: et hinc comparatiuum simile compari-
tio neutri generis nominis: et suplatiuum simile suplatiuo neutro nominis: hinc
etiam eundem suplatiuum in e: vt docte doctius: doctissime: bene melius
optimus vel optime. pdocte multo doctius quam doctissime.
C Ita compantur cetera aduerbia quibus iungitur per/nam per proprium
est positiuum: multo comparatiuum: quam superlatiuum.
C Quot sunt consideranda circa aduerbia? Quinque. Primo nomina
ciuitatum locum scantia et hec appellatiua. Rus domus milicia humus?

Tractatus quintus.

si sine p̄positione ponant̄ aduerb̄ gerūt officīū: vt Tracouie sum, Romam pergo: Venet̄is redeo: Verona transeo.

¶ Secundo d̄ti r ablti casus absolute positi gerunt officīū aduerb̄: vt sum tibi honori: es mihi dedecori: emi caro vel vili: nō sunt t̄n̄ dicēdi aduerbia quemadmodū infinitiuus: q̄ quis loco casus se penumero ponat̄: nō t̄n̄ dicendus est esse alicuius casus. In / simili etiā vt p̄nomen loco nominis ponit̄ ex officio suo: nō t̄n̄ p̄pterea ipsum nomē est censendū: idē dic de supra dictis noībus ciuitatū: locū significantibus.

¶ Tertio aduerbia q̄n̄ eis per appositionē additur p̄positio: transeunt in vim noīs: vt de mane desursum. Secus p̄ cōpositionē quia tunc sunt aduerbia: vt de hinc perinde pinde.

¶ Dicit̄ t̄n̄ quidā r bene: q̄ de mane desursum r cetera huiusmodi sunt aduerbia cōposita r sub vno accentu p̄nuncianda: nisi sint iuncta noībus: quia t̄n̄c noīa fiunt: vt de p̄mo mane: mane nouo.

¶ Quarto aduerbia acceptis casibus in p̄positiones transeunt: vt ante dixi: hic ante aduerbiū est: ante iudices hic p̄positio.

¶ Quinto omnis p̄orationis cū desierit esse quod ē: vt sedulo feci: v̄l cū iter alias orōis p̄tes p̄numerari nō poterit i adubiū t̄n̄sibit

De aduerb̄ examine.

Hodie quę p̄orationis est: Aduerbiū. Quare? Quia est p̄ orōis quę adiecta verbo p̄cationem eius: aut cōplet: aut mutat: aut minuit. ¶ Aduerbio q̄t accidūt: Tria. Species / Figura / r Significatio.

Species.

Eius species.	<p>¶ Primitiue. Quare. Quia a nullo deriuat̄. vt nuper.</p> <p>¶ Deriuatiue. Quia ab alio deriuat̄: vt nuperrime.</p> <p>¶ Denominatiue. Quia a noīe deriuat̄: vt hostiati ab hostio.</p> <p>¶ P̄nominatiue. Quia a p̄noīe deriuat̄: vt tuatim a tuo.</p> <p>¶ Copatiue. Quia a positiuo cōpabili deducit̄. vt doctius.</p> <p>¶ Suplatiue. Quia a positiuo p̄pabili descendit̄: vt doctissime.</p> <p>¶ Diminutiue. Quia a p̄mitiuo diminiuit̄: vt lōgule a lōge.</p> <p>¶ Verbalis. Quia a verbo deducit̄: vt a curro cursim.</p> <p>¶ Noīal̄ r Nōbal̄ sil. Quia a noīe r Nōbo venit: vt pedetētis.</p> <p>¶ Participial̄. Quia a p̄ticipio venit: vt indulgenter.</p>
---------------	--

Figura.

Eius figurę.	<p>¶ Simplicis. Quare? Quia simpl̄ p̄fert̄: vt diu.</p> <p>¶ Compositę. Quia componitur: vt inter diu.</p> <p>¶ Decompositę. Quia a composito deducitur: vt ab indocto in docto in docte: vel dic vt in nomine.</p>
--------------	---

Significatio.

De aduerbio.

Tēporis. Quare? Quia determinat verbū rōe tēpōis vt bodie studui. Da adūbia tēpōis. vt olim iā cū dū. rē.

Tūteri. Quia determinat verbū rōe nūri. vt ter venit.

Negandi. Quia negat pōsitionē sui verbi. vt nō ē mal⁹

Affirmandi. Quia affirmat actū sui verbi. vt certe fecisti

Demōstrādi. Quia determinat rōe dēmōstratiōis. vt ecce

Optādi. Quia determinat rōe optatiōis. vt vtinā studerē.

Hortādi. Quia determinat rōe hortatiōis: vt eya.

Ordinis. Quia determinat rōe ordinis. vt postea fecit

Interrogādi. Quia determinat rōe interrogatiōis. vt quē fe

Silitudinis. Quia determinat rōe silitudinis. Cūcti.

Qualitat⁹. Quia determinat rōe q̄litas. vt bñ studuisti

Qūtitat⁹. Quia determinat rōe q̄titat⁹. vt parū p̄fecit

Cuius f. cationis.

Cuius loci.

Cū autē dicat adūbiū f̄cationis loci: vterius pōt queri cuius loci.

Loci. Quare? Quia determinat rōem ratione loci: vt vbi ego sum illic ⁊ mīster meus: adūbia autē loci m̄.

Loci vbi. Da adūbia loci vbi. i. adūbia Cta sunt vt f̄. f̄cātia statū in loco: hic istic illic intus foris. rē.

Loci quo. Da aduerbia loci quo: siuc istuc illuc. rē.

Loci qua. Da adūbia loci q̄: hac istac illac: ⁊ reliqua.

Loci vñ: da adūbia loci vñ: hinc istinc illinc. rē.

Loci quorsum: da adūbia quorsum: horsum istrossum sursum deorsum: ⁊ cetera huiusmodi.

Loci quousq; da aduerbia loci quousq;: hactenus hucusq; rē.

Aduerbia interrogatiua locoꝝ quot sunt? Sep. Abi: quo: qua: vñ

quorsum: ⁊ quousq; q̄q; f̄iūt etiā responsiua: vt cū queritur: vbi est

Petrus: Respondet: vbi ⁊ tu. **A**d p̄dicta aduerbia interrogati

ua locoꝝ: quot modis respondet? Dupliciter. Uno modo aduerbiali

hio modo nominaliter. At cum queritur.

Abi es.) (hic illic Eracoui⁹ domi) (in domo.

Quo vadis | | huc illuc Eraco. domu | | ad domum

Qua vadis } R̄s̄de } hac istac Eraco. domo } noial⁹ } per domum.

Unde venis | E adū | hinc illinc Era. domo. | ter. | de domo.

Quorsum vad⁹ } bialitē } sinistrosum dextrossum | } domū. s̄sus

quosq; vad⁹.) (hucusq; illucusq;) (vsq; domū.

Cū igit querat in hac oratione. vado Eracouiā. Eracouiā que

pars. dic nōmē: primē declinatiōis: acti casus gerens officii adū

bñ: loci quo. i. aduerbiū motū ad locū f̄cantis nil ampli⁹. Sic dic de

alijs noib⁹ p loco adūbioꝝ posit⁹. **A**n d̄t **P**risian⁹ neḡ em̄ ea in

dubitant aduerbia esse accepimus: sed noia pnoia esse dicimus lo

co aduerbioꝝ p diuersos casus posita: p n̄m̄ sole recens orto: per

gr̄m̄: Rom⁹ ne sit ne ve cū fratribus: p om̄i vesperi ruri: p actū rē

Tractatus sextus.

Romā athenas tberenti? in Andria. Quid tu athenas insolēs. rē. rē
ifra subiungit. Cū afit loco aduerbioꝝ accipiūt manēt ideclinabilia
¶ Et sic examinandū est de alijs scationibus quas vide supra.

De interiectione.

Interiectio qd est? Parforōis voce incognita mētis affe-
ctū scans. Ad est interiectio est parforōis interiecta alijs
pribusforōis ad exprimendū animi affectus: puta gaudiū:
tristitiā/dolorē: timorē: r huiusmodi. Et dicit interiectio
quia interijctur alijs pribus in orōne sine regula.

¶ Interiectioni quot accidunt? Anū. Quid? Significatio tm̄.
¶ Quot sunt scationes interiectionū? Sūt multę r diuersę. Aut
em̄ dolētis sunt: vt heu he a o ah bei ve. Aut gaudētis: vt euat hui
io eu oe. Aut metuēt: vt atar phi ha hahe. Aut admirāt: vt Paꝑe.
Aut irascentis prob. Aut vitantis: vt apage. Aut indignātis: vt hē
Aut ridētis: vt ha aba ebe abu abo. Aut exclamāntis: vt ho prib
bu. Aut laudātis: vt euge. Aut hortātis: vt eya age. Aut illudētis
vt yach. Qcqd ex affectu animus orōi interseruerit: quo detracto
reptus integer remaneat numero interiectionis accedit.

De interiectionis examine.

In quę parforōis est? Interiectio. Quarę? Quia est ps-
forōis voce incognita affectum mentis significans.
¶ Quarę dicit voce incognita? Quia pleꝝq; voꝝ eius mar-
ticulara r pfusa est: vt scribi nō possit. Et tocies pōt inter-
iectio poni in orōne quociēs ptingit animū loqntis inter-
loquendū affici aliq passione: ideo etiā nō est alienꝝ ordinis. Et ro-
cant interiectiones q interrūpant orōnem: vt est illud. Hic inter-
oensas corillos modo nanq gemellos. Spem gręgis (moꝝ interie-
ctio literam a) ab filice in nuda connixa reliquit.

¶ Interiectioni quot accidunt? Chum. Signifi-
catio. Et est hęc vl illā passionē animi scare: qru principales qtuor
sunt. s. gaudiū: tristitia: spes: r timor: ad quas plures alie reducūt

Significatio.

- (Dolēt. Q: Qz affectū doloris scat. vt heu me miserū.
| Gaudētis seu letātis. qz affectū gaudiū scat vt euat.
| Metuētis. Qz affectū timoris scat/vt at ac.
| Admirantis. Qz affectū admirātis scat: vt bohe papꝝ.
| Irascentis. Qz affectū irascentis scat: vt probꝝ.
| Vitātis. Qz alicuius abdicationē oñdit: vt apage ame
| Indignantis. Quia animi indignationē scat: vt hem.
Quis (Ridētis. Quia risum ostendit: vt ha be.

De coniunctione.

tionis.

Exclamāty. q̄a animi affectū ad exclamationē sc̄at: vt
Laudāty. q̄a laudationē alicuius ⁊ anīco curas hoīm.
erectionē significat: vt euge serue bone.

Horatāty. q̄a hortatū sc̄at. vt eya age rūpe moras.

Illudentis. q̄a affectū deridentis sc̄at. vt vah.

Execrātis. q̄a affectū execrantis sc̄at. vt ab.

Obiurgātis. Quia alicuius obiurgationē oñdit. vt ha
virgo infelix quę te dementia cepit.

Blandientis. Quia adulationē oñdit. vt zodes sane amabo.

Interiectionē gręci inter aduerbia ponūt: quia ⁊ verbis iungūt
vel quia verba in ipsa subaudiuntur. exemplū primi. vt pape miroz.
vbi sbū ponitur: ep̄m sc̄di. vt pape pape vbi sbū miroz subauditur

Quot sunt p̄sorōdis quę loco interiectionis ponunt? Quatuor
Primo nomē vt infandū loco incondita. Secundo verbū: vt age a
Site. Tertio p̄positio. vt a. Vergilius in buccolicis. At tibi ne tene
ras glacies secet aspera plantas. Et illud Hieremie a a domine de
us ecce nescio loqui. Quarto coniunctio: vt vt.

De coniunctione.

Oniunctio quid est? P̄sorōdis annectēs ordinansq; sen
tenciā. Cōiunctio autē dicit: quia p̄sorōdis cōiungit: ⁊
orationi p̄ vinculo interponit. **Coniunctioni** quot ac
cidunt? Tria. Potestas/figura/⁊ ordo.

Potestas.

Potestates cōiunctionū quot sunt? Quinq;. Quę: Copulatiua
Disiunctiua: Epletiua: Causalis/⁊ Rationalis.

Copulatiue.

Da copulatiuas. Et etq; at atq; ac astq; qz quidē: sed aut vero.

Quare dicunt copulatiue? Quia copulant tā sensum q̄ verba.
vt **Q.** Tullius fuit ⁊ discretus ⁊ sapiens. Quaz: quędā dicunt di
tributiue. s. at/ast/vero/autē/sed. Et dicunt distributiue. Quia di
uersis diuersa distribuūt. vt ego lego tu vero dormis:

Disiunctiue.

Da disiunctiuas: aut ve vel nec ne an neq; seu siue.

Disiunctiue potestatis species quot sunt? Quatuor. disiunctiua
pp̄ie: subiunctiua: dubitatiua: ⁊ interrogatiua.

Disiunctiue pp̄ie q̄ sunt? q̄ q̄uis diones disingant sensum tñ dis
iungunt: ⁊ alterā p̄tē esse verā: ⁊ alterā nō esse sc̄ant: vt aut est di

Subiunctiue quę sunt? Quę licet vocē habeāt dis
iunctiue: vt qz tñ esse sc̄ant: v̄ simul vel discrete: simul vt Alex̄.

Tractatus sextus.

Der siue paris. i. alexander qui paris dicit. Et illud Terentianū: vel
rex sp̄ maximas grās agebat. i. etiā rex. Discretę: vt tota die legit
vel scribit: significat em̄ vtrumq; facere: sed nō simul: z sunt iste: ve
vel: aut/ siue/ seu quę vtrūq; significant.

¶ Dubitatiue quę sunt? Quę dubitaciōez scant: vt aut pdest aut
nō diuicias q̄rere. Hora: in poe. Intererit multū dauus ne loq̄tur
an heros. Interrogatiue quę sunt? Quę dubitacionē cū interrogati
one significant: vt eloquar an filiā: z sunt iste: an/ ne/ nec ne.

Expletive.

¶ Da expletivas. Quidem/ equidē/ saltē/ videlicet/ q̄/ q̄ q̄/ q̄nis
quog; / autem/ porro/ licet/ tñ/ verumtamen.

¶ Expletiuę potestatis species quot sunt? Quing;. expletiuā pro
prie/ approbatina/ disertiuā/ aduersatiuā/ diminutiua.

¶ Expletiuę pprie v̄ completiuę quę sunt? Quę causa ornatus v̄
metri tñ nulla necessitatis causa ponunt: vt si dicam: cū non potes
mibi dare aureū n̄mum da saltem argenteū.

¶ Approbatiuę quę sunt? Quę indicatiuo nō iunctę approbāt rem
z affirmant: vt quidē: equidē z aliqñ si causalis p̄ approbatia poni
tur. Et apud Virgiliū. Dñ si qua est celo pietas quę talia curat.

¶ Disertiuę v̄ electiuę quę sunt? Quę ex diuersis ppositis aliquid
eligi oñdūt. vt diues esse volo: q̄ paup. i. diues volo esse z nō paup.

¶ Aduersatiuę quę sunt? Quę aduersum scāt: vt q̄q̄ indocte: tñ
libent. Itē z si te bñfacturū dicis tñ a malicia nō discedis: z sunt be
tñ: q̄q̄: q̄uis: etfi: etiāsi: licet saltē: sed hęc etiā diminutiua est.

¶ Diminutiue sunt? Quę diminutionē scant: vt si nō potes legere
saltē scribe. Si nō re ar. i. saltē verbis adiua. Luca. O felix si te v̄
sic tua Roma videret p̄ saltē sic.

Causales.

¶ Da causales: si: z si: etiāsi/ siquidē/ qñ/ qñq; / quia/ qñ: qñquidē
qua ppter/ qñquidē/ quin/ qñetiā/ qñenus/ vt/ q̄/ fin/ seu/ siue/ ne: ve
nanq; / n̄nisi: em̄/ etem̄/ sedem̄/ interea/ eo/ ideo: q̄ causa: quagratia/
qnamobzē: p̄sertim/ itē/ itēq; / ceterę/ alioquin/ p̄terea.

¶ Causalis potestatis spēs quot sunt? Sex. causalis pprie. conti
nuatiua/ subcontinuatiua/ adiunctiua: effectiua/ abnegatiua.

¶ Causales pprie quę sunt? Quę adiuncte verbo indicatiuo signi
ficant causam pcedentē affirmatiue: hoc est rē ex causa antecedē
te euenientē: vt ambulat vt moueat. ¶ Cōtinuatiue quę sunt. Quę
cōtinuationē z rez psequentiā ostendunt: vt si stertit dormit.

¶ Subcōtinuatiue quę sunt? Quę causam cōtinuationis ostendūt
cū rez essentia psequētem: vt qñ ambulat mometur.

¶ Adiunctiuę quę sunt? Quę sic esse vel nō esse dabitans subiuncti

De coniunctione.

Ats s̄bis adiungunt: vt si dū cū vt quatenus: vt si veneris factam.

¶ Effectiue quę sunt? Duę ex causa p̄cedentē effectū significantes vt doctus es nā legistis: sed hec eadē est cū p̄prio casuali.

¶ Abnegatiue quę sunt? Duę rem aliqua causa impeditam fieri nō posse ostendit: vt legerem si libros haberē: iuissim nisi hostes impedissent: fecissem si potuissem: tu doceres si scires.

Rationales vel collectiue quę ⁊ illatiue dicūt.

¶ Da rationales: ita itaq; em̄ etem̄ em̄uero quippe nempe: ergo igit̄ idcirco scilicet videlicet p̄pterea. **¶** Quare dicunt̄ rationales?

¶ Quia ex p̄missō sermone rōnez ostendunt: vt hō es ergo mortalis.

¶ Et aduerte q̄ vna ⁊ eadē cōiunctio sc̄dm̄ diuersa adiecta diuerse sp̄ei esse d̄t. Nō sp̄ em̄ eandē h̄nt f̄cationē: sed diuersarū. Et q̄ciens diuinctōes p̄ alijs diuinctōibus posite iueniūt earū in quas transeūt vim obtinent.

Figura.

¶ Figure coniunctionum quor̄ sunt. Duę. Simplex vt nam: ita/at. composita: vt nanq; itaq; attamē/etenim.

Ordo.

Ordines diuinctionū q̄t sunt: tres. P̄positiui? subiunctiui? ⁊ cōis

¶ Duę sunt diuinctōes p̄positiui ordinis. at: ac: ast: vl̄ aut: nec: neq; q̄tenus: quin: sin: seu: siue: sed he em̄ sp̄ p̄ponunt̄ in ordine orationis

¶ Duę sunt subiunctiui ordinis: Duę: ne. ve/em̄ quidē quoq; aut: nō. Et dicunt̄ subiunctiue: quia sp̄ subiungunt̄ in ordine orationis: ex his tres sunt enclitice: hoc est inclinatiue: eo q̄ inclināt accentū p̄cedentis syllabę ad se: ⁊ sunt hę: quę ne ve.

¶ Duę sunt cōiunctiones cōis ordinis: id est quę indifferent ⁊ p̄poni ⁊ postponi possunt. cętere fere om̄es p̄ter supradictas. vt disces si legeris: ⁊ si legeris disces.

De coniunctionis examine.

¶ Quę pars or̄dis est? Coniunctio. Quare? Quia est pars orationis annectēs ordinansq; sententiā. Vel quia cōiungit ⁊ ordinat cęteras ptes in orōne. vt dū vires anniq; sinunt tollerate labores: iam veniet tacito curua senectape. Cōiunctio autē cōiungit dictionē dictioni: vt sortes ⁊ plato: orationē orationi: vt sortes currit ⁊ Plato disputat/

sensum sensui vt sortes scribit ⁊ legit.

¶ Cōiunctiōi quot accidūt? Tria. Duę: potestas: figura: ⁊ ordo.

Potestas.

¶ Quid est potestas coniunctionis? Est qualitas: quę eius significationem officioꝝ in cōstructione ostendit.

De coniunctione.

Quot sunt potestates seu spēs cōiunctionū? Quinq; Copulatiua disunctiua: et pletiuua: causalis: et rōnalis. scōm donatū: nā scōm ali os decē octo sūt spēs p̄iunctiōis. vt s̄. Al̄ dic q̄ in ḡie sūt quīq; in spē vero decē octo vt copulatiua distributiua disunctiua. rē. vt supra.

Copulatiue. Quare? q̄a ea q̄ copulat respectu tertij iūgit: vt sortes et plato disputāt. Da copulatiua: vt et. rē
Disunctiue: Da ea q̄ p̄iungit respectu tertij: disiungit in ter se. vt sortes v̄l plato disputat. Da disiectiua. aut. rē
Expletiuue. Quia ornatus vel metri causa et nō signifi cationis necessitate ponit: vt Eneas quidē pi⁹ et fortis Da expletiuua: vt quidem equidē. rē. Cerat.
Causalis. Quia p̄iungit p̄ ordinē p̄sequens sequi ad aīis vt si ambulat mouet. Da causales. si et si. rē. vt supra.

Rationales. Quia rationem rei reddit: vt habuit aurū eum itaq; occidit: quasi dicatur: hęc est ratio. Da rationales ita itaq; rē.

Figura.

Simplicis. Quia simpliciter profertur. vt nam/at.
Compositę. Quia componit: vel quia potest diui surę.
Di in partes significatiua: vt nāq; atq;.

Ordo.

Prepositiuui. Quia sp̄ p̄ponit in ordine orationis.
Subiunctiuui. q̄a sp̄ subiungit in ordine orationis.
Cōdis. Quia p̄t p̄poni et supponi in ordine orationis
Quot sunt p̄ter orationis quę loco p̄iunctionis ponuntur? quę
Primo vna pro alia: vt vel p. rē. Secundo nomē. vt quare quā ob rem. Tertio p̄ nomē. vt ideo eo p̄pterea. Quarto p̄positio: vt qua p̄ p̄ter p̄pterea. Quinto aduerbiū: vt quando p̄ quoniam.

Ad pueros et eorum preceptores exhortatio.

Nabetis o pueri naturas octo partiū ordiōis: oīaq; documē ta earum plana ac facilia: omīssis igit̄ difficultatibus et sc̄is atq; serupulis (quos quidā maxime sup̄ donatū po nūt̄) reliqua scitu digna habebitis in grāmaticę opuscu lo Joānis Sulpicij Verulani et aliorū modernorū: quę mo do sunt bona. Abeant autē barbari grāmaticę: cū suis varijs et va nis dictis et glosis q̄ tenella puerorū ingenia corrūpunt. Vñ et quidā ait et merito glosę illę inter lineares. q̄s nostri trīuiales mihi fatiūt̄ ab oībus vitande et iuuenibus p̄hibende sunt in p̄mis. Vñ boni p̄ ceptores venenosas eorū fugiāt et p̄positiones: et ad plana ac facilia se se p̄ferant. Sp̄retis quoq; atq; reiectis dispendiosis et obscuris: fa cilia necessāria et magis vtilia dogmatissent: quo cici⁹/ad artis grā

Tractatus vltimus.

matices finē pperent: nō perdendo impensas ⁊ p̄ciosissima tempo-
ra in vilibus ⁊ obcuris in graue pueroꝝ dispendiū: parua paruos
decent ⁊ breuia: ea tñ lucida ⁊ clara: q̄ cito ad finē ducit: ex pluri-
bus eligant: prius tñ vbi puer lrās p̄iungere legereq; cepit: orōnez
officam: salutationē beatissime sp̄ virginis Marie: articulos fidei/
diuina p̄cepta. ⁊c. q̄ in illo opusculo (quod p̄ces seu rudimenta pu-
eroꝝ nūcupat) continēt vernacula lingua exponere doceat: et his
silia: q̄ in diuinis officijs legi aut cantari puer audit: vt ex intellectu
illis ⁊ memorię cōendatis: quę pueri auribus crebro obijci solent/
cetera quęq; facilius discat. Tñ numerū ⁊ discrimē parciū orōis: dif-
finitionesq; ac actia eaz. Deinde eteroclitā defectinaq; noīa ac p̄-
teritoꝝ formationes ⁊ supinoꝝ: structurasq; clausularū leuiores dis-
cat: vacandū q̄ppe est intelligibili ⁊ elimatē doctrine ⁊ ex gñalibus
ad specialia p̄cedendū: vt breui tpe ip̄i pueri multū p̄ficient. Et p̄-
fecto multo vtilius est: ipsos pueros p̄mos p̄terere annos: saltē ad
q̄rtum decimū annū in moralī expositione: vocabuloꝝq; ac scriptu-
raz interpretacione: q̄libet omissa arte: facilius nāq; puer arte app̄-
bendet: cū dictionū significata intellexerit.

Liber secundus. de expositionē verborū.

Quoniam sine h̄bis nūc p̄fecta reperit oratio. Inde est q̄
ip̄a h̄ba diuersoꝝ modoꝝ ⁊ tporum: p̄ diuersitate sentē-
tiarū in oibus sunt posita orōibus: q̄re ad eas exponen-
das necessariū est scire ip̄oꝝ verboꝝ in tp̄ibus ⁊ modis
expositionē: dñt ergo p̄ceptores dare operā: vt id pue-
ros doceant. Vñ p̄ eoꝝ expositionē quorūsdā verborū interpretacōm
in oibus modis ⁊ tp̄ibus ponā: q̄bus cognitio facillime cetera co-
gnoscent. **M**odi autē dicūt diuersē inclinacōes animi varios eiꝝ
affectus dñstrantes: ⁊ sunt quinque: quoz cognitio in expositione h̄-
boꝝ est summe necessaria: Vñ adhuc ⁊ hic de eis vidēdū erit: de tpi
bꝝ autē ⁊ p̄sonis vide s̄: de mō h̄o legendi vulgare vide Polonici or.

Indicatiuus. modus dñ ab indicacōe. **C**rographiā sermonis.
cādo: q̄a p̄ eū loquendo seu scribendo indicamꝝ
quid agi debeat a nobis v̄l ab alijs: aut qd agi velimus. Tñ em̄ dico
p̄cutio: actū p̄pū idico: cū autē dico p̄cucio: alterius qdē actū: me
am h̄o passionē anūcio. Adē modus indicatiuus p̄nūciatiuus ⁊ p̄-
missiuꝝ dñ v̄l diffinitiuꝝ. p̄nūciatiuꝝ qdē aut diffinitiuꝝ ob hoc nū-
cupat: q̄a p̄ illū p̄nūciamus v̄l diffinimꝝ nos aliquid agere siue pati
Promissiuꝝ q̄s q̄a p̄ illū p̄mittimus: in futuro qd agamus: q̄ ideo p̄-
mꝝ ponit: q̄a p̄fectus est in oibus: tā p̄sonis q̄ tp̄ibus: ⁊ ex ip̄so om-
nes aliī modi accipiūt regulā: ⁊ deriuata nō solū h̄ba: sed etiā noīa:
v̄l p̄cipia ex h̄ nascūt: vt a rego regēs: regi. rector: rector: ref.

Tractatus vltimus.

Futuro. Vocabo wzowe, vocabis wzowieſ, vocabit wzowie. Similiter Exultabo vraduie ſie, exultabis vradueſ ſie, &c. Dicim⁹ etiā vocabo bede zwał, inuocabo bede wzwał, &c.

Exultabo bede ſie radował, ſtudebo bede ſie vczyl, &c.

Allud quoq; nō prætereundū cenſeo eandē ſententiā expmī: tam in actiuo; q̄ in paſſiuo p̄ futurū indicatiuū: & p̄ futurū infinitiuū: & p̄ futurū p̄cipiū: vt audiui q̄ tu vocabis petrū: audiui te vocatū ire vel vocaturū eſſe petrū: audiui te vocaturū petrū: q̄ idē ſciant.

Allud expmī accipe de futuro. ſcio q̄ tu ſcribes literas: idē ſcio te lras ſcriptū ire vel ſcripturū eſſe: nā futurū infinitiuū duplex eſſe reſp̄itur. Idē ſcio te lras ſcripturū. Ita quoq; eadē ſentētia expmī p̄ p̄ſis indicatiuū: & p̄ p̄ſis infinitiuū: & p̄ p̄ſis p̄cipiū: & ita p̄ p̄ſis: licet hoc variet in p̄cipiū: & hoc eſt vey: ſi q̄ vel vt p̄ceſſerit verbū indi-
catiui vel alterius modi: vt ſcio q̄ deus punit damnatos. Idē ſcio deū punire dānatos: ſimiliter ſcio deū punientē damnatos. Expmī de prō: ſcio q̄ tu ſcripſiſti literas. Idē & elegātius dī ſcio te ſcripſiſſe lras: Expmī de verbo paſſiuo audiui q̄ tu amaris. Idem audiui te amari. Expmī de prō audiui q̄ tu amatus es vel q̄ tu amatus fuiſti. Idem & elegātius dī audiui te amari eſſe vel audiui te amari fuiſſe. Expmī de futuro audiui q̄ tu amaberis. Idē & elegātius dicitur audiui te amari iri. Idē audiui te amandū: ſed ſi q̄ vel vt nō p̄ceſſerit: vel nō ſonuerit: tunc ſimpliciter p̄ p̄cipiū ſum verbo addito ex-
poni poteſt. vt ego voco, id eſt ego ſum vocans, tu vocas: vel vo-
cabas, id eſt tu es vocans, ego vocabo id eſt ego ſum vocaturus.

Et debet hic ſeruari: vt in hac expoſitione nō variet tempus: ſed p̄ſis indicatiui vel alterius modi mutetur in p̄ſis infinitiuū: præteri-
tum in præteritū: futurum in futurum. Item vt actiuum in actiuū
& paſſiuum in paſſiuum.

Imperatiuus, dicitur ab impando: quia p̄ eū quid ſit facien-
dū aut paciendū impamus ſiue iubemus: q̄ iu-
re ſcōm tenet locū: quia p̄ ſe abſolutus: quēadmodū indicatiuus
nō indiget auxiliū alterius partis: ad plenā ſcōtionē: licet p̄ tpa &
p̄ſonas naturaliter deficiat: p̄p̄tū em̄ ipſius eſt neq; p̄ſm̄ tpus: neq;
p̄mā p̄ſonam ſingularē habere: cū nemo ſibi ipſi ſolū vnq; imperet: aut
in prō cui p̄ſiā: ad p̄ſm̄ em̄ neq; p̄ſiā neq; cōſiliū eſt. Ea namq; ipam⁹
& iubemus atq; p̄ſilim⁹: que vel ſaltē in p̄ſiū fieri volumus: vel in fu-
turo. In plurali vero habet p̄mā p̄ſonam: ſed magis eſt hortatiua
q̄ impatiua: nam ipa cū alijs iuncta ſocios ſuos ammonet dicens.
Gaudeamus om̄es in dno. Soiemus quoq; nō ſolū impantes aut
hortantes: vl̄ p̄ſilētes: ſed etiam orantes impatiuo vti deprecate
vt Miferere mei deus. Ideoq; in quibuſdā deprecatiuus n̄ſcupat.
& P̄ſicianus de p̄boz p̄ſonis in fine vult q̄ hic modus p̄ optatio

Tractatus vltimus.

vel deprecatio poni potest: per verba ergo impatiua precipimus et impatiua inferioribus personis: et quibus consulimus: vel rogamus superiores nostros aliquid fieri vel non fieri in presenti tantum: vel in futuro.

Et exponitur sic. *Głoga zow inuoca wżiwaj, vocet niech wżowie. vocemus wżowmy. vocate wżowie. inuocate wżywaicie. vocent niech wżowa. Futuro vocato tu wżowij vel wżow. vocato ille niechaj wżowie. vocemus wżowmy. vocatote wżowie. vocanto niechaj wżowia.* **S**ependio etiam impatiuus desideratine seu deprecatione sumptus: exponi solet per verbum digneris vel dignetur et verbi exponibilis infinitiuum: vt det nobis deus pacem suam det. i. dignetur dare *Polonice. Kaczy nam dacz buog pokoy swoy. quod etiam in optatio modo accidi solet: vt cedeas. i. digneris. cedere des. i. digneris dare.*

Optatiuus. modus ab optando dicitur est: eo quod per illud optamus et optantis voluntas exprimitur. et tertium locum occupat quibus est in temporibus et personis: perfectior esse videatur impatiuus: tamen eget aduerbio optandi vt plenum sensum faceret: et quod qui optat inferior videtur esse: eo quod impar: itaque iure post impatiuum ponitur. Qui habet proprium: vt coniunctis temporibus declinetur. Insuper est prius cum pro imperfecto tanquam sibi priorior: et prius perfectum cum pro plusquam perfecto tanquam magis continuo et primo: per optatiua ergo verba nos aut aliquis aliter exprimimus affectum et desiderium nostrum. scilicet quid ab aliis vel a nobis metipsis optamus fieri in presenti: aut optamus fuisse factum in preterito: aut fore in futuro.

Quando autem sit loquendum in optatiuo: scies per optandi aduerbia: vt vtinam vocarem quod exponitur *Polonice. O bych ia zwal: vel o bych byl zwal. vtinam vocares. O bys zwal. vtinam vocaret o by zwal vtinam vocarem obysimy zwalij. vtinam vocaretis obisfeze zwal. vtinam vocarent oby zwalij.* **S**imiliter vtinam inuocarem o by ia wżiwaj. **P**ro perfecto et plusquam perfecto. vtinam vocauissem vel vocassem o bych byl wezwaj. vtinam vocasses o bys byl wezwaj. vtinam vocasset o by byl wezwaj. vtinam vocassemus o bysimy bylij wezwajij. et vtinam studuissem o bych sie byl vczyj.

Futuro vtinam vocem. o bych wezwaj. vtinam voces o bys wezwaj. vtinam vocet o by wezwaj.

Conunctiuus. modus a coniungendo dicitur est: quia aliis modis coniungitur: et maxime indicatiuo: vt certa sit locutio: ideo etiam iure quartus est: quia eget non modo aduerbio vel coniunctione: verum etiam altero verbo vt perfectum faceret sensum. Vocatur etiam a *Puisciano* subiunctiuus: eo quod aliud verbum alterius modi subiungit sibi requirit: vt si seruaueris dei precepta regnabis cum eo. Qui cum diuersas habet scationes: non ab vna eorum sed a constructione nomine accepit. Quibus est dubitacionem facit: vt si videam intelligo. Quibus est

Tractatus vltimus.

firmationē. vt Vergilius primo cneidos. Qui mare: qui terras omni
 ni ditione tenerent: tenerent enim cōfirmatiue dicit: quandoq; suasi-
 onē: vt si dicā pdest vt legas: qñq; suspendentes eum pferimus: vt
 grāmaticam accurate sciueris: dabis operā pbie: qñq; etiā ostendē-
 tes potuisse fieri: nisi quid impedimēto fuisset: vt facerē si placuisset
 dicerē si licuisset: qñq; indicantes eo vtimur: vt velim p volo. Silf
 vixerim p dixi reperit. Item negligentē eū feceris p facies. Itē
 morē tibi gesserō p geram. Itē si famam meam defederis. Ego te
 amauero p amabo. Tercius: ne lacrima crede inq; mibi: aut cōsolā-
 do: aut cōsilio: aut re mea iuuero p iuuabo. In quo nec eget alio
 verbo sicut nec indicatiuus alio verbo eget: similf in sequenti casu.
 Itē qñq; impantes cōiunctiuo vtimur. vt ne dicas: ne facias: ne pnt
 fortassis pter eas pspicatus inquirētibus r alie scationes verboꝝ
 huiusmodi inueniri. Signa aut huius hōꝝ modi in ppria scatione
 accepti sunt: cū dū/qñ/qñis/q; q; licet: r si. Si. Ibi/nisi/si nō an-
 teq; priusq;. Postq; posteaq;/donec/quousq;/potius/q;. Quatin?
 Aduerte tñ q huius hōba modi non sp cum dictis signis ponuntur
 nec sp dicta signa tantū istius hōbis modē addi solent: sed etiam qñ
 q; indicatiuo: qñq; opratiuo. Cū opratiuo quidem valde pauca r
 raro: vt futurus comederē: q; biberem. Silf ne facies: vel ne vadas
 si id in futuro optas fieri: alias p iunctiuū mōi sunt facias r vadas.
 Et exponunt hōba cōiunctiuū modi in pñti sic. Cū vocē gdyz zow-
 wie. cū voces gdyz zowieh. cū vocet gdyh zowie. Plf cū vocemus
 gdy zowie my. cū vocetis gdy zowiecie. cū vocent gdy zowia.
 Pto impfecto. cū vocarē gdy m albo gdyzem zwāl. cū voca-
 res gdyz zwāl. cū vocaret gdy zwāl. cū vocaremus gdy my zwā-
 h. cū vocaretis gdyz cie zwāh. r. Cū inuocarē gdim wzīwāl. cū
 inuocares gdyz wzīwāl. r. Cū audirē gdyzem słuchāl. r.
 Cū comederēt r biberēt gdyz iedłh h pillh. Cūq; adhuc loque-
 ret agdyz on iesze mowyl.

Pto pfecto. cū vocauerim gdy m wezwāl. cū vocaueris gdyz
 wezwāl. cū vocauerit gdy wezwāl. Pluraliter cū vocauerimus
 gdy my wezwāl h. cū vocaueritis gdis cie wezwāl h.

Pto plusq; pfecto. cū vocauissem vel vocassisem. gdim byl we-
 zwāl. cū vocauissem vel vocassissem gdy byl wezwāl. r. Cū venis-
 set gdyz byl przishedl. cum cōsumasset gdi; byl doconal. fuissē qua
 si non essem bylem iako bych nie byl.

Futuro cū vocauero. gdy wzowe. cū vocaueris gdy wzowyes.
 cum vocauerit gdy wzowie. Plu. cū vocauerimus gdi; wzowie-
 my. r. Dicimus etiā cū vocauero gdi; bede zwacz. vel gdyz bych
 zwāl. vel gdy bych wezwāl. cū inuocauero. gdyz bede wzīwāl. vel
 gdy bych wzīwāl. r. Futurū enim multis modis exponi potest

Tractatus vltimus.

vt supra de futuro indicatiui dictū est: similiter ⁊ alia tempora.
Et nota q̄ vulgaria cōiunctiui modi fere idē sunt cū vulgaribus
indicatiui: vt p̄ns iunctiui cū p̄fici indicatiui: ⁊ p̄fici cū p̄tō ⁊c. fe-
re cōcordat: sed hic cū signz ponūt nec ordēz p̄ se faciūt p̄fectā nisi
addant alia verba ex̄cepto q̄ ponant indicatiue vel impatiue: nam
tunc directe sicut indicatiui vl̄ impatiui modi ex̄ponunt: vt dixerim
.i. dixi. vadas. i. vade. ames me .i. ama me. facies. i. fac. ⁊c. Sed si
hęc ⁊ similia verba ex̄ponāt p̄ futurū impatiui vt vadas. i. vadito tu
ames. i. amato tu. facias. i. facito tu impatiue capiunt. Similz s̄pe
nūo etiā optatiuus modus nō t̄m̄ optatiue vel electiue: vt malle
comedere q̄ biberē. verū etiā imperatiue accipi solet.

Infinitus, siue infinitiuus modus idē vocabulū trahit q̄ sit in-
finitus nūis ⁊ p̄sonis: nā nec nūos necq̄ p̄sonas di-
stinguit nisi p̄ suppositū: aut ex̄pressū: aut implicītū: ⁊ ex̄ponit p̄
id loco cuius ponit: Infinitiuus em̄ cū suo actō supposito vocat̄ di-
ctum: ⁊ ponitur satis elegāter loco appellati qd̄ est ordō suppositi ⁊
appositi: q̄ vel vt p̄cedere: em̄ me vocare. i. q̄ ego voco: te voca-
re. i. q̄ tu vocas: illū vocare. i. q̄ ille vocat. vñ p̄ talia appellata ex̄-
ponit. vt p̄fici ⁊ p̄tō imp̄fecto scis me vocare petrū. i. scis q̄ ego vo-
co vel vocabā vel vocem vel vocarem petrū: scio te vocare petrum
Polonice wiem je ty zowieś albo zwaless piotra. Scio illū vocare
petrū. i. scio q̄ ille vocat vel vocabat petrū. wiem je on zowie albo
zwal pyotra: duplex em̄ tempus habet vocare.

Ptō p̄fecto ⁊ plusq̄ p̄fecto: dicit me vocauisse vel vocasse. i. di-
cit q̄ ego vocaui vl̄ vocauerā. Polonice mowi je ia wezwal. vel je
ia byl wezwal; dicit illū vocauisse. i. dicit q̄ ille vocauit vel vocauerat.
Plu. nos vocauisse. i. q̄ nos vocauimus vel vocaueramus: vos
vocasse. idest q̄ vos vocastis vel vocaueratis.

Futuro me vocatū ire: vel me vocaturū esse. i. q̄ ego vocabo.
te vocatū ire: vel te vocaturū esse. i. q̄ tu vocabis. ⁊. Sed si absolute
⁊ sine supposito ponat. aut cū s̄bo cōstruat: omnibus em̄ modis ad-
tungi superioribus potest vt legere volo: legere velis: vtinā legere
vellē. cū legere vellē: tūc aliter ex̄ponitur: vt volo vocare ch̄ce wza-
wacz. Inuocare wziwacz. volui vel volueram vocauisse ch̄czislem
byl wezwacz. volo vocatū ire: vl̄ volo vocaturū esse ch̄ce wezwacz.
volem vocatū ire vel volā vocaturū esse bede ch̄czisł wezwacz. velis
vocāe ch̄czesł wzwacz. velz vocatū ire: vl̄ velz vocatū esse ch̄czesł we-

Hec hic p̄tereundū est: q̄ infinitiuus s̄bi p̄sonalis. Czwarz. ⁊c.
tā actiue vocis q̄ passiue loco n̄ti casus: quē suū s̄bum aſi se requi-
rit: h̄z actiū aſi se: post se vero casus suoz s̄borum. vt me amare de-
um est bonū. Infinita s̄o s̄boz substantiuoz vctōrum ⁊ eoz natu-
rā habentiū eundē casum aſi se ⁊ post se requirunt: vt petrus vult

Tractatus vltimus.

esse bonus: sperabā te esse doctū: mihi licet esse pius: mihi licet esse
pium: sed nō pius: credo te esse fidelē: te euadere doctū letor: te in-
cedere supbum doleo: nemo viuere paup cupit: tibi placet euasisse
docto si dixeris doctū intellige te: vt tibi placet te euasisse doctum
At in illis orōnibus tu incipis mihi esse mitis. Iste desinit mihi esse
liberalis: mihi cū adiectiuis nōibus et nō infinitis constructur. Si
vero infinitiuus esse inheret vnico casui: actūs ille fit: vt theologū
esse pdest: bonū esse cōducit. At si legit doctus esse cupio intelligit
pnomē ego. Item infinitiuus sepe nō nō nōi s̄bo supponit. vt a
pud Persium: tuū scire nihil est: nisi te scire hoc sciat alter. Itē amī
corū idē nolle est atq; velle. Similit̄ bibere vinum oculis obest. fru-
ctus comedere est multū nociuū: sola libertas est nō seruire pctis.
vera nobilitas est clarere virtutibus. ¶ Hec hoc omittendū infini-
tiuū aliqñ p p̄tō impfecto indicatiuū poni. vñ Vergili. Mos pauidi
trepidare metu: crines et flagrantē excutere: et sacros extinguere
fontibus ignes: p nos trepidabamus. nos excutiebamus: et extin-
guebamus ignes. et hoc pacto n̄m̄ h̄z ante se infinitiuus. Sed hoc
magis mirandū q̄ imitandū cēsendum est: nec hoc nos lateat nōnū
q̄ nōibus adiectiuis infinitiuū applicari: vt aptius docerit: nescius
miserescere: dignus amari: cupidus videri. Horatius. Indocilis mi-
seriam pati. At infinitiua verboꝝ impersonaliū ante et post suoꝝ ver-
boꝝ casus epigunt: vt letor tibi accidisse ire Romā: letor Petrum
delectare grāmaticā audire: gaudeo te penitere peccati: volo a te
seruire deo. Inf̄ infinita aut̄ impersonaliū et s̄boꝝ passiuoꝝ hoc inter-
est: quia infinitis impersonaliū nihil pati scamus: vt amari a me volo
id est ego volo amari: a te incipit legi. i. tu incipis legere: hic enim
nulla res est paciens. Infinitis vero passiuoꝝ aliquid pati ostē-
dimus: vt volo te amari a me. i. volo q̄ tu ameris a me.

De gerundioꝝ et supinoꝝ ac p̄ticipioꝝ vulgari et cōstructione.

¶ Gerundia supina et p̄ticipia sunt inuenta: vt duo vel tres vl̄ plu-
res actus attribuānt vni supposito sine cōiunctiōe media. vt Mar-
cus Cicero puerilibus annis poetice vacabat: et postea solutā orō-
nem amabat: et p̄cepta dicendi avidissime p̄sequebat: qui mira in-
geni claritate pollebat: et opera sua multos saluabat: et incredibili
suauitate perorabat: hic sex actus dantur vni supposito qui hoc pa-
cto venustius ordinant̄. primū in participio: secundū in verbo: terti-
um in gerūdio ponat̄: et interponendo nec nō aliq̄ tres eodē modo
ordinant̄: sic Marcus Cicero puerilibus annis poetice vacat̄: volē-
tibus annis solutā orōnē amabat: p̄cepta dicēdi avidissime p̄sequē-
do nec nō mira claritate ingenii pollens: opera sua multos saluabat
incredibili suauitate perorando. ¶ Hec te lateat gerundia et supina.

Tractatus vltimus.

eandē habere scationē quā hñt eoz verba: ⁊ ab omnibus s̄borum
gñibus deriuari: ea tñ que ab actiuo descendit vl̄ cōi duplicem ge
runt scationē ⁊ sunt tā actiuo q̄ passiuo cōia. An̄ dicunt gerundia:
a gerendo. i. portando: portant em̄ sub vna voce actiuū ⁊ passiuum
sensum: si ab actiuo vl̄ cōi verbo descendant. Pomunt̄ quoq̄ scōm
Pulcianū in cap. de modis verboꝝ loco infinitiuoꝝ tam actiuoꝝ
q̄ passiuoꝝ. Casus autē añ se nō requirunt: post se vero suoꝝ ver
boꝝ casus postulant. vt miserendū est tuis: nocendū est nemini: legē
dū est psalteriū. nō est replendū cereuisia vel cereuisie: vtendum est
libris: veni causa docendi grāmaticā: legēdo lectionē studet: vt au
tē clarius hęc intelligant̄: de qualibet per se erit dicendum.

De gerundio in di.

Gerundia gñi casus in di terminata s̄struunt̄ cum illis substan
tiuis modus: causa/copia/facultas/grā/locus/ptās/tpus/ ⁊ scan
tib' tēpus: vt hora dies: ⁊ plerisq̄ alijs. Itē cū quibusdā adiectiuis
ut peritus doctus cōsuetus p̄mptus ⁊ huiusmodi: vt veni causa stu
dēdi Romā: auidus es cōmedendi: timidus es bellandi: possum
⁊ p̄ gerundiuis infinitiuū addere adiectiuis: vt doctus perit' p̄m
tus cōsuetus cantandi ⁊ cantare. ¶ Et exponit̄ veni causa docēdi
idest veni vt doceā in actiua: vel vt docear in passiuā scatione. Po
lonice: przisedlem abych vczyl albo vczon byl: vel sic przisedlem
oliā vczenyā. veni grā vocandi petrū. i. veni vt vocē petrū. Polo.
przisedlem abych wezwāl piotra albo oliā wezwaniā piotra. Est
tpus vocādi. i. habes tpus vt voces vl̄ vocer'. Polo. māš czas a
bys wezwāl vl̄ abys byl wezwān vl̄ māš czas wezwaniā. vl̄ wez
wacz.

De gerundio in dum.

Gerundia casus acti iungunt̄ frequent̄ cum ad. ob. p̄pter. ⁊ in
ter p̄positionibus. Silf̄ cum in ⁊ añ. id tñ raro. vt curro ad vl̄ in au
diendum mislam: veni p̄pter vl̄ ob liberandū te: inter comedēdum
venit ad me: añ edēdum: parant̄ epule: nanq̄ añ donandū lugētes
tollēt animos. Et exponit̄ sic veni ad vocandū. i. veni vt vocē vl̄ vo
cer. Item veni ob vel p̄pter vocandū. i. veni vt vocē vel vocer.

Idem quoq̄ gerundiū p̄posita inter p̄positione exponit̄ p̄ verbū
ptī imp̄fecti cōiunctiuī modi addito dū ⁊ elegant̄ loco illius ponit̄
vt inter cenandū venit ad mex. dū cenarem. inter currendū obuia
uit mihi. i. dum currerem: inter edendum caueatur a multiloquio. i.
dum edat. Vergi. Et in̄t agendū occurfare capro cornu ferit ille ca
ueo.

De gerundio in do.

Gerundium ablatiuī casus iungit̄ cū p̄positionibus in: de: ex
p̄e a: vel ab cū in frequent̄ cū ceteris rarius p̄s̄pe aut verbo sine p̄
positione applicat̄: vt qui rei pub. gubernationē suscipiūt facilitate
in audiēdo: humanitate in augēdo, ⁊ p̄mptitudine in satisfaciendo.

Tractatus vltimus.

seruate dñt. Cicero ad Atticū: tu quid cogites de transeundo in
epiz: scire sane velim et defendendo: q̄ et accusando vberior gla
cōparat: exemplū de a vel ab: Cicero et quo ardescit: siue amor:
siue amicitia: vtrūq; em̄ dictū est ab amando: em̄ vbi addit verbo
ego docēdo disco, memoria excolendo: sicut alia omnia: augetur:
nō autē reipub. legisperiti deficere debēt: dicendo cōsulendo p̄suā
dendo iuuando: quoniā cōsultando quid expediat inquirūt. Itē p̄
tes audiendo testes examinādo iusticia administrat. Idē autē gerū
dium et diuersitate p̄strucibiliū diuersam sortit̄ expositionē. Absol
ute em̄ positum. i. sine p̄positione p̄ suū exponit̄ verbū: cū vel quā
p̄positis: vt docendo disco. i. dum doceo disco: Itē memoria excolē
do augetur. excolendo. i. dum excolit̄. sedebā vocando. i. sedebam
quā vocabam v̄l vocabar. amando. i. dū amat vel amatur. Vergi. Cā
tando tu illum meruisti/ cantando. i. dum cantares actiue ptulit:
idē passiue ptulit frigidus in pratis cantando rumpit̄ anguis. cā
tando. i. dū incantat̄. Item currendo fregit pedē. i. dum vel cū vel
quā cucurrit vel quā curreret fregit pedē. Dicimus etiā currendo bye
jacz: amando miluicz. docendo vczacz. rē. Cum p̄positionibus et
ponit̄ sic. in cōueniendo populos in vnum wzebraniū ludu wiedno
te. In amando wmilowaniū. In cōuertendo wna wroczenyū. de
vel exscribendo: sp̄słania: et amando zmilouania: ab amando od
milowania. rē. Quamq; gerundia post se cū suoz̄ s̄boz̄ casibus cō
struant̄/ multo tū elegantius ponunt̄ sub cōuenientia numeri gene
ris et casus more substantiuoz̄ et adiectiuoz̄ nominū: et id quidē in
omni casu p̄ter vocatiuū tam in singulari q̄ in plurali numero: quod
dictis oratorū similiter grāmaticoz̄ et auctoritatibus poetaz̄ cōp
batur: fiuntq; s̄penumero p̄ se supposita verboz̄ p̄sonaliū: ac cū ver
bo substantiuo p̄strucra act⁹ necessitatē quandā importare vident̄.

De nō exempla.

Cicero. Tempori seruiendū est. i. oportet vel necesse est fuisse: mo
riendum est oibus. i. oportet mori. Teren. Ita res erat faciendum
fuit. i. necesse fuit ita fieri. Plin. Breccis vtendū erit vocabulis. i. ne
cesse erit vti vocabulis. Itē cū ea q̄dē ratioe nati sumus: vt aliquid
dignū viro a nobis tractādū sit/ nō est igit̄ nobis negligendū: sed di
ligent̄ nobis pcurandū: vt officiosū sp̄ aliqd̄ sit agendū: nec cōtra
naturā est pugnādum: vey. in certo p̄posito sp̄ pmanendum est. Itē
dicimus in gerundio audienda est peritoz̄ lectio. i. oportet audire
v̄l necesse est audire p̄itoz̄ lectionē: audiendus est sp̄ in ecclesia p̄di
cantis sermo. i. optet vel necesse est audire sermonē. Itē summū in
sacra scriptura studiū habendū est. i. necesse est habere. rē.

De genitiuo.

Cicero. Tu fac cupidus: mei videndi sis. Itē studendi iuris can

Tractatus vltimus.

Ita venit causa instituende vite patris decreta lego. Berēdoꝝ belloꝝ vadit princeps: audiēdoꝝ fabularū locus nō est ecclesia. Eōgruent etiā gerundii gti casus singularis numeri iungit aliquando cū grō plurali. Plautus nominādi tibi istoꝝ magis q̄ eundi copia. Vnius nō em̄ vereor ne quis h̄ me vestri adhortandi causa magnifice loq̄ existimet. Adhortandi em̄ singularis numeri est: ⁊ vestri pluralis. ⁊ exponunt / vt sup̄ dictū est. vt videndi mei. i. me studendi iuris. i. iura: gerendorum belloꝝ. i. gerendi bella. audiendarū fabularū. id est audiēdi fablas. audiendoꝝ p̄monū causa hic sto audiēdi p̄nes

De datiuo.

¶ Vaco agro colendo: da opam legendo libro. vaco pcurandis agris.

De accusatiuo.

¶ Veni ad salutandū te. ad salutandā sororē. ad videndū spectaculum. In plurali eo ad audiendos sermones. ad audiendas lectiones. ad videnda spectacula. ad salutandā. i. ad salutandū. ad audiēdos. i. ad audiendū. ad audiendas. i. ad audiendū. Qñ ⁊ illud qd̄ in cātico de assumptione glose sp̄ virginis Marie canitur. In terris cui qndā sugendas virgo mamillas p̄buit. sugendas. i. ad sugendum.

De ablatiuo.

¶ Fit iniuria fundi dño: vel defringendo ramo: vel de ligno incipendo. i. dñi defringit ramus: cū incidit lignū. In cōmitendo plio multi intereunt. i. dum cōmittit plium multi intereunt. de incidendis lignis. i. dum vel qñ incidunt ligna: nā cum exponit de incidendis lignis. i. de lignis quę incident p̄cipium erit: sed cum exponit de incidendis lignis. i. de lignis dignis incidi nomē est ex p̄cipiis sumptū. Similiter legendo libro. i. cum legit liber gerundū est. sed legendo libro. i. libro qui legit p̄cipium est. Sic cum dicit legendū est liber. i. oportet vel necesse est legere libꝝ gerundū est: sed cum exponit sic legēdus est liber. i. liber est qui legetur p̄cipiū est legē

¶ An autē gerundia sint nōia vel verba dicendū est: q̄ qñ Cduo. simili casu adiungunt ⁊ discernunt genera more subitantiu ⁊ adiectiu: vt amandi dei causa ⁊ grā amande p̄tutis veni. absq; dubio nō

¶ Qñ vero nec genera discernūt nec numeros ⁊ illum Cmia sunt. casum sequentem: quē ⁊ p̄ba ex quibus nascunt assumere possunt. vt amandi dei causa creatus est hō. amādi virtutē causa studui: ad amandū deū tu puer satage tunc scōꝝ quosdā dicunt p̄ba gerundia: ⁊ dicunt verba gerundia: vt scōm donatum p̄ba p̄cipialia nec ab infinitiuo: nisi in finali terminatione differentia: nō etiā sint alienus casus licet loco casuum qñq; ponant: ⁊ similis sunt terminationis. ⁊c. Alij autē dicūt ipsa esse nōia differentia tñ ab alijs nominibus in cōstructione: quia p̄pter ea dicūt nomina p̄cipialia aut gerundia. ⁊ istius opinionis est P̄stician⁹ ⁊ multi alij p̄tissimi grāma

Tractatus vltimus.

tiel. Quidā dicunt gerundia specialē prem orōis cōstituerē: q̄si in
ter nomē ⁊ verbū mediā vtriusq; naturam p̄cipantē. Illam tamē
opinionū diuersitatē studēs p̄ficere volēs nō nimis neq; magnope
sed si placet medioeriter noeret: illius em̄ difficultatis inuolutio ni-
mia: magy, addiscētē retardat ⁊ impedit q̄ p̄moueat. Satis aut̄ sit
grāmatico noscere: quē gerundia sint ⁊ quē eorū cōstructio ⁊ vti illy
sic in suis dictis ⁊ sermonibus: nō inquirendo sub q̄ reponatur p̄te
orōis. Et cuius sint t̄pis vel casus aut generis nisi illud discernāt: vt
amandi dei causa/ hic amandi est ḡti casus masculini ḡnis ⁊ nume-
ri singularis: sed cū dico amandi deū gratia: hic amandi nec gen⁹
nec numerū nec casum p̄prie discernit/ licet habeat similitudinē ra-
tione cuius genitiui casus dicitur.

¶ De supinoꝝ constructione ⁊ expositione.

¶ Supina dicunt: quę a participijs veniūt: vel a quibus p̄cipia
veniūt: quę quidē supina dicunt secundū Remigium q̄ q̄si resupina
tuis vltibus p̄cipia respiciant ⁊ a p̄cipijs respiciūt: dicuntur
quoq; verba/ quia ⁊ sc̄atum verbi ⁊ t̄pus h̄nt primū quidē supinum
videtur futurū t̄pus includere: q̄uis expresse nō pateat: ⁊ cōstruit̄
cum verbis sc̄antibus motum ad locū ⁊ a se casus nō requirit: sed
post se suoꝝ verborū casum asciscit/ eandēq; sc̄ationē habet q̄ ge-
rundū in dum cū p̄positione ad/ vt eo vel venio vel curro auditū
lectionē. i. ad audiendū. mitto ad vos oratū. i. ad orandū: miserū tui
aduenio: nocitū mihi p̄perat. i. ad nocendum mihi p̄perat. eo specta-
currere equos. Quidius spectatū veniūt. veniūt spectentur vt ipse.
Et nota hic verba sc̄antia motū ad locū: q̄si indifferentē cōstruūt
cum priorū supino: cum gerundijs in dos vel in dum: das vel da
terminatis ⁊ participio futuro temporis in rus. Nihil em̄ refert si
dicas vado auditum lectiones. vado ad audiendū: vel ad audien-
das lectiones. vado auditorus lectiones. Itē ibis venditum panes
ibis ad vendendū: vel ad vendendos panes: ⁊ ad vendenda vina. ⁊
ibis venditurus panes. ⁊.

¶ In U.

¶ Posteriora supina in u terminata cōstruunt̄ cū quibusdā adie-
ctiuis ⁊ passionē potius q̄ actionē sc̄ant. exēpla sunt hęc est facile
dictu: sed difficile factu: hoc est vt dicatur. vt fiat. Terētius. sum ex
tra noxam sed nō est facile excusatu. i. vt excuset: vel vt quidā vo-
lunt facile excusatu. i. facile ad excusandū: sic facile dictu. i. ad dice-
dū: difficile factu. i. difficile ad faciendū. Quidius turpe quidē di-
ctu: sed si modo vera fatemur vulgus amicitias vilitate pbat.
Turpe dictu. i. turpe vt dicatur vel ad dicendū. Phi. Sati. Optima
factu etas scire verat tenereq; in pectore vires. Vergine facilis vsu.
nec dictu effabilis vlli: ⁊ licet hęc vltima supina frequētissime sic cō-
struant̄ possunt tū verbo de loco adungi. vt Aldus ⁊ Zancilotus:

Tractatus vltimus.

z alij multi docent. Cato in re rustica ait. Pumus cubitu resurgat: postremus cubitum eat. Sra: primo Achilleidos: quē nunc venatu redditurum in limine primo audierat.

De participiorū constructione z expositione.

¶ Participia etiā sunt gerundia z supina: aſi se casum nō poſtulant: ſed poſt ſe eoſdē petunt caſus quos verba a quibus naſcuntur dū tñ verbi ſcacionē retinuerint: z ponuntur elegant loco relatiui z ſuoz verboz pñtis: pti vel futuri tps in recto vel in obliquo. Aſi eadē ſententia exprimitur p participiū pñtis tps: z p verbū pñtis z pti impfecti tps. Itē p picipiū futuri temporis in rus: z p verbū futuri tps actiue vocis. Similit p picipiū futuri tps in dus: z per futurū verbi paſſiue ſcacionis, p̄teriti p p̄terita eiūdē ſcacionis, vt comedens auidus. i. comedit auidus: haud diſſimilis eſt lupo/ obliuiſcens. i. qui obliuiſciſ beneficiozū ingratus eſt. dāns mihi pecunias. i. qui dat vel qui dabat: ſuſcipitur vel ſuſcipiebatur a me: repletus diſcere poteſt nihil. i. qui repletus eſt nihil poteſt diſcere: lecturus lectionē. i. qui leget. amandus currit. i. qui amabitur currit. video legentē. i. illū qui legit video. do tibi ſtudenti diligent. i. o tibi/ qui diligent ſtudes. nōnunq̄ tam ē reſoluitur in verbū abſq̄ relatiuo ſed cum aduerbio temporis: vt doctore legente. i. dū doctor legit vel legebat. Et dictum eſt notāter dū tñ verbi ſcacionē retinuerit: nō em̄ dicimus oſculans te z oſculans a te ſicut dicimus oſculor te oſculor a te. eo q̄ oſculans: nō vtrāq̄ ſcacionem retinet ſed actiuā tñ. ¶ Circa q̄ aduerte duas ſcaciones participiorū actiuā z paſſiuā. Participia em̄ quę a verbis vim actiuā habentibus deriuant actionē ſcat. vt amans: comedēs: arans: loquens. quę vero paſſiuā ſcant paſſionē. Aduerte tñ nōnulla ex illis pti pfecti z pluſq̄ pfecti tps: aliqñ ſolam actionē ſcare: vt fere omnia a deponentalibus: aliquando tam actionē q̄ paſſionē vt omnia quę a cōiſbū deriuantur: z aliq̄ a neutris quibuſdā: vt prauſus. cenatus: z a deponentialibus aliquot: vt auxiliatus: locutus: meditat⁹: comitat⁹: imitatus: z plura. illa vero futuri in dus oīa paſſionē ſcant. ¶ Itē ſēpenumero picipiū veniſt ponit absolute in designatione cōſequentiē in ablatiuo caſu: z plerūq̄ hoc pacto oratio cōiunctiua vel indicatiua: vel optatiua p̄cedente aliqua harum dictionū. cū. dum. qñ: ſi. quia. poſt q̄. q̄q̄: donec z huius modi mutatur in duos ablatiuos absolute poſitos: quozum vnus eſt a nominatiuo ſuppoſito z alter a picipio verbi applicato. vt Roma florente z Scipione Affricano regnāte tñ reſpublica bñ gubernabaſ. i. qñ Roma florebatur z Scipio Affrican⁹ regnabat. zc. Intellecta cauſa morbi facile egrotus ſanatur. i. poſt q̄ cauſa intellecta eſt mortuo homine eius tamē

Tractatus vltimus.

anima viuit. i. postq̄ homo fit mortuus. nolēte discipulo discere frustra magister docet. i. si discipulus nō vult discere. Itē cognitio bñ principis reliqua sine labore cognoscunt. i. postq̄ cognita sunt principia. viuente rege pax erit in regno. i. donec vixerit rex. Pleriq̄ etiā contingit ablatiuos aliarū p̄tiorōis absolute poni: p̄sertim si q̄ fuerit in eis tps scario: vt Scipioē cōsule peni deuicti sunt: deo duce p̄sperere reuertar. Sigismundo rege Cracouiense castrum reedificatū est. Itē imperante Octauiano augusto auctore deo patre: duce Iesu Chriſto: adiuuante spū sancto: intercedente Maria virgine: omnibus diuinis fatis cōsencientibus salutifera claritatis lux diuinitus nobis eporta est: qua duce animas nostras rationib⁹ mūdane vite recte p̄stitutis: eterne felicitati p̄secrare valeamus.

De passiuorū verborū vulgari ⁊ cōstructiōe.

Passiua verba nōia querunt ante se noiatiuū vel vctimū patientem: ⁊ post se ablatiuū cū p̄positione a vel ab scantem id a quo notat accidere huiusmodi passio. Qñq̄ tñ verbū passiuū loco ablatiuū h̄z om̄i. Vrgi. Nec cernit vlli. i. ab vilo. Itē nō despero p̄batum iri p̄ceptorū. i. a p̄ceptore: ⁊ post illū accipere possit omnes casus suorū actiuorū: quos vltra p̄p̄tū accusatiuū habere solent: vt litere dant a me tibi: vel a te: tu es rogatus a me veniā: veniā rogata est abs te mihi: cantarus replet a me vino vel vini: liber emis a me tribus aureis vel pluris: tu doceris a me grāmaticā: ego doceor a te grāmaticā. lectio audit a te magistro: plerūq̄ hęc v̄ba sicut ⁊ actiua ponunt absolute: idest sine casu exp̄ssō. Unde modū exponēdi diuersum h̄t: quē ex diuersitate cōstructibiliū nanciscuntur.

Et exponunt in indicatiuo in tpe p̄senti. Ego Vocor a patre idest zowia mie od oycza. vocaris vel vocare. i. zowiyacze albo czye bye: vocat zowa. Pluraliter. vocamur zowa nās. vocamini zowa wās. Vel vocor: bywam albo iestem zwan. vocaris bywaj albo iestes zwan. multa tamen aliter exponunt.

In p̄tō impfecto: vocabar zwanem iest albo iestem zwan. vocaberis vel vocabere zwanem albo iestes zwan. vocabas zwan iest. Item potest exponi vocabar zwano mie. vocabaris vel vocabare zwano cye. ¶ P̄tō p̄fecto. Ego vocatus sum vel vocatus fui. idest. iam iest albo byl vezwan. vocatus es vel fuisti: tis iest albo byl vezwan. vocatus est vel fuit on iest albo byl vezwan. Pluraliter Nos vocati sumus vel fuim⁹. iestesiny albo bylisy vezwanj. vos vocati estis vel fuistis. wy bylisczye albo iestesdczie vezwanj. ⁊c. Dupliciter em̄ exponit aliter em̄ qñ additur p̄cipiū p̄teriti huic verbo sum es est: ⁊ aliter exponitur quando addit huic verbo fui fuisti fuit. Item dicimus: vocatus sum vezwanem iest albo iestem

Tractatus vltimus.

wezwan, vocatus es vel fuisti wezwaneš albo iesteš wezwán. **P** vocati sumus vel fuimus wezwánimy, vocati estis vel fuistis wezwánice. Item possumus dicere, vocatus sum vel fui wezwáno mie, vocatus es vel fuisti wezwano czie.

P tō plusq̄ pfecto. Ego vocatus eram vel fuerā iá iestem, albo iam iest, albo iam byl dawno wezwán: tu vocatus eras vel fueras ty iesteš: albo tyš iest: albo ty byleš: albo tyš byl dawno wezwán. Dicimus etiā vocatus erā vel fueram: wezwano mie bylo tu vocatus eras vľ fueras wezwano czie bylo: vocata erat bylá wezwána. **N**ō te p̄tereat q̄ hoc tēpus sēpenumero coincidit in expositione vulgari cū p̄tō pfecto. **F**uturo vocabor: bede wezwán, vocaberis bedzieš wezwán, vel vocabor wzowa mie, vocaberis wzowacye. Item dicimus puer vocabit̄ d̄zpecie bedzye wezwáno, domina vocabit̄ pani bedzie wezwána. **ŕċ** secundum exigenciam constructibilium modo diuerso exponi potest.

Imperatiuus in p̄nti exponitur sic, tu vocare ty badz zwán, albo zow sie, vocetur niechay bedzie zwán: nos vocemur badzmy zwáni albo zowmy sie, vocemini badzcie zwáni albo zowcie sie: vocentur niechay beda zwáni. **Ŕñ** et illud in oratione officia: sanctificetur nomen tuum: exponitur sanctificetur sweczšie.

Futuro: tu vocator badz wezwán albo wzow sie, ille vocator niechaj bedzie wezwán: vocemur badzmy wezwáni albo wzowmy sie, vocaminoz badzcie wezwáni albo wzowcie sie, vocantoz niechaj bándzie wezwáni.

Optatiuus in p̄nti et p̄tō impfecto, vtinā ego vocarer o bych iá zwán albo o by mie zwáno, in p̄nti nam si sit p̄ti impfecti sic exponi potest vtinam vocarer, o bych iá byl zwán: albo o by mie zwáno vtinam tu vocareris vel vocare o byš ti zwán: albo o byš ti byl zwán: albo aby czie zwano: albo o by czia bylo zwano, vtinā ille vocaretur o by on zwán: albo o by on byl zwán.

Ptō pfecto et plusq̄ pfecto vtinam vocatus essem vel fuissem o bych byl wezwán: albo o by mie bylo wezwáno. **ŕċ** vtinā vocatus esšes vel fuisšes o byš byl wezwán: albo oby cie bylo wezwáno. **ŕċ**

Futuro vtinā vocer o bych wezwán: albo o by mie wezwáno vtinā tu vocerš obyš ti wezwán: albo o by cye wezwáno, vtinā ille vocet o by on wezwán albo o by go wezwáno. **P**lu, vtinam vocemur o byšmy wezwáni byli, vtinā vocētur o by wezwáni byli. **I**te dicimus in eodē tempore et modo vocer ego niechay mie wzowa albo niechay bede wezwán, voceris niechay cye wzowa, vocet niechaj go wzowa, albo niechaj bedzie wezwán. **S**ed si exponat vocer, niechaj mie zowa, voceris niechaj cye vľ cziebie zowa, vocet nie

Tractatus vltimus.

ebai go zomα. rē. erit pñs cōiunctiui modi.

¶ Coniunctiuus in pñti. Cum ego vocer. Gdiē mie zowa cum vocaris gdi cie zowa. vel cum vocer: gdi bywam. albo iestē zwan.

¶ Pto impfecto. Cū vocarer. gdim zwan. cū vocareris gdis zwan. Cum inuocarer. gdim wziwan. vel cū vocarer gdiē mie zwan. cum vocareris gdis cie zwan. ¶ Pto pfecto. cū vocatus sim vel fueri. gdim iest albo byl wezwan. cum vocatus sis vel fueris: gdi ies albo byles wezwan. vel cum vocatus sim vel fuerim: gdiē mie wezwan. vocatus sis vel fueris. gdiē cie wezwan.

¶ Pto plusq; pfecto. Cū vocatus essem vel fuissē: gdiēm byl dawno wezwan. cū vocatus esēs vel fuissēs gdiēs byl dawno wezwan. cum vocatus esset vel fuisset. gdis byl dawno: albo nykiedī wezwan. vel cum vocatus essem vel fuissē: gdiē mie bylo wezwan. Futuro cū vocatus ero vel fuero: gdiē bede wezwan: albo gdi mie w zowa. cum vocatus eris vel fueris: gdiē bedzieš wezwan: albo

¶ Infinitiuus in pñti r pto impfecto sic est. Cbo gdiē cie w zowa. ponit me vocari. i. q ego vocer vel vocarer. te vocari. i. q tu vocaris vel vocareris: illū vocari. i. q ille vocetur vel vocaretur. nos vocari. i. q nos vocemur vel vocaremur. vel me vocari. i. q ego vocor duplex em̄ tempus includit.

¶ Pto pfecto r plusq; pfecto me vocatū esse vel vocatū fuisse. i. q ego vocatus sum vel fuerim. vel q ego vocatus essem vel fuissē te vocatū esse vel fuisse. i. q tu vocatus sis vel fueris: vel q tu vocatus esēs vel fuissēs. rē. Futuro volo me vocatū iri. i. volo q ego vocatus ero vel fuero v̄ vocabor. te vocatū iri. i. q tu vocatus eris vel fueris: vel q tu vocaberis. illū vocatū iri. i. q ille vocatus erit vel fuerit. vel q ille vocabitur. Plura. nos vocatū iri. i. q vocati erimus vel fuerimus. Vulgaris est positio patet ex superioribus. Item volo vocari. i. volo q vocer. volebā vocari. i. volebam q vocarer. volui me vocatū esse. i. volui q vocatus essem. volam me vocatum iri. i. volam q ego vocatus ero vel fuero. Dicimus etiā volo vocatū iri. chce bycz wezwan.

¶ De gerundioꝝ supinoꝝ r participioꝝ verbi passiuī expositione.

¶ Verba passiuā eadē habet gerūdia: r eadē supina cū suis actiuꝝ sed differūt in scatiōe r pstructione a posteriori pte sicut r eoz ōba a qbus descendūt. vt veni causa vocādi a petro. i. veni vt vocer a petro: boues ducuntur gratia vendendī. i. vt vendantur. oues ducunt ad vendendū. i. vt vendantur. equi veniūt emptum: konie sa aby byly kupiony. pgit vocatū a petro. i. pgit ad vocandū a petro. reliqua que hic deficiūt vide supra in verbo voco.

¶ De participioꝝ passiuoꝝ expositione.

Tractatus vltimus.

¶ Verba passiuā duo habent p̄cipia: vnū p̄ti p̄fecti ⁊ plusq̄ p̄fecti temporis in sus tus tus. terminatum. Alterum futuri in dus vt vocatus: missus: n̄gus: ⁊ vocandus: mittendus: ⁊ exponunt sic vocatus. i. qui vocatus est vel fuit. vel qui vocatus erat vel vocatus fuerat. Polonice wezwany. vocata wezwana. vocandus. i. qui vocabitur. Kroryma bycz wezwany: albo bedzie wezwany.

De verborum impersonalium expositione.

¶ Verba autē impersonalia dicuntur quasi nō p̄sonalia: q̄nō certam nec certas p̄sonas explicatas habent: sed omnes suas p̄sonarū differentias: tā singulares: q̄ plurales sub vna ⁊ eadem voce cōfusas includunt: dicuntur itaq; impersonalia ab indifferentia p̄sonarum. quē admodum p̄sonalia a p̄sonarū differentia recte dicta intelligunt ⁊ illoꝝ p̄p̄ietas est alia scilicet q̄ requirant nō nisi obliquum p̄ supposito/a quo certas p̄sonas ⁊ numeros certos capiūt/vt a me vel a te vel ab illo legitur: in singulari numero a nobis a vobis vel ab illis legit in plurali. Et ideo a quibusdam nō inepte in alia etiā interpretacione illud vocabulum exponitur scz impersonale ab in. idest valde quasi valde p̄sonale: quia omnes p̄sonas claudit sub eadē voce. eas sine nomine aut p̄nomine exp̄ssō vel cointellecto suppositum ei reddente: certos nō mōstrat/de se nanq; ipsum est in differentis p̄sonę ⁊ numeri. Quorū quidē verborū impersonaliū genera duo sunt: actiue vocis videlicet ⁊ passiuę. Actiue vocis s̄n t terminatur: vt decet. placet: oportet ⁊ horū numerus est certus. Passiuę vocis in tur terminatus: vt: pulsatur statur ⁊ eoꝝ numerus est infinitus ⁊ cōiugatur (vt supra dictum est) in terc̄is tātum p̄sonis singularibus: q̄q; ipsa (vt dictum est) nō tertię t̄m sed incerte: nec singularis numeri: sed incerti esse dicant ⁊ exponunt sic ⁊ p̄mū t terminata. ¶ Indicatiuo mō tpe p̄nti: placet mihi ire: lubo mi: albo lubi mi sie idz. vel placet mihi: podoba mi sie albo chcemi sie.

¶ P̄tō ip̄fecto placebat mihi ire: lubowalo: albo podobalo: albo chcęwalo mi sie. ¶ P̄tō p̄fecto placuit mihi. lubilo albo z lubilo albo spodobalo albo chcęzalo mi sie. ¶ P̄terito plusq̄ p̄fecto placuerat: z lubilo albo lubilo mi sie bylo: albo spodobalo mi sie bylo albo chcęzalo mi sie bylo. ¶ Futuro: placebit. z lubi sie albo spodobasie albo bedzie sie lubicz albo podobacz albo bedzie sie chcęcz: albo bedzie sie chcęzalo.

¶ Imperatiuo modo tempore p̄nti placeat tibi ire niechaj sie lubi albo podoba albo chcęze tobie idz. placeat nobis niechaj sie nam podoba albo lubi: albo chcęze.

¶ Optatiuo modo tempore p̄senti ⁊ p̄terito imperfecto vti nā placeret. o bym sie lubilo. albo lubowalo albo podobalo albo

Tractatus vltimus.

Teram: iam byl bieżal. Futuro curretur: bedzie bieżano, a me curretur, idest curram: pobieże.

Indicatio modo pulsatur. zwoniox: pulsabatur zwoniono. pulsatum est vel fuit: iest zwoniono, pulsatum erat vel fuerat. zwoniono bylo pulsabitur: bedzie zwoniono: albo beda zwonicz.

Imparatio: pulsetur: niechaj zwoniox. Optatio modo vti nam pulsaretur, o by zwoniono: vti na pulsatum esset vel fuisset: o by bylo zwoniono: vti na pulsetur: o aby zwoniono: albo nyech beda zwonicz: quando imperatiue z sine signo pfertur.

An coiuunctio cu pulsetur: gy zwoniox: cum pulsatur: gdy zwoniono: cum pulsatum fit vel fuerit: gdy zwoniono. cum pulsatum esset vel fuisset: gdy bylo zwoniono, cum pulsatum erit vel fuerit: gdy bedzie zwoniono: albo gdy beda zwonicz. sed cum dicas cu pulsatum erit a me. tunc exponitur sic. i. cum ego pulsauero. zc.

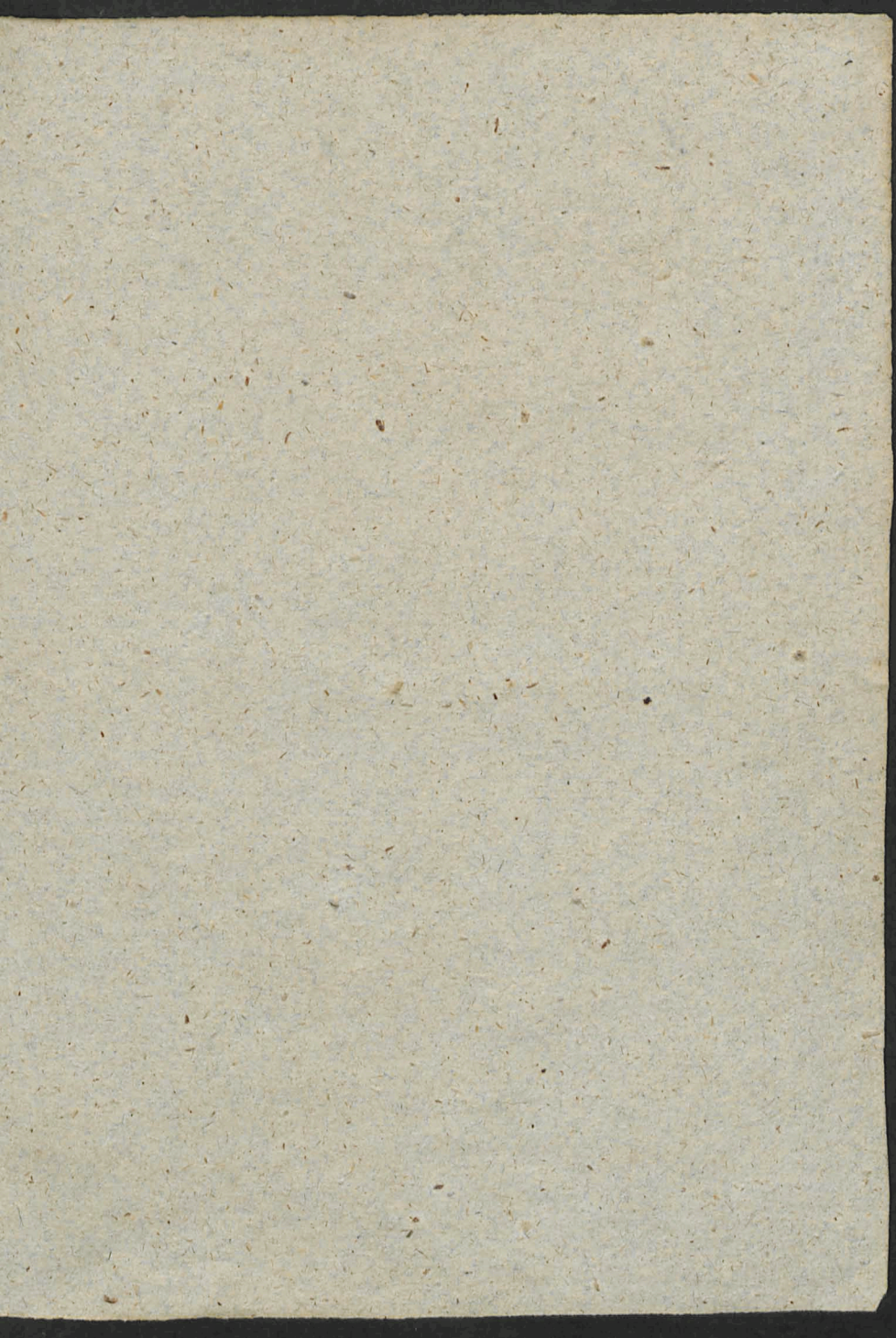
Infinitiuo. volo a me pulsari. i. volo pulsare. Animaduertendu quoq; est: q; infinitiuus verbor; impersonalium passiuę vocis debet exprimi ablatiuus: vt volo a me amari. i. volo amare: volo a me seruari. i. volo seruire: volui a me amatu esse vel fuisse. i. volui amauisse: volui a me seruitu esse vel fuisse. i. volui seruiuisse. Credo a te itu iri Romam z seruitum iri pontifici maximo: quod exponit sic: credo a te itum iri Romam. idest credo te itum ire vel iturum esse romam. hoc est: credo q; tu ibis romam. z seruitu iri. i. seruitum ire vel seruiturum esse: hoc est z seruius pontifici maximo: qui in terris egerit vices dei trini in personis z vnus in essentia: q; est benedictus in secula. Amen.

Autore Stanislao Zaborowski Regni Polonię thesauri custode.

Impressum Cracouię per Mathiam Schaffenberg. Expensis vero domini Marci Schaffenberg ciuis & bibliopole Cracouię nona die aprilis. Anno ab orbis redemptione. Millesimo. Quingentesimo. Vigesimo Nono.

97.66
a

97.66
a

